

DEMOKRACIJA

Šoltes prikrival zaskrbljive podatke

Poročilo računskega sodišča o pravilnosti poslovanja s proračunskim denarjem je prišlo v javnost šele v ponedeljek, to je z najmanj petdnevno zamudo, vmes so bile volitve. Poročilo razkriva, da vlada in ministristva z denarjem davkoplačevalcev niso ravnali gospodarno.

Slovenska demokratska stranka je relativna zmagovalka volitev. Koalicija Slovenija je po številu glasov premagala dosedšnjo vladno koalicijo, če prištejemo še SLS, pa so SDS, NSi in SLS dosegle absolutno večino na volitvah. Ropova Liberalna demokracija Slovenije je velika poraženka volitev.

Zmaga Janeza Janše

STAVKA
ZA
NACIONALNO
KOLEKTIVNO
POGODBO

POLITIKA
Stavka
novinarjev
in mediji

SLOVENIJA
Zgodovina
oblikovanja
meje v Istri

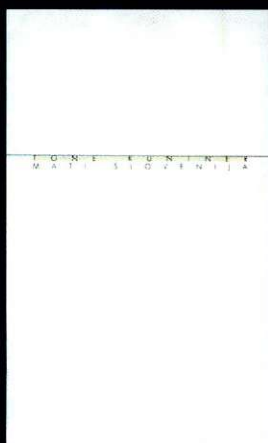
PRIČEVANJE
Nekdanji Mačkov
namestnik Albert
Svetina razkriva

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

TONE KUNTNER MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT

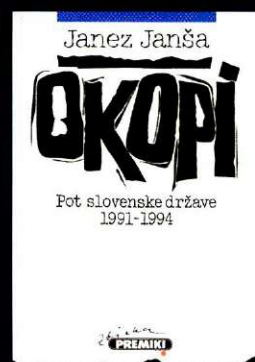
MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razelnil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

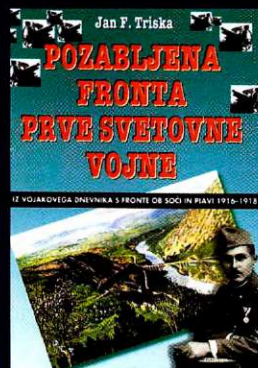
JANEZ JANŠA PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

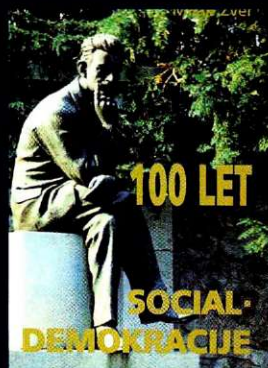
JAN F. TRISKA POZABLJENA FRONTA I. SVETOVNE VOJNE

Iz dnevnika češkega vojaka, ki se je udeležil bojev ob Soči in Piavi. 240 strani, 5.500 SIT

MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906 SIT

MILAN ZVER STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

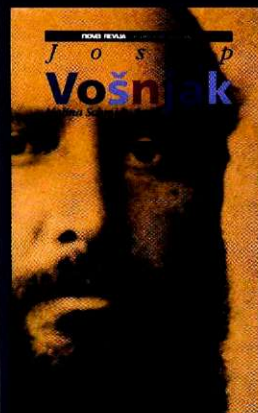
VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

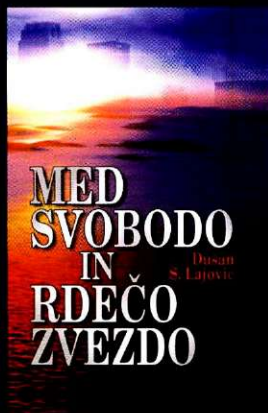
TOMAŽ BUDKOVIČ VZPON BOHINJA PRED ZATONOM AVSTRO-OGRSKE

Bohinj od marčne revolucije naprej, v času graditve proge in od njenega odprtja naprej. 231 strani, 5.500 SIT

MALINA SCHMIDT-SNOJ JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjevit taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT

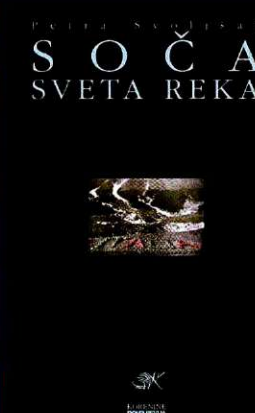
DUŠAN S. LAJOVIC MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Avtobiografska pripoved iz časa druge svetovne vojne. Knjigi je dodan seznam sodelavcev Udbe. 347 strani, 6.200 SIT

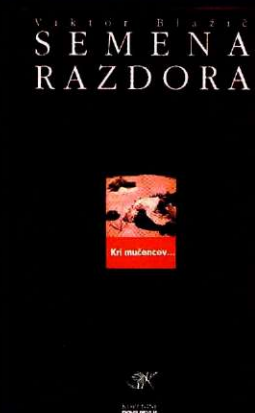
DIMITRIJ ŽILEVSKI OTOK BREZ MILOSTI

Pretresljiva avtobiografska izpoved iz pekla jugoslavanskih komunističnih zaporov. 256 strani, 3.996 SIT

PETRA SVOLJŠAK SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT

VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugače mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Veliki preobrat

Nedeljske parlamentarne volitve pomenijo tektonske premike v slovenskem političnem prostoru. Liberalna demokracija Slovenije, nesporna zmagovalka vseh prejšnjih volitev, je po bolečem porazu na evropskih volitvah doživela še hujši poraz na državnoborskih. Njihov padec z dobrih 36 odstotkov glasov podpore na slabih 23 odstotkov pomeni zmanjšanje moči stranke za tretjino. Zato v nedeljo zvečer vodilni predstavniki liberalne demokracije svojega razočaranja v predverju stolpnice TR 3, kjer ima stranka svoj sedež, niso mogli skriti. Dosedanji predsednik vlade in LDS Anton Rop je priznal poraz, kljub temu pa je še naprej govoril o najboljši vladni ekipi, ki naj bi po novem postala najboljša opozicija. V tiskovnem središču Cankarjevega doma se je Rop s svojimi spremljevalci ustavil le za kratek čas, potem pa odhitel. Kasneje, ko je tja prišel Janez Janša s svojo zmagovalno ekipo, ni bilo v tiskovnem središču videti prav nobenega člana liberalne demokracije.

Nesporni zmagovalc nedeljskih volitev je Janez Janša in njegova Slovenska demokratska stranka. Dobrih 29 odstotkov glasov je več, kot je pričakovala večina članov stranke. Janezu Janši je uspel veliki met. Če so mu prej vedno očitali, da prek šestnajstih, sedmnaestih odstotkov ne more, je sedaj dosegel odstotek, ki spominja na Drnovškovo LDS. In če imamo pred očmi dejstvo, da je po volitvah leta 2000 SDS (15,81 odstotka) za LDS (36,26 odstotka) zaostajala za več kot dvajset odstotkov, je to neverjeten izid, ki je sad načelne drže, vztrajnosti in naporega dela. Janša je s svojimi sodelavci že pri vseh prejšnjih volitvah vložil ogromno energije in dela v volilno kampanjo, ki je tekla že precej pred uradno, vendar je vedno nekaj manjkalo oziroma je bil vseskozi deležen ostrih medijskih napadov, blatenja in podtikanj, ki so v "fotofinišu" prinesli koristi drugim strankam. Tipičen tak primer je bilo leto 1996, ko je Marjan Podobnik s svojo SLS v zadnjem trenutku na drugem mestu prehitel Janšev SDS. No, takrat je SLS dosegla dobrih 19 odstotkov, danes, osem let kasneje, pa SDS še deset odstotkov več, kar še dodatno pokaže velik us-

peh SDS. Tako velike podpore še nobena pomladna stranka ni imela. Nekako se zdi, da je SDS dosegla izid, ki je premosorazmeren z vloženim delom. Janša je zadnja leta, še posebej potem ko je vodenje vlade in LDS prevzel Anton Rop, diktiral politični tempo. Začelo se je po zadnjih lokalnih volitvah, ko so tudi dominantni mediji začeli opozarjati na afero, povezano z banko SIB, nadaljevalo se je z "izbrisanimi", Zbiljskim gajem, Orionom, Ultro in tako dalje. Janša je pri tem znal opozoriti na stvari, ki ljudi motijo. Na drugi strani se je Rop izgubljal v samozaverovanosti. Preveč se je zanašal na Kučanovo podporo. Janša je pravočasno predstavil svojo "vlado v sencih" in njen program, kar je dalo ljudem jasno znamenje, da je človek, ki v opoziciji resno dela in predstavlja alternativo največji vladni stranki. Poleg tega je začel uporabljati zelo modro retoriko združevanja in povezovanja, ki se je v preteklosti že večkrat dobro obnesla. Ob aretaciji Janeza Podobnika pa je pokazal, da ima veliko več državniške modrosti kot Rop, ki je pretirano odreaagiralo, potem pa dobil zausnico iz Bruslja, ki je hkrati pomenila zausnico celotni Sloveniji.

SDS je skupaj s svojo koalicijsko partnerico Novo Slovenijo, ki je tudi rahlo napredovala, dobila več glasov kot celotna sedanja vladna koalicija. Koalicija Slovenija 38 poslancev, sedanja vladna koalicija 37 poslancev. Če pa prištejemo še glasove Slovenske ljudske stranke, so vse tri stranke skupaj dobile absolutno število glasov in 45 poslancev. Za sestavo nove vlade jim manjka še kakšen poslanec. Razmerje bi se lahko spremenilo, če bi po preštetu glasov iz tujine DeSUS padel pod štiriodstotni parlamentarni prag, kar pa je malo verjetno. V tem primeru bi koalicija Slovenija dobila dva poslanca več, kar bi omogočilo normalno oblikovanje vlade. Ob sedanji razporeditvi sil v novem parlamentu tako ostaneta še poslanca manjšin in Slovenska nacionalna stranka, ki bo po novem imela kar šest poslancev. Najverjetnejši mandatar Janša bo tako pred zahtevno nalogo, s kom in kako sestaviti novo vlado. Situacija na neki način spominja na tisto leta 1996, ko je imel pomladni blok petinštirideset poslancev in levosredinski blok skupaj z Jelinčičem in poslancema narodnosti prav toliko. A samo spominja, kajti današnja situacija je kljub temu drugačna. Leta 1996 je bila relativna zmogovalka LDS, sedaj je SDS, kar pomeni, da bo imel Janša prvi možnost sestavljati vlado. Janša je previden in pravi, da nobene stranke ne bodo izključevali. No, liberalna demokracija za sestavljanje vlade prav gotovo ne pride v poštev, saj so ljudje glasovali za spremembe. Vse druge stranke ostajajo kandidatke za novo vlado, saj je zaradi obstoječega volilnega sistema v Sloveniji praktično nemogoče sestaviti enobarvno vlado. Janša tako čaka v naslednjih tednih še veliko dela ...

Metod Berlec

Janševa Slovenska demokratska stranka je skupaj s svojo koalicijsko partnerico Bajukovo Novo Slovenijo, ki je tudi rahlo napredovala, dobila več glasov kot celotna sedanja vladna koalicija.

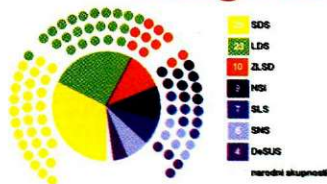

9 Akterji zmage in poraza

Spremembe v slovenskem političnem prostoru so seveda povezane z njegovimi globljimi strukturnimi premiki.

11 Volilni informacijski mrk

12 Velika zmaga SDS

Volitve so za nami. Zmaga je z velikim naskokom pripadla Janševi Slovenski demokratski stranki. Po neuradnih podatkih je stranka dosegla skoraj trideset odstotkov glasov in tako daleč za seboj pustila svojo največjo tekmico Liberalno demokracijo Slovenije.

15 Zgodovina meje v Istri

Eden poglobitnih atributov moderne države so jasno določene in nedotakljive meje. Odsotnost jasne meje med Slovenijo in Hrvaško je bila v času od osamosvojitve obeh držav pa do danes povod za različne incidente, pri čemer sta obe strani vztrajali na okopih svojih zgodovinskih argumentov.

18 Predvolilno hitenje

Viadukt Črni Kal je bil skoraj milijardo tolarjev dražji od pogodbene cene. Odpri so ga zaradi predvolilnih potreb LDS, hkrati pa pustili še veliko stvari neurejenih.

20 Šoltes prikrival podatke

31 Večni mejni spori

V svetu so mejni spori med državami zelo pogost pojav. Izjema niso niti evropske države, res pa je, da se njihovi mejni spori po drugi svetovni vojni praviloma ne rešujejo več nasilno, zato so večinoma precej neopazni. Še največ nerešenih mejnih sporov je na zunanjih mejah držav članic Evropske zveze pa tudi kandidatka za članstvo v bližnji prihodnosti.

34 Delo v našem centru sloni na idealizmu

Pogovor z dr. Edijem Gobcem

Živi v Clevelandu. Je doktor znanosti. Do nedavnega je predaval sociologijo in antropologijo na Kent State University. Vodi Slovenski raziskovalni center v Clevelandu. Ukvarja se s slovenskim izseljenstvom in dediščino in v 50 letih sistematičnega zbiranja je ustvaril najbogatejše arhive o slovenskem prispevku svetu.

42 »Lovsko poročilo«

46 Knjiga o Zločinu

56 Preskočili prvo oviro

Slovenska košarkarska reprezentanca se je z zmago proti Češki pretekli teden uvrstila na evropsko košarkarsko prvenstvo.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gijle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Ma-tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka, d. d., Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102.

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Rast cen stanovanj se bo ustavila

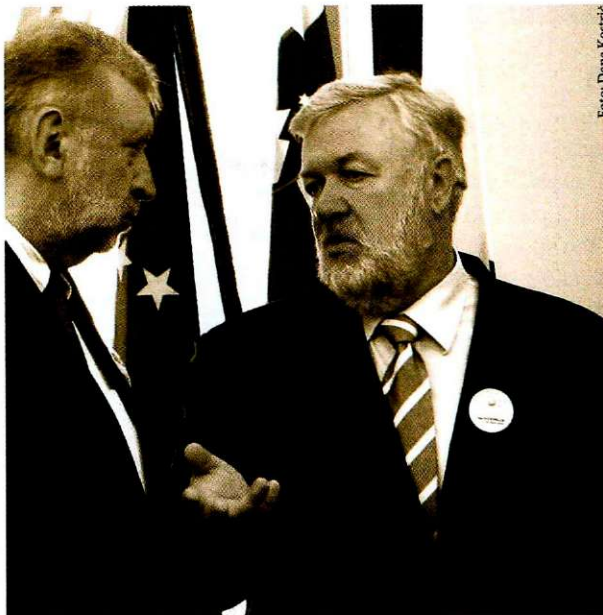

Foto: Dane Kostrič

Z dr. Milanom Orožnom Adamičem, vodjo odbora za okolje, prostor in energijo pri strokovnem svetu SDS, smo se pogovarjali o stanovanjski problematiki.

Kako ocenjujete stanovanjsko problematiko v Sloveniji?

Stanovanjska problematika ima v Sloveniji veliko obrazov, v njej se zelo neposredno odslkavajo razmere v državi, pretekli časi, denacionalizacija in podobno. Tako nikakor ne moremo biti zadovoljni s stanjem in razmerami. Če pa smo natančnejši, nam v Sloveniji statistično ne primanjkuje stanovanj. Po podatkih popisa iz leta 2002 imamo 777.772 stanovanj in 555.945 družin, torej je stanovanj precej več kot družin, to je skoraj 1,4 stanovanja na vsako družino. Problemov pa je zelo veliko, v zadnjih desetletjih je prišlo do intenzivne zgostitve prebivalstva v večjih mestih in praznjenja oziroma izseljevanja s podeželja. To je proces, ki se je in se še dogaja marsikje po svetu, v Sloveniji pa ga pospešuje tudi izrazito centralistično urejena država. Dobili smo veliko novih in finančno šibkih občin (od nekoč 60 jih je danes 193), poleg tega so te med seboj po velikosti popolnoma neprimerljive; v ljubljanski živi približno 15 odstotkov slovenskega prebivalstva, v mnogih pa le nekaj tisoč ali celo manj kot tisoč ljudi. Nimamo pokrajin in tako na tiho je bil iz še iz socialističnih časov opuščeni koncept t. i. političnega razvoja. Gre torej za izjemno velike razlike po državi in zato tudi za zelo različne probleme.

Cene tako najemniških kot profitnih stanovanj v zadnjih letih rastejo v nebo. Se bo po vašem mnenju ta trend nadaljeval ali se bodo cene postopoma le umirile?

Prepričan sem, da se bo ta trend ustavil in da bo postopoma prišlo do zniževanja cen stanovanj. Nočem, da bi bilo to slišati kot populistična trditev, zato naj navedem, da je po oceni strokovnjakov Urbanističnega inštituta Slo-

venije samo v Ljubljani 12.000 praznih oziroma nezasedenih stanovanj. Teoretično, če k temu prištejemo še počitniška bivališča, pa je praznih stanovanj v Sloveniji v celoti več kot 200.000. Prepričan sem, da bi lahko država to pravičnejše uredila z ustreznimi davčno politiko in na prostem trgu bi se pojavilo veliko stanovanj, ki bi se ob konkurenčni ponudbi tudi postopoma pocenila.

Kako pri tem ocenjujete vlogo države oziroma nacionalno varčevalno shemo? Je po vašem mnenju dosegla zelene učinke?

V odboru za okolje, prostor in energijo pri strokovnem svetu SDS ocenjujemo, da nacionalna varčevalna shema ni dosegla v temelju sicer dobro zamislenih ciljev. Pokazalo se je, da s privarčevanim denarjem ni mogoče napraviti nič konkretnega, ker ga je premalo. Banke so se na to odzvale tako, da so znižale obrestne mere in se zelo približale temu, kar ponuja varčevalna shema. Na drugi strani pa so cene stanovanj čedalje višje in razlika med denarjem in tem, kar je mogoče zanj dobiti, je čedalje večja.

Kar se stanovanj tiče, je stanje verjetno najbolj problematično pri stanovanjih za mlade, za katere je znano, da si s svojimi dohodki le stežka kupijo primerno stanovanje. Kaj konkretnega bi bilo treba po vašem mnenju storiti, da bi se to spremenilo?

O tem ni dvoma, zato bi se morala država tega problema lotiti zelo resno, in to v povezavi z dolgoročno zastavljenim konceptom družinske politike. Statistični trendi kažejo, da se nam ob nadaljevanju obstoječih razmer v nekaj desetletjih obeta zmanjšanje prebivalstva za četrtnino. To je izjemno zaskrbljivo in že danes velja narediti vse, kar je v naših močeh, da bi ta proces upočasnili ali celo obrnili. Povsem jasno je, da se ne bo rodilo več otrok, če mladi ne bodo imeli možnosti za ustvarjanje družine, in to je izobraževanje, delovno mesto in stanovanje. **Aleš Kocjan**

Tošev strel mimo
(Stran 8)

Vzgoja – temelj razvoja
in kulture
Stran 10)

Sen o višjih plačah
(Stran 22)

Kmetje bodo
vračali pomoč
(Stran 24)

Gače zavite v skrivnost
(Stran 26)

Sredozemska dieta
(Stran 30)

Tehnična dediščina
(Stran 38)

Sporna obletnica
spomenika
(Stran 39)

“Kultura” plezanja
(Stran 40)

Prehrana na Goriskem
(Stran 45)

Prekoračena meja
(Stran 48)

Oblakov test
(Stran 55)

Glasbeniki se politično
opredeljujejo
(Stran 58)

Staro na nov način
(Stran 60)

Kocbekomanija
(Stran 65)

Demokracija, Monika
Mavrič in zakonca Bush
(Stran 66)

Jok in stok

Stranka mladih Slovenije je v času predvolilne kampanje med drugim delila svežnje papirnatih robčkov z napisom NE JOKAJ – VOLI V NEDELJO, 3. 10. 2004. Glede na to, da je stranka izpadla iz državnega zbora, bi bilo bolje, da bi robčke obdržali zase. Še posebej zaradi tega, ker je stranki mladih dr. Niko Toš v eni izmed anket nameril kar devet odstotkov glasov.

Dan žalovanja

Bilo je tretjega oktobra ob sedmih zvečer. Tisti trenutek so razglasili prve neuradne izide parlamentarnih volitev. V tistem hipu ni bilo nobenega dvoma več: SDS močno vodi pred LDS. Lahko si seveda samo predstavljate, kakšno razpoloženje je zavladalo v glavnem štabu LDS in v Forumu 21. Ljudje očitno iz samega strahu, da jim ne bi bilo predobro, niso volili LDS. Tonetu Ropu se torej samohvala ni obrestovala, Gregor Golobič pa je brzkone ukazal, naj ugasnejo zaslon z volilnimi rezultati in predvajajo kakšen dober film, saj je že slavni filozof Žižek izjavil, da mu tri minute dobrega filma pomenijo več kot usoda Slovenije. No ja, če smo odkriti, nekatere člane dosedanje največje vladne stranke usoda Slovenije močno skrbi, potem ko so iz Slovenije naredili "zgodbo o uspehu", saj je Rop na začetku septembra na nekem partizanskem zborovanju tulil, čes, na volitvah bomo zmagali. Tisti, ki so ga slišali na lastna ušesa, še danes ne vedo, ali je mislil na letošnje volitve ali na tiste čez štiri leta. Kakor koli že, edino Slavko Gaber-Bonaventura je ob razglasitvi prvih neuradnih izidov ostal hladen kot špricer. Tako hladen verjetno ne bi ostal noben profesor samoupravljanja s temelji marksizma. Poraz se je predvsem čustveno dotaknil "vulgoliberalcev", kakor jih je pred meseci poimenoval Žižkov tekmelec dr. Tine Hribar, saj so dan po volitvah na nacionalnem radiu ves dan vrteli pogrebno glasbo, kot bi umrl sam maršal Josip Broz-Tito.

Medtem pa so seveda oživele govornice o tem, kdo vse bo član nove vladne koalicije. Po prvih neuradnih podatkih naj pomladna koalicija ne bi imela dovolj glasov, zato se je brž ponudil Zmago pl. Jelincič-Pistola, ki je v skladu s svojim volilnim geslom, torej brez dlake na jeziku, zahteval vodenje ministrstva za kulturo. Mnogi v državi so si kar oddahnil, kajti leta 1996 je Plemeniti menda zahteval ministrstvo za notranje zadeve – če bi ga dobil zdaj, bi bilo jasno, da bi "izbrisani" nemudoma spet frčali iz evidenc. Sicer pa ima Plemeniti tudi s kulturo bogate izkušnje, saj je bil v svoji mladosti vnet obiskovalec muzejev in cerkva ter zbiralec dragocenih predmetov.

Ob vsem tem se seveda pojavlja nevarnost: če bo Plemeniti odpravil dotacije organizacijam z Metelkove, bi se mu utegnil spet zgoditi kakšen "čik" pod njegovim avtom. Saj veste, s čiki se ne smemo hecati – odkar je zaprta Tobačna Ljubljana, so postali dragoceno blago, da o cigarah ne govorimo. Vprašanje pa je, koga bo potem "pojoči major" osumil neodgovornega kajenja. **Gašper Blažič**

h-umor

diktafon

"Glas ljudstva je najbolj pameten in treba mu je slediti."

(Volitvam ne oporeka niti Lojze Deželak, predsednik uprave Kolinske.)

"Komu sem obljubil, da bom razkril svojo plačo?"

(Zoranu Jankoviču, predsedniku uprave Mercatorja, niti na pamet ne pride, da bi javnosti razkril, za koliko je bogatejši vsak mesec.)

"Taka sprememba se pač zgodi in je celo dobra za stranko, saj se bo tako po 12 letih na oblasti lahko rahlo prečistila in malo premislila o svojem delu."

(Spremembo oblasti pozdravlja celo Jože Stanič, nekdanji predsednik uprave Gorenja in član Kučanovega Forumu 21.)

"V naslednjem mandatu stojimo za pravicami volivk in volilcev, njihove pravice ne bo mogoče kar tako okrniti."

(Anton Rous, predsednik DeSUS, se je zbudil, saj so bile v zadnjih štirih letih stranki, ki jo vodi, pravice upokojujencev španska vas.)

"Liberalnim demokratom se je čez noč porušila stavba."

(Kolumnist Vlado Miheljak je tako komentiral nedeljske parlamentarne volitve, poraza LDS ni mogel omiliti.)

"Kaj dosti se v bistvu ne bo spremenilo."

(Večni direktor Cankarjevega doma in Kučanov prijatelj Mitja Rotovnik bo v osrednjem kulturnem hramu še pet let skrbel za nespremembe.)

"Moram reči, da je stranka že v dosedanjih štirih letih v parlamentu veliko naredila."

(Dominik Sava Černjak, predsednik SMS, je po porazu na nedeljskih volitvah še vedno prepričan, da je SMS v zadnjem mandatu delala.)

"Če si v eni uri ne zapomnim niti enega imena in niti enega obraza, še manj kakšne besede, je to najverjetneje moj problem. Odmiranje spominskih celic."

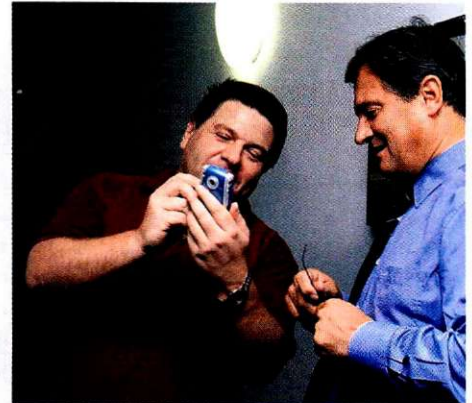
(Odjemalec električne energije T. Zgaga ima težave pri gledanju oddaje Sanjski moški.)

"Če bi bila v zakonu dva tako naporna, kot sem jaz, bi bila zveza že vnaprej obsojena na propad."

(Igralka Lara P. Jankovič se glede zakonske zveze rada posipa s pepelom.)

"Morda sem kaj takšnega pojedla."

(Pika Božič zavrača govornice, da je noseča, čeprav je njen trebušček lepo zaobljen.)

"Celo ata Kučan ni mogel rešiti sinka Ropa."

(Peter Frankl, odgovorni urednik Financ, je najbolj plastično pokazal, kdo stoji za Antonom Ropom, predsednikom LDS.)

"Je moja prva punca, h kateri se mi ni bilo treba skloniti, ker je približno tako visoka kot jaz."

(Dennis iz skupine Game over bo lahko odslej hodil okrog z dvignjeno glavo, tudi če ga bo Brina kdaj "za ušesa".)

"Navsezadnje verjamem, da smo s temi volitvami dobili odgovorno opozicijo, ki bo učinkovito in verodostojno nadzorovala oblast."

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki prej nikoli ni preveč maral opozicije, je bil tokrat prisiljen obrniti ploščo.)

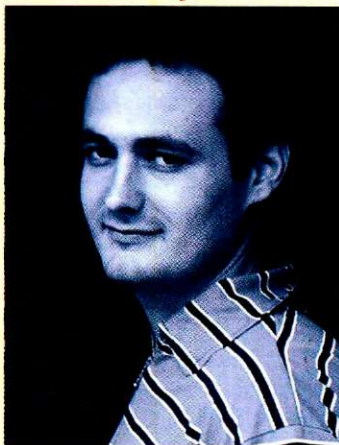
"Mi imamo strokovnjake tudi na področju gospodarstva."

(Janez Podobnik je prepričan, da "njegova" SLS ni primerna le za kmečka opravila.)

Tošev strel mimo

Javnomnenjske ankete, ki merijo priljubljenost posameznih strank, so že od nekdaj predmet polemik; tisti, ki jim kažejo dobro, so prepričani, da so odraz realnega razpoloženja med volivci, tisti, ki jim kažejo slabo, pa da nekdo z njimi manipulira. Kaj od omenjenega je res, seveda vedo samo izvajalci javnomnenjskih anket, ki pa manipulacij, četudi seveda do njih prihaja, ne bodo priznali.

Značilnost tokratnih volitev je bila, da so javnomnenjske ankete pri napovedih izidov, predvsem izida LDS in SDS, povsem zgrešile. Če se spomnimo, je še dobra dva tedna pred volitvami večina anket (razen naše in Magove) kazala na veliko prednost LDS pred SDS. V naslednjem tednu so ankete sicer zaznale postopno približevanje SDS liberalni demokraciji, vendar je teden dni pred volitvami, ko je še bilo dovoljeno objavljati ankete, še vedno napovedovala zmago Ropove LDS (izjema je bila Delova terenska anketa, ki je zaznala rahlo

Ali je smiselno z davkoplačevalskim denarjem plačevati Toševe ankete, ki javno mnenje ustvarjajo?

prednost SDS pred LDS). No, volitve so nato pokazale nekaj povsem drugega, kar pomeni, da je bilo z anketami, ki so do zdaj vedno dokaj natančno pokazale izid volitev, nekaj narobe. Na vprašanje kaj, bodo seveda v prvi vrsti morali odgovoriti strokovnjaki oziroma izvajalci anket, ki jim menda ni jasno, kaj je slo narobe. Novinarji pa lahko samo ugrabimo o dveh različicah: ali je z javnomnenjskimi anketami pred volitvami nekdo manipuliral ali pa se je razpoloženje volivcev v enem tednu, ko ni bilo dovoljeno objavljati anket, tako spremenilo, da je volilni izid pokazal povsem nasprotno sliko.

Katera od različic drži, je težko z gotovostjo reči, dejstvo pa je, da so nekatere ankete tako zgrešile volilne izide posameznih strank, da iz njih kar veje sum o manipulaciji. Ena takšnih je bila denimo anketa, ki jo za slovensko vlado na FDV izvaja razvpiti Niko Toš. Njegova zadnja anketa pred volitvami je na primer poleg tega, da je napovedala zmago LDS, Stranki

mladih Slovenije namerila kar devet odstotkov glasov, zdaj pa se je izkazalo, da je bila napoved vsaj za trikrat višja od dejanskega izida, ki ga je SMS dosegla na volitvah. Ne samo da se SMS ni uspelo uvrstiti v parlament, prehitela jo je celo Aktivna Slovenija, ki je v Toševi anketi kotirala veliko slabše od nje. Glede na to se lahko vprašamo, ali je bila takšna, stranki mladih očitno veliko preveč naklonjena Toševa anketa namenjena spodbudi volivcev, da bi volili to stranko. Dejstvo je namreč, da je bilo še teden ali dva

pred volitvami jasno, da bo levica, če bo hotela sestaviti vlado, potrebovala prav vsakega poslanca, posebej poslance manjših strank, ki so se vedno do zdaj izkazali kot jeziček na tehtnici.

Kakor koli že, javnomnenjske ankete so tokrat hudo zgrešile, kar pomeni, da bodo morali njihovi izvajalci najprej preresetati načine in metode svojega dela. Hkrati bo tudi nova vlada, za zdaj kaže, da bo to vlada Janeza Janše, morala premisliti, ali je še smiselno z davkoplačevalskim denarjem plačevati ankete Nika Toša, ki javno mnenje ne le merijo, ampak – kot kaže – tudi ustvarjajo.

Aleš Kocjan

Prikrivanje podatkov

Slovenski državljani še vedno ne vedo, kolikšen je znesek javnega dolga, ki ga bodo morali odplačati. Spomnimo na septembrske izjave finančnega ministra Dušana Mramorja, ki je podobno kot vladni predsednik Anton Rop zatrjeval, da znaša javni dolg le 27,7 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP). Hkrati je finančno ministrstvo na svoji spletni

Računsko sodišče RS v preteklih letih ni potrdilo pravilnosti izkazovanja velikosti dolga t. i. drugih oseb javnega sektorja, med katerimi so največji posojilojemalci DARS, Javna agencija za železniški promet, Slovenska izvozna družba in Slovenska odškodninska družba. Revizorji so ugotovili, da višino tega dolga finančno ministrstvo vodi na podlagi pomanjkljivih in ne-

Podatki o javnem dolgu so površni, nepopolni in velikokrat narejeni na podlagi ocen.

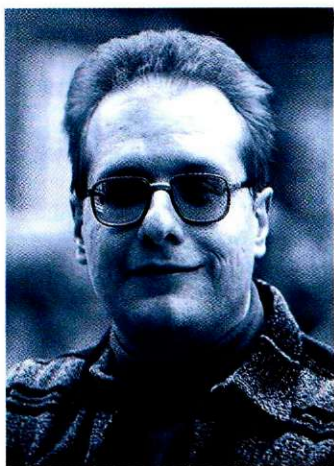
strani objavilo podatke, da znaša skupni dolg države in drugega javnega sektorja kar 38,5 odstotka BDP. Zneskovno to pomeni rekordnih 2.204 milijarde tolarjev. Iz podatkov je tudi razvidno, da se je dolg od leta 2000, ko ga je bilo v višini 1.492 milijard tolarjev, povečal za 712 milijard tolarjev ali za 48 odstotkov. Če pogledamo, katere podatke sta navajala Rop in Mramor, ugotovimo, da sta "priznavala" le dolg t. i. ožjega dela države, pri tem pa izpustila javni dolg drugih oseb javnega sektorja, stem da je državni zbor

sprejel zakone, iz katerih je razvidno, da gre odplačilo v breme države. Iz uradnih podatkov finančnega ministrstva je tudi razvidno, da so bile t. i. ostale osebe javnega sektorja v letu 2000 zadolžene za 444,6 milijarde tolarjev, v letu 2003 pa je ta dolg narasel že na 624,6 milijarde tolarjev, kar je pomenilo 11 odstotkov BDP. Podroben pogled sestave dolga in primerjave z BDP tudi pokaže, da sta Rop in Mramor navajala znesek dolga po eni izmed metodologij. Prav metodologije in njihovo sprotne spreminjanje pa so slovenska posebnost, na spornost katere je opozicija v prejšnji sestavi državnega zbora ves čas opozarjala. Pri tem spomnimo, da tudi

ažurnih evidenc in ocen. Zato obstaja velika verjetnost, da v evidencah niso zapisani vsi zneski dolgov, zaskrbljive pa so ugotovitve, da se je na račun države zadolžilo kar javno podjetje, ki je v njeni lasti. Gre za primer Slovenskih železnic, ki so v imenu države najele več kot 8 milijard tolarjev posojila, to pa v seznamu javnega dolga države seveda ni bilo zajeto. Vprašanje je, koliko je bilo še takih primerov v zadnjih nekaj letih. Sporni so tudi podatki o dolgu občin, saj naj ti ne bi zajemali vseh dolgov ustanov, ki so v njihovi pristojnosti, na primer bolnišnic. K temu je treba dodati še poročstva države raznim podjetjem. Teh je v višini več kot 428 milijard tolarjev ali 7,6 odstotka BDP. Spomnimo na mariborski Tam in ljubljanski AM-Bus, katerih unovčevanje poroštev strani posameznih bank že gre v breme davkoplačevalcev. Če bi v javni dolg vnesli prav se, kar v to kategorijo sodi, bi bili podatki nedvomno bistveno višji od tistih, ki jih poznamo in se gibljejo blizu 40 odstotkov BDP. Razjasnjevanje, koliko se je država v zadnjih letih v resnici zadolžila, bo tako še dolgo trajno. V dobro državljanov bi bilo, da bi bile bilance čim prej narejene in bi vedeli, pri čem smo.

Vida Kocjan

Dr. Matej Makarovič

Spremembe v slovenskem političnem prostoru so seveda povezane z njegovimi globljimi strukturnimi premiki. Vendar se prav tako ne moremo izogniti nekaterim najočitnejšim učinkom ključnih akterjev slovenskega političnega prostora, ki so s svojimi potezami, včasih hote in včasih nehote, bistveno pripomogli k volilni zmagi SDS in hkrati prvemu porazu LDS na parlamentarnih volitvah.

Akterji zmage in poraza

Začnimo z nekdanjim predsednikom republike, ki je vsaj do nedavnega veljal za enega od najodločilnejših akterjev slovenske politike z vplivom, ki je daleč presegal njegov vsakokratni formalni položaj. Malokdo si je tako odkrito želel zmage LDS in malokdo je hkrati tako pomembno pripomogel k njenemu porazu kot prav Milan Kučan.

Začelo se je z njegovim odhodom s predsedniške funkcije, za katerega sicer ni bil sam "kriv", saj ga je k temu zavezovala ustava. Toda ne glede na to je z odhodom slovenskim volivcem pokazal, da ni nenadomestljiv in da so personalne menjave na nominalno najvišjih političnih položajih popolnoma sprejemljive in normalne. Kako je ta odhod vplival na Kučana osebno, je težko oceniti in niti ni bistveno, vsekakor pa je imel od tega trenutka resne težave s presojanjem političnih razmer, kar se je poznalo pri njegovih političnih potezah.

Glavna med njimi je bilo oblikovanje Foruma 21, poteza, ki smo jo sicer že pred časom pozdravili kot – četudi nenamerno – koristno potezo v smislu prispevka k razvidnosti slovenskega socio-politično-ekonomskega prostora. Tradicionalno "skromni-in-malemu-človeku-bliznji" Kučan se je znašel v družbi slovenske velekapitalske elite. To sicer ni bilo nič novega, novo je bilo le to, da je to postalo popolnoma opazno. Povprečen Slovenec težko prenaša velike in očitne neenakosti; kadar gre za to, je usmerjen precej antielitistično. Forum 21 je tako postal precejšnja protireklama za svojega voditelja, za svoje člane, posredno pa tudi za tiste, ki jih podpira. Mogoče je celo domnevati, da je postala neposredna podpora Foruma 21 za LDS skoraj tako škodljiva, kot je bilo leta 2000 za pomladne stranke škodljivo vsako realno ali namišljeno povezovanje s Cerkvijo in nadškofom Rodetom. Rodeta tokrat ni

bilo več v Sloveniji, ostal pa je Kučan – in učinkovito škodoval tistim, ki jim je poskušal "pomagati".

Kučan je sicer pred volitvami poskušal z nekaterimi izrazito kontroverznimi izjavami v povezavi z drugo svetovno vojno obuditi kulturni boj in prek tega s preizkušenimi metodami demonizirati in onemogočiti koalicijo Slovenija. Vendar opozijski voditelji niso ponovili napak izpred štirih let. Kučanove izjave so preprosto ignorirali in ostali v nasprotju z njim "usmerjeni v prihodnost". Na volitvah se jim je to obrestovalo.

Drugo odločilno potezo je potegnil Janez Drnovšek, ko se je leta 2002 umaknil s premierske funkcije in s tem pokazal, da niti on ni nenadomestljiv. Izbira političnega birokrata brez prave karizme, kot je Anton Rop, za njegovega naslednika je bila še toliko zgovornejša. Volivci so nenadoma spoznali, da je predsednik vlade lahko praktično kdor koli, pa se Slovenija zaradi tega ne zruši. Razmišljati so lahko začeli celo o tem, ali ne bi bilo med akterji na slovenskem političnem prizorišču vendarle mogoče najti tudi ustrežnejšega prvega ministra.

Ali se je Drnovšek bolj naveličal svoje stranke ali pa se je ta stranka

razmerah, kjer so stranke razpoznavne predvsem po svojih voditeljih, je bilo prav to med usodnimi dejavniki za poraz vladajoče stranke.

In končno je tu seveda še en odločilni akter volilnega preobrata: Janez Janša kot nesporni zmagovalec volitev. Za njim je dolga pot dozorevanja in učenja na – tujih in lastnih – napakah. V očeh volivcev je še posebno po evropskih volitvah pridobil nekaj, čemur bi lahko rekli evropski certifikat. Za glavnino volivcev ni več predstavnik "skrajne" in "nevarne" politične skupine, temveč prepoznaven del političnih sil, ki imajo večino v evropskem parlamentu in vodijo številne vlade v razvitih evropskih demokracijah.

Podobno kot je nekdanja demoinizacija Janeza Janše postala za volivce vse bolj neprepričljiva na političnosebinski ravni, je postala neprepričljiva tudi na osebnostni ravni. Z izrazito umirjenim, spravljivim, povezovalnim slogom je Janša načrtno razbijal stare stereotype o svoji ostrini in agresivnosti. Zdi se, da je v veliki meri sledil zgledu nekdanje predsedniške kandidatke Barbare Brezigar.

Pri tem pa je bil še toliko bolj prepričljiv, ker je Janševo stereotip-

Volivci so nenadoma spoznali, da je predsednik vlade lahko praktično kdor koli, pa se Slovenija zaradi tega ne zruši. Razmišljati so lahko začeli celo o tem, ali ne bi bilo med akterji na slovenskem političnem prizorišču vendarle mogoče najti tudi ustrežnejšega prvega ministra.

bolj naveličala njega, ni jasno. Jasno pa je, da se Drnovšek v nasprotju s svojim predhodnikom kot predsednik republike obnaša izrazito nestranksko. Njegova karizma je bila za LDS s tem praktično izgubljena in prav mogoče je, da so se mnogi v vodstvu stranke – zaradi svoje napačne ocene razmer – celo veselili, da so se znebili preveč mogočnega in zato včasih tudi samovoljnega voditelja. Toda približno enakovrednega nadomestila zanj niso našli. V slovenskih

no staro podobo v veliki meri prevzel nase njegov glavni nasprotnik Tone Rop. Ropova agresivna in mestoma popadljiva drža bi morda sicer lahko koga prepričala, a tipičnega slovenskega volivca očitno ni mogla. Na svojem prvem neposrednem volilnem preizkusu je bil odločilno poražen in lahko je spoznal, da so lahko lastnosti, ki ti prinašajo naklonjenost volivcev, precej drugačne od tistih, ki ti omogočajo vzpon v hierarhiji državnega aparata.

Vzgoja – temelj razvoja in kulture

Društvo Pobuda za šolo po meri človeka je v ponedeljek, 27. septembra, v Cankarjevem domu pripravilo okroglo mizo o pomenu vzgoje v šolskem sistemu. Namen okrogle mize je opozoriti na malomarnen odnos sedanje šolske oblasti do vzgoje kot take.

Okrogle mize v Štihovi dvorani Cankarjevega doma se je udeležilo veliko število poslušalcev, med njimi mnogo učiteljev in vzgojiteljev, ki so ob koncu okrogle mize govorili o svojih izkušnjah s sistemom, ki duši vzgojo v javnem šolstvu. Na okrogli mizi je predavalo pet gostov, in sicer dr. Hubert Požarnik, Bogdan Žorž, Veronika Koselj, Angelca Likovič in Rafo Pinoso.

Psiholog dr. Hubert Požarnik je svojemu predavanju dal naslov Za človeka gre. V njem je opozoril na spremenjeno vedenje mladih, ki je v veliki meri posledica vzgojne zanemarjenosti in razpuščenosti. Po njegovo so vsi znani pedagogi, tako svetovni kot slovenski, podarjali oblikovanje osebnosti kot celote, duhovno in vrednostno usmeritev človeka ter potrebo po vrednotenju znanja,

kar je več kot samo informiranje. Čeprav Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji načeloma zelo poudarja vzgojo, pa aktualna oblast na šolskem področju izrinja vzgojo iz šolskega prostora. Podobno meni psihoterapevt Bogdan Žorž, ki je opozoril na krizo odnosa človeka do vrednot in na kult znatnosti, ki je navzoč v zahodni civilizaciji. Vse to sili mnoge psihologe in pedagoge k samocenzuri, ko avtomatsko izločajo področje duhovnosti kot nekaj, kar je neznanstveno, čeprav ima vsak otrok

tudi duhovne potrebe. Spremenila se je tudi vzgojna vloga družine. Po njegovo je treba pedagoške delavce vzgajati, šolstvo pluralizirati in ponuditi kakovostne zunajšolske in obšolske programe.

Veronika Koselj je govorila o etičnem kodeksu učitelja, o katerem je že pred štiridesetimi leti razmišljal znani slovenski pedagog dr. Franc Pediček. Zamisel o etičnem kodeksu učitelja je bila leta 1991 znova obujena, vendar jo je ministrstvo za šolstvo in šport na koncu zavrnilo. Etični kodeks pa je vendar-

le potreben, ker odnos med učenci, starši in učitelji ne more temeljiti samo na pravnih predpisih. Po njenem mnenju bi moral etični kodeks učitelja izražati identiteto učiteljskega poklica. Učitelj se v svojem poklicu neprestano uči in oblikuje, pomemben je tudi njegov odnos do učencev, pri tem pa sooblikuje šolo in šolstvo, zato naj kodeks opredeli, za kaj je učitelj odgovoren kot strokovnjak in kot človek. Angelca Likovič je opozorila na zgrešen koncept šolskega pravilnika o pravicah in dolžnostih učencev, saj je v njem zajetih preveč nesmiselnih administrativnih ukrepov, ki nimajo nobenega učinka. Čeprav je bil omenjeni pravilnik nedavno spremenjen (seveda v predvolilne namene), pa še vedno ne opravlja vzgojne funkcije, zato je društvo Pobuda za šolo po meri človeka pripravilo nov osnutek pravilnika. Rafo Pinoso je umestil šolo v širši družbeni kontekst z afriškim pregovorom: Za vzgojo enega otroka je potrebna cela vas. Ker je družba postala zelo kompleksna in preprežena s komunikacijskimi kanali, je potrebno sodelovanje med šolo in širšo družbo (na primer krajevni prazniki in akcije, oratorij, očiščevalne akcije itd.). **G. B.**

Šolska politika sedanje oblasti zanemara vzgojo, menijo v Društvu Pobuda za šolo po meri človeka, ki ga vodi psiholog dr. Hubert Požarnik.

Pomoč družinam – v stiski nisi sam

Slovenska demokratska stranka in Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski sta pripravili dobrodelno dražbo, namenjeno zbiranju pomoči za otroke družin iz Posočja, ki jih je prizadel letošnji potres.

Seveda ni naključje, da je bila dražba organizirana v predvolilnem času, kajti organizatorji so s tem želeli pokazati, da se za ljudi ne zavzemajo samo na papirju, za govorniškimi puliti in pred kamerami, ampak da se njihove besede prelivajo v konkretna dejanja s konkretnimi sadovi. K sodelovanju so povabili znane osebe družbenega življenja doma in v tujini in nleteli na precejšen odziv. Naj nastejemo nekaj darovalcev predmetov na dražbi. Kandidatka na zadnjih predsedniških volitvah Barbara Brezigar je darovala Ženski torzo slovenskega kiparja Jirija Bezljaja, njen protikandidat in sedanjí predsednik države Janez Drnovšek pa klobuk Dry as a Bone iz kengurjeve-

ga usnja, ki ga je dobil kot darilo na obisku v Avstraliji leta 1998. Predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša je daroval spominski kovnec ministra za obrambo. Povabilu se je odzval tudi Hans-Gert Pötering, vodja največje poslanske skupine v evropskem parlamentu EPP-EDU in da-

roval knjigo Von der Vision zur Wirklichkeit: Auf dem Weg zur Einigung Europas z izvirnim avtorjevim posvetilom in podpisom. Prav tako knjigo je daroval avstrijski kancler in predsednik Avstrijske ljudske stranke Wolfgang Schäussel. Vseh darovalcev je bilo 31 in organizatorjem je z dražbo darova-

nih predmetov uspelo zbrati 600.000 tolarjev. Največjo vrednost na dražbi je dosegla ena od karikatur znanega slovenskega karikaturista in ilustratorja Mikijaja Mustra, za katero je kupec odštel 65.000 tolarjev. Za nekoliko manj, in sicer za 50.000 tolarjev, je bil prodan predmet, ki ga je daroval Janez Janša. Za sliko Krizantema Marjetke Dolinar je kupec odštel 35.000 tolarjev, za sliko Vivaldi Allegro slikarke Andrejke Dolinar pa 30.000 tolarjev. Doprsni kipec papeža Janeza Pavla II., ki ga je daroval Janez Juhant, so prodali za 30.000 tolarjev, klobuk predsednika države Janeza Drnovška pa za 20.000 tolarjev. Organizatorji so z izkupičkom zadovoljni, še bolj pa bodo zadovoljni otroci družin iz Posočja, ki jim bo zbrani denar prišel zelo prav. SDS je ob koncu volilne kampanje nakazala 10 milijonov tolarjev za pomoč prizadetim v potresu v Posočju, za odpravo posledic neurja v Slovenskih Konjicah in za otroke Zgornje Savinjske doline. **M. P.**

Na dražbi v ljubljanskih Krizankah so zbrali 600.000 tolarjev, denar pa so namenili otrokom družin iz Posočja, ki so ob potresu utrpeli precejšnjo škodo.

Volilni informacijski mrk

Čeprav so v zadnjem času v Sloveniji v središču pozornosti parlamentarne volitve, pa je v javnosti malo pred volitvami odjeknila napoved stavke novinarjev, ki se je začela prav na dan volitev, torej tretjega oktobra. Stavka je bila sicer napovedana šele pred nedavnim, nezadovoljstvo med novinarji pa je tlelo že dlje časa. Tako so se že prvega septembra letos oglasili primorski novinarji in opozorili na krčenje proračuna nacionalne televizije, zaradi česar je bilo odpravljenih kar nekaj oddaj TV Koper-Capodistria. Poslabšal se je tudi gmotni položaj novinarjev, saj se vrednost točke kljub inflaciji že nekaj let ni povišala, poleg tega ne dobijo materialnih nadomestil. Poslabšala se je tudi njihova pravna varnost. Ker omenjeni problemi pestijo veliko večino novinarjev v Sloveniji, je Sindikat novinarjev Slovenije že sredi septembra napovedal stavko, saj je Združenje za tisk in medije pri Gospodarski zbornici Slovenije zavrnilo pogajanja o novi kolektivni pogodbi za poklicne novinarje, medtem ko stare pogodbe ne priznavajo več.

Nova kolektivna pogodba

Zaradi neprestanega zavračanja pogajanj s strani delodajalcev sta 27. septembra tako Sindikat novinarjev Slovenije kot Društvo novinarjev Slovenije v izjavi za javnost sporočila, da se novinarski stavki 3. oktobra ne bo več mogoče izogniti. Kot je zapisano v sporočilu, so tako rekoč vsi novinarji v Sloveniji zaposleni na podlagi določil obstoječe kolektivne pogodbe, druge kolektivne pogodbe, ki jih vsiljujejo delodajalci, pa statusa novinarja ne urejajo. Nacionalna kolektivna pogodba za novinarje namreč ureja mnoge stvari, ki se zdijo novinarjem samoumevne, predvsem pa posebno varstvo, ki je potrebno za samostojno in odgovorno izvajanje pravice javnosti do obveščenosti. Veljala naj bi za vse novinarje ne glede na to, ali so člani sindikata ali ne, poleg tega pa naj bi pogodba imela tudi medgeneracijski značaj, saj naj bi bile nanjo vezane tudi prihodnje generacije novinarjev, veljala pa naj bi tako za redne kot za samostojne novinarje.

Delodajalci zavračajo pogajanja

Za stavko se je takoj izrekla velika večina članov novinarskega sindikata, podprli so jo tudi novinarji vseh večjih medijskih institucij, solidarnost z novinarji pa so izrekle tudi druge sindikalne organizacije. Kljub temu do pogajanj z delodajalci ni prišlo, čeprav so predstavniki Združenja za tisk in medije pri GZS izrazili pripravljenost zanje, ki pa je bila, kot zatrjujejo predstavniki novinarskega sindikata, še daleč od tega, da bi izpolnila zahteve stavekovega odbora Sindikata novinarjev Slovenije. Predsednica upravnega odbora Združenja za tisk in medije pri GZS Rina Klinar je opozorila, da ni mogoče pričakovati, da bi z eno pogodbo rešili vse težave novinarjev. Po njenem mnenju dosedanja kolektivna pogodba, od katere je Združenje za tisk in medije odstopilo že leta 1998, velja le za poklicne novinarje, ne pa tudi za svobodne novinarje in honorarne sodelavce. Sindikat novinarjev Slovenije je zaradi zavračanja stavekovnih zahtev še pred iztekom roka za odgovor delodajalske strani, t. j. petek, 1. oktobra, do 19. ure, poslal kompromisni predlog, po katerem naj bi v dosedanjo kolektivno pogodbo vnesli nekaj sprememb in dopolnitev, vendar je tudi ta možnost padla v vodo, s čimer so bili dokončno izpolnjeni pogoji za stavko.

Šikaniranje novinarjev

Precej temno senco na delodajalce je vrgel dogodek na radiu Štajerski val v Šmarju pri Jelšah, ko je direktor radia Damjan Gobec poslal na prisilni dopust tri novinarje, ker so se pridružili splošni stavki. To naj bi se zgodilo na pogovoru, ko so mu novinarji vročili pisno obvestilo o začetku stavke. Kot je zapisano v sporočilu za javnost celjskega aktiva Društva novinarjev Slovenije, naj bi bil direktor radia že pred tem šikaniral novinko, ker je na radiu Štajerski val objavila novico, da je stavekovi odbor Sindikata novinarjev Slovenije napovedal splošno stavko. Celjski aktiv DNS je tovrstno ravnanje obsodil kot "nedopusten pritisk na novinarje in kot poskus kratenja njihove zakonite pravice do sindikalnega boja". Izrazil je tudi pričakovanje, da bodo primer takoj obravnavale pristojne inšpekcijske službe in ustrezno ukrepale.

Novinarji – državni uradniki?

Čeprav je stavka novinarjev upravičena, pa ne smemo prezreti dejstva, da so se zanjo odločili zlasti tisti novinarji, ki so tako ali drugače vezani na proračunska sredstva (na primer zavod RTV Slovenija), sem pa je treba uvrstiti tudi medije, ki imajo že dolgoletno tradicijo še iz časa komunističnega režima (tedaj so bili časopisi Delo, Dnevnik in Večer še glasila SZDL). V ospredju novinarske stavke pa vendarle niso plače novinarjev, ampak zagotovitev delovnih razmer in pravic, ki pripadajo novinarjem. Seveda se pojavlja tudi nevarnost, da bi novinarji postali neke vrste državni uradniki, katerih položaj bi bil odvisen od vsakokratne vladajoče elite, saj bi to zelo slabo vplivalo na medijsko svobodo v Sloveniji.

Gašper Blažič

Stavko novinarjev je podprl zmagovalc nedeljskih volitev Janez Janša: "Nujno je, da pride do začetka pogajanj. Nesprejemljivo je, da ljudje, ki delajo v tako pomembnem poklicu, kot je novinarski, nimajo urejenega statusa. Še bolj nesprejemljivo pa je, da se tisti, ki ima koncesijo (GZS, op. p.), o tem sploh ni pripravljen pogovarjati."

Čeprav je stavka novinarjev upravičena, pa ne smemo prezreti dejstva, da so se za stavko odločili zlasti tisti novinarji, ki so tako ali drugače vezani na proračunska sredstva (na primer zavod RTV Slovenija), sem pa je treba uvrstiti tudi medije, ki imajo že dolgoletno tradicijo še iz časa komunističnega režima (tedaj so bili časopisi Delo, Dnevnik in Večer še glasila SZDL).

Volitve so za nami. Zmaga je z velikim naskokom pripadla Janševi Slovenski demokratiški stranki. Po še neuradnih podatkih je dosegla skoraj trideset odstotkov glasov in tako daleč za seboj pustila svojo največjo tekmičico Liberalno demokracijo Slovenije.

Da bi bil lahko izid volitev med dvema največjima strankama, Liberalno demokracijo Slovenije (LDS) in Slovensko demokratiško stranko (SDS), precej tesen, smo pričakovali. Tako Janševa kot Ropova stran je upala na zmago. A zmagovalec je lahko le eden. Tok-

Velika zmaga SDS

rat je uspelo slovenskim demokratom, ki kljub upanju na zmago verjetno niso pričakovali, da bodo imeli tako veliko prednost pred nasledovalci liberalnimi demokrati.

Takoj po objavi izidov vzporednih volitev je na Komenskega 11, v volilnem štabu SDS, postalo precej živahno. Kako tudi ne, saj so izidi vzporednih volitev pokazali, da se jim obeta zmaga. Nekoliko drugačna situacija je bila v stavbi TR 3, kjer se je zbral volilni štab LDS. V precej napetem ozračju so pozorno spremljali izide in upali, da se jim bo izid popravil. A kaj kmalu jim je postalo jasno, da se tokrat ne bo izšlo ta-

ko, kot bi si želeli. Po neuradnih podatkih jim je uspelo zbrati 22,81 odstotka glasov. To je odstotek, ki kaže, da državljani in državljanke v Ropovo LDS ne zapajo več toliko, kot so ji zaupali v času, ko je bil za njenim krmilom Janez Drnovšek. Samo za primerjavo. Na volitvah leta 2000 je LDS dobila kar 36,26 odstotka glasov, kar je slabih 14 odstotkov več kot na letošnjih volitvah. Prihodnja štiri leta bo tako v državnem zboru namesto 34 sedelo le še 22 poslancev LDS.

Obratna slika je pri SDS. Izid na volitvah leta 2000 za stranko ni bil preveč dober. Zbrati jim

je uspelo 15,81 odstotka glasov in v državnem zboru so imeli 14 poslank in poslancev. Po neuradnih podatkih bo v mandatu 2004–2008 v DZ kar 29 poslank in poslancev iz vrst SDS, saj je stranka po neuradnih podatkih dosegla 29,10 odstotka glasov.

Glede na neuradne volilne izide bo v državnem zboru naslednja štiri leta sedelo 10 poslank in poslancev Združene liste socialnih demokratov (ZLSD), 9 poslank in poslancev Nove Slovenije (NSi), 7 poslancev Slovenske ljudske stranke (SLS je edina stranka, ki v poslanskih vrstah ne bo imela ženske predstavnice), 6

poslank in poslancev bo imela Slovenska nacionalna stranka (SNS) in 4 Demokratična stranka upokojenecv Slovenije (DeSUS). Za slednjo sicer še ni povsem jasno, ali ji bo uspelo obdržati 4 odstotke glasov in prestopiti prag državnega zbora. Dan po volitvah je predsednik zmagovalne stranke SDS Janez Janša dejal, da so opazna razhajanja pri izidu, ki naj bi ga dosegla stranka upokojenecv, med neuradnimi podatki Republiške volilne komisije in podatki, ki so jih preštevali zaupniki SDS po posameznih voliščih. Lahko se zgodi, da bo prišlo do vnovičnega štetja glasov.

Na Prešernovem trgu v Ljubljani se je po objavi neuradnih izidov zbrala velika množica ljudi in se veselila zmage koalicije Slovenija.

Zmagovalka državnoborskih volitev Slovenska demokratiška stranka je proslavljala zmago na sedežu stranke. Imela je pravi razlog za veselje.

Predsedniku SDS Janezu Janši je pravi razlog za veselje, da je prišel do zmage, po

Slovenska demokratska stranka najmočnejša v volilni enoti Celje

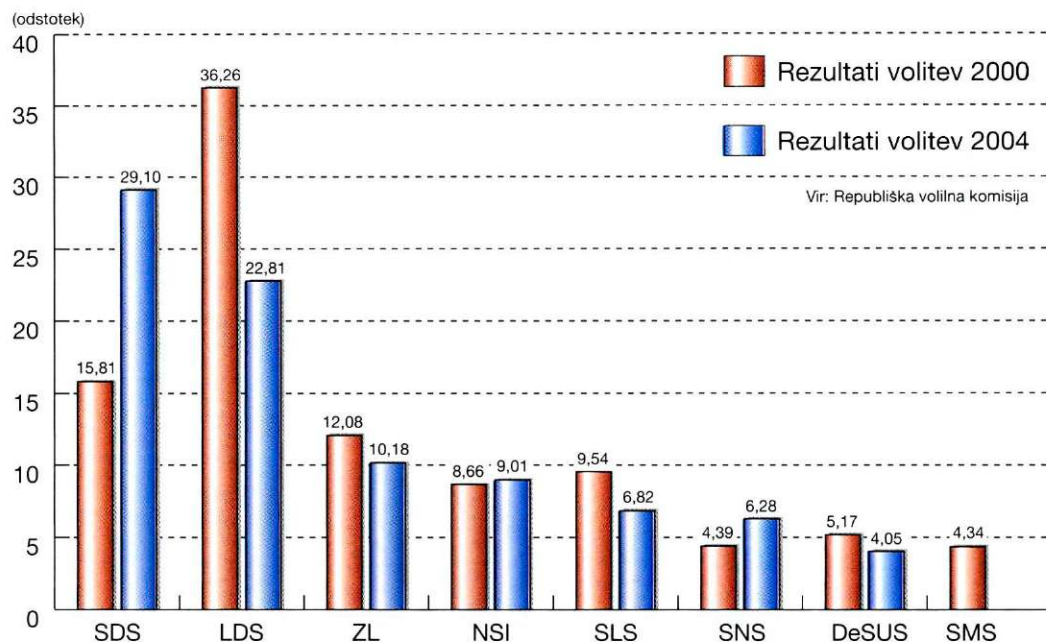
Kot smo že omenili, so slovenski demokrati zbrali skoraj 30 odstotkov glasov vseh volivcev. Najbolj nad povprečjem so bili volilni izidi v volilnih enotah Celje (31,61 odstotka), Kranj (31,35 odstotka) in Ljubljana Bežigrad (21,97 odstotka); najslabše pa so se odrezali v volilnih enotah Novo mesto in Postojna, kjer so dosegli okoli 25 odstotkov glasov.

Ropova LDS je najvišji izid dosegla v volilnih enotah Ljubljana center (25,68 odstotka) in Ljubljana Bežigrad (25,56 odstotka), medtem ko so bili najslabši v volilnih enotah Maribor in Postojna, kjer so dosegli nekaj več kot 20 odstotkov.

Tretja najuspešnejša stranka, ZL, je dosegla svoj najboljši izid v volilni enoti Postojna (13,95 odstotka), kar je dobre 3 odstotke več od strankinega povprečja. Precej pod povprečjem je bila v volilnih enotah Novo mesto in Ptuj, in sicer je dobila dobrih 7 odstotkov glasov.

Četrta stranka, NSi, se je najbolje odrezala v volilni enoti Ptuj (11,34 odstotka), najslabše pa v volilni enoti Maribor, kjer je dobila slabih 6 odstotkov.

SLS ima dva ekstrema. Prvi, bolj razveseljujoč, je izid, ki ga je dosegla v volilni enoti Novo mesto (10,29 odstotka), za pol manj pa je dobila v volilni enoti Postojna. Jelinčičeva SNS je bila uspešna v volilni enoti Maribor (9,25 odstotka), nekaj pod 5 odstotki pa je dosegla v volilnih enotah Kranj in Ljubljana center. Pri De-

Vir: Republiška volilna komisija

SUS so opazne precejšnje razlike glede odstotkov prejetih glasov po posameznih volilnih enotah. Tako so bili najmočnejši v volilni enoti Maribor (5,28 odstotka), medtem ko so za dobro polovico manj glasov dobili v volilnih enotah Ljubljana Bežigrad (2,36 odstotka), Kranj (2,53 odstotka) in Ljubljana center (2,76 odstotka).

"Bleščeči" kandidati

Pa pogledjmo, kateri kandidati so bili najuspešnejši. V SDS, ki je dobila največji odstotek glasov, je kar nekaj kandidatov dobilo podporo volivk in volivcev, ki je višja od strankinega povprečja. V volilni enoti Kranj se je najbolje odrezal dosedanji poslanec in tržiški zupan Pavel Rupar, za katerega je glasovalo 39,53 odstotka volivk in volivcev. V volilni enoti Postojna je najboljši izid dosegel Danijel

Krivec, in sicer je zbral 35,27 odstotka glasov. Več kot uspešen je bil v volilni enoti Ljubljana center France Cukjati, ki je zbral 38,28 odstotka glasov. S kandidatne liste SDS je bil v volilni enoti Ljubljana Bežigrad najmočnejši prvak stranke Janez Jansa, ki je zbral kar 40,48 odstotka glasov. Zmagovalec volilne enote Celje je Miro Petek s 37,72 odstotka glasov, takoj za njim pa Mirko Zamernik s 36,53 odstotka glasov. Andrej Vizjak je v volilni enoti Novo mesto dobil kar 43,43 odstotka glasov volivk in volivcev, Jožef Jerovšek v volilni enoti Maribor 29,03 odstotka glasov in Franc Pukšič v volilni enoti Ptuj 44,42 odstotka glasov.

Preletimo še izide kandidatov LDS. V volilni enoti Kranj je bil s 27,67 odstotka glasov volivk in volivcev najboljši Borut Sajovic. Marko Pavliha je bil najboljši v vo-

lilni enoti Postojna, in sicer mu je uspelo zbrati 28,35 odstotka glasov. Kar visok odstotek in precej višji od strankinega povprečja je v volilni enoti Ljubljana center dosegla Majda Širca, in sicer 32,71 odstotka glasov, še nekaj odstotkov več, in sicer 35,27 je v volilni enoti Ljubljana Bežigrad dosegel predsednik LDS Tone Rop. V volilni enoti Celje je bil za LDS najuspešnejši Lojze Posedel s 26,14 odstotka glasov. Največje odstopanje od strankinega povprečja se je pokazalo pri kandidatu Matjažu Švaganu, ki je v volilni enoti Novo mesto dobil kar 46,80 odstotka glasov. V Mariboru, kjer so se vsi kandidati LDS bolj slabo odrezali, je največ glasov je dobil Rudolf Moge, in sicer 26,47 odstotka, v volilni enoti Ptuj pa Mitja Slavinec, in sicer 31,19 odstotka.

Za tretje uvrščeno ZLSD se je »

Janši je uspelo slovenske demokrate lo tega pa je bila vse prej kot lahka.

Novi Sloveniji je uspelo rahlo izboljšati izid volitev leta 2000. V državnem zboru bo sedelo devet njenih poslancev.

Podobnikova ekipa je zadovoljna z izkupicem letošnjih volitev, čeprav bodo v novem mandatu imeli dva poslanca manj kot v preteklem.

Kdo bo sedel v državnem zboru

Neuradni novi poslanci in poslanke

Poslanci SDS

Branko Grims
Pavel Rupar
Bojan Starman
Milenko Ziherl
Danijel Krivec
Milan Zver
Eva Irgl
France Cukjati
Alenka Jeraj
Andrej Bručan
Mitja Ljubeljšek
Janez Janša
Dimitrij Kovačič
Jože Tanko
Robert Horvat
Miro Petek
Bogomir Zamernik
Franc Sušnik
Ljubo Žnidar
Andrej Vizjak
Stane Pajk
Bojan Rugelj
Jožef Jerovšek
Srečko Hvauc
Rudolf Petan
Franc Pukšič
Branko Marinič
Miroslav Luci
Marijan Pojbič

Poslanci LDS

Borut Sajovic
Matej Lahovnik
Darja Lavtižar Bebler
Marko Pavliha
Davorin Terčon
Majda Širca
Anton Anderlič
Pavel Gantar
Anton Rop
Jožef Školč
Milan M. Cvikel
Lojze Posedel
Slavko Gaber
Cveta Zalokar Oražem
Matjaž Švagan
Miran Jerič
Aleš Gulič
Rudolf Moge
Milan Petek
Ljubo Germič
Mitja Slavinec
Geza Džuban
Vili Trofelnik

Poslanci NSi

Anton Kokalj
Anton Zakrajšek
Andrej Bajuk
Mojca Kucler Dolinar
Janez Drobnič
Drago Koren
Marjeta Uhan
Martin Mikolič
Alojz Sok

Poslanci SLS

Mihael Prevc
Josip Bajc
Janez Podobnik
Jakob Presečnik
Kristjan Janc
Franc Kangler
Janez Kramberger

Poslanci SNS

Srečko Prijatelj
Barbara Žgajner Tavž
Zmago Jelincič Plemeniti
Bogdan Barovič
Sašo Peče
Boštjan Zagorac

Poslanci DeSUS

Vasja Klavora
Ivan Jelen
Franc Žnidaršič
Vili Rezman

Poslanca narodnih skupnosti

Roberto Battelli
Maria Poszonec

» izmed vseh kandidatov najbolje odrezala Breda Pečan, ki je kandidirala v volilni enoti Postojna in dosegla 27,23 odstotka glasov. Pri NSi je bil najuspešnejši Alojz Sok, ki je v volilni enoti Ptuj za trikrat presegl povprečje stranke in dobil 30,40 odstotka glasov. Kristjan Janc, ki je kandidiral v volilni enoti Novo mesto, je bil najuspešnejši kandidat SLS, zbral je 27,80 odstotka glasov. Najuspešnejši za SNS je bil Bogdan Barovič, ki je kandidiral v volilni enoti Novo mesto in dosegel 29,44 odstotka glasov. Pri DeSUS se je najbolje odrezal Vili Rezman, ki je v volilni enoti Maribor dosegel 13,53 odstotka glasov. Naj povemo, da je DeSUS edina od strank, ki je prestopila prag za vstop v državni zbor, a med njenimi poslanci ne bo predsednika stranke (predsednik ZLSD Borut Pahor tokrat ni kandidiral na državnoborskih volitvah). Anton Rous je namreč dosegel zelo nizek odstotek glasov, in sicer le 2,50 odstotka.

Prvi odzivi na izide

Stranka, ki se je lahko veselila izida glasovanja, je prav gotovo SDS. Njen predsednik Janez Jan-

ša je neuradne izide pospremil z besedami, da je po teh volitvah v Sloveniji le prišlo do potrebnega političnega premika in da upa, da bo ta dovolj velik, da bo mogoče v naslednjih štirih letih zgraditi alternativo temu, kar

smo imeli v Sloveniji do sedaj, oziroma da bo mogoče nadaljevali tisto, kar je bilo dobro, in izboljšati tisto, kar je bilo slabo.

Vidno nezadovoljni so bili ob objavi izidov v vrhu LDS. Kako tudi ne, saj so v primerjavi z volitva-

mi leta 2000 izgubili kar velik delež podpore. Med vrsticami so že napovedali odhod v opozicijo, očitno pa se bodo lotili tudi iskanka odgovora na vprašanje zakaj tako nizek volilni izid. Predsednik LDS Tone Rop niti ne zanika možnosti, da bi lahko prišlo do preobrata v vrhu stranke, ali če poenostavimo, ni izključena niti možnost, da se bo moral Rop umakniti z mesta predsednika stranke.

“Mislim, da smo lahko zadovoljni,” je neuradne izide volitev komentiral predsednik ZLSD Borut Pahor. Mi pa dodajamo, da posebnih razlogov za zadovoljstvo v stranki ni, kajti po neuradnih izidih bo stranka dobila manj poslanskih sedežev kot na volitvah leta 2000.

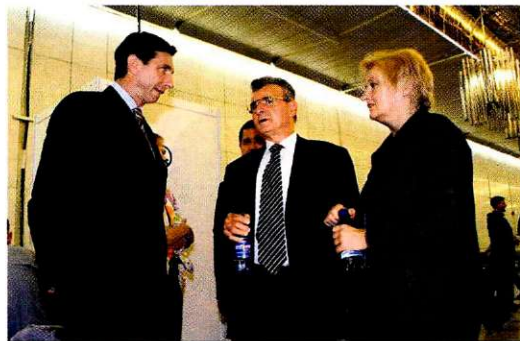
NSi je po besedah predsednika stranke Andreja Bajuka pričakovala boljši izid, želeli so se približati tistemu, ki so ga dosegli na evropskih volitvah. Takšnega uspeha sicer niso dosegli, vendar so lahko kljub temu zadovoljni, saj je izid v primerjavi z državnoborskimi volitvami 2000 boljši in bodo v mandatu 2004–2008 imeli v državnem zboru enega poslanca več kot doslej.

Janez Podobnik je uspeh SLS ocenil kot odličnega. Očitno so v stranki predvsem veseli tega, da so prestopili potrebni štiriodstotni prag, če pa primerjamo izide volitev izpred štirih let, letošnji izidi za SLS prav gotovo niso odlični, kajti v iztekajočem se mandatu je v poslanskih klopeh sedelo 9 poslancev SLS, v novem pa jih bo le 7.

Lahko bi rekli, da SDS ni edina stranka, ki je lahko več kot zadovoljna z doseženim. Tudi v SNS niso skrivali zadovoljstva. Zakaj bi ga, saj jim je uspelo zbrati za 50 odstotkov več glasov kot pred štirimi leti; tako bodo imeli v prihodnjih štirih letih 6 poslancev v državnem zboru.

Nič novega ne bo za DeSUS. Kot kažejo neuradni podatki Republiške volilne komisije, bodo imeli v novem mandatu prav tako štiri poslance kot v preteklem.

Mihaela Praprotnik

Pahorjeva Združena lista socialnih demokratov je v primerjavi z volitvami leta 2000 izgubila kar štiri poslanska mesta.

Jelincič je napovedal dober izid stranke in napoved je uresničena, saj bo v državnem zboru sedelo 6 poslancev SNS.

Porazenka letošnjih volitev je Ropova LDS, ki bo v novem mandatu imela kar 11 poslancev manj kot v preteklem.

Volitve je kljub novinarski stavki spremljalo veliko domačih in tujih novinarjev. Najbolj oblegan je bil Janez Janša.

Zgodovina južne meje

Eden poglavitnih atributov moderne države so jasno določene in nedotakljive meje. Odsotnost jasne meje med Slovenijo in Hrvaško je bila v času od osamosvojitve obeh držav pa do danes povod za različne incidente, pri čemer sta obe strani vztrajali na okopih svojih zgodovinskih argumentov.

Zgodovinska znanost je premgokrat izgubljala verodostojnost s prostituiranjem potrebam vsakokratnih oblastnikov, poleg tega bo vsak resen strokovnjak priznal nezmožnost popolne objektivnosti pri svojem delu. A vendar nam lahko pregled zgodovinskega razvoja slovensko-hrvaške meje, predvsem tiste v Istri, pomaga pri razumevanju stanja in zahtev, katerim se Slovenija nikakor ne more odreči.

Od Karla Velikega do Franca Jožefa

Večji del današnje meje z vzhod-

no sosedo – z izjemo prehajanja manjših delov ozemlja na eno ali drugo stran – se je oblikoval z vzpostavitvijo frankovske nadoblasti v vzhodnoalpskem in obdonavskem prostoru ob koncu 8. stoletja. Meja Svetega rimskega cesarstva (ki nekaj stoletij kasneje dobi pristavek “nemške narodnosti”), katerega prvi cesar je postal frankovski kralj Karel Veliki leta 800, je postavil temelje slovenski vzhodni meji. V naslednjih stoletjih so se slovenske dežele razvijale znotraj omenjenega cesarstva, hrvaške pa kot del kraljevine Ogrske. Na omenjene spremembe meja je vplivala turška nevarnost. V tedaj kranjski Žumberak so se tako naselili Uskoki, ki so zaradi svoje obrambne vloge uživali privilegije. Ob oblikovanju obrambnega mehanizma Vojne krajine v 16. stoletju je bil Žumberak izdvojen iz Kranjske, Vojna krajina pa je predstavljala temelj za restavracijo Hrvaške.

Meja v Istri (v antiki so Rimljani postavili mejo na reki Raši, se pravi na sredini polotoka) je daleč najbolj problematična, saj je pogosto menjala oblastnike in le redkokdaj zaživela

kot celota. Poleg tega je bila etnična sestava polotoka od nekdaj precej pisana (ob uničujočih kugah, ki so se ciklično ponavljale, so denimo Benečani naseljevali nastale pustote tudi s prebivalci današnje Albanije). Skozi večji del srednjega veka je bila Istra razdeljena na habsburški del (Pazinska grofija), ki je 1374 postal del Kranjske (Habsburžani so svojim posestvom priključili še Trsat, Reko in Bakar), in na obalni beneški del. Ta ureditev je ostala več stoletij praktično nespremenjena, vse do odprave Republike svetega Marka (1797).

Že 1803 je bil ustanovljen tržaško-istrski gubernij v Trstu, do konca avstrijske nadoblasti pa je Istra predstavljala sklenjeno upravno območje, povezano s t. i. Avstrijskim Primorjem. Civilna Hrvaška in Re-

ka, ki sta sprva predstavljali sestavni del omenjenega območja, pa sta bili 1822 izločeni iz te enote.

Od države SHS do londonskega memoranduma

Ob koncu 1. svetovne vojne je bila 28. oktobra 1918 razglašena Država SHS, 16. avgusta 1918 ustanovljeni narodni svet za Slovenijo in Istro pa je tedaj postal nekakšna deželna vlada, podrejena le “narodnemu višjemu” v Zagrebu. S prvim decembrom se je nova država povezala s Kraljevino Srbijo v Kraljevino SHS. Zmagovite sile antante pa niso upoštevale Wilsonovega načela narodove samoodločbe, tako da so 1920 z rapalsko pogodbo Primorska, Istra in Kvarnerski otoki (od 1924 tudi Reka) prešli pod italijansko suverenost. V času od kapitulacije Italije spetembra 1943 do konca vojne so upravljanje celotne Istre prevzeli Nemci.

Območje, ki je v Rapallu pripadlo Italiji, je bilo po koncu vojne, čeprav so ga zasedle jugoslovanske vojaške sile, določeno za predmet nadaljnjih pogajanj in se je pod nazivom Julijska krajina razdelilo na cono A in

Šolski atlas (uvodna slika), tiskan 1958 v ZDA, z mejo na Mirni (iz priloge v zborniku Vprašanje oblikovanja slovenskega etničnega in državnega prostora s posebnim poudarkom na slovensko-hrvaški meji v Istri, Ljubljana 1998)

» B. 1947 je pariška mirovna pogodba prinesla nekakšno izravnavo; ker etnične meje ni bilo mogoče postaviti, je veljal dogovor, naj na vsaki strani meje ostane približno enako število Italijanov oz. Jugoslovancev. Seveda je bila odločitev pisana na kožo Hrvatom, ki so dosegli združitev praktično celotnega narodovega telesa, medtem ko je bilo žrtvovanih več kot sto tisoč Slovencev, ki so ostali na italijanski strani.

Etnične meje in zahteve po združitvi Trsta s slovenskim zaledjem zavezniki niso upoštevali, Tito pa ni dobil podpore Rusov, saj niso želeli začeti še ene vojne zaradi Trsta. Jugoslovanski argumenti so najbrž naleteli na gluha ušesa zaradi sporazuma Churchill-Stalin oktobra 1944, po katerem bi imeli Velika Britanija in Sovjetska zveza vsaka 50 odstotkov vpliva v Jugoslaviji. Prav zato, ker je Tito odločno stopil na Stalinovo stran, je bilo britansko stališče do meje neomajno. Po iskanju mejne črte je prevladalo francosko stališče. Vprašljivo je ostalo le območje od Devina do Mirne, ki se je oblikovalo v Svobodno tržaško ozemlje (STO). Imelo je mešano upravo (cono A je upravljal zavezniška vojaška uprava, cono B pa vojaška uprava jugoslovanske armade). Končna demarkacijska črta z minimalnimi spremembami v prid Jugoslavije je bila sprejeta 5. oktobra 1954 z londonskim memorandumom (za uradno priznanje meje s strani Italije

Edvard Kardelj naj bi bil sporazumno s hrvaškim političnim veljakom Vladimirjem Bakarićem prepustil SR Hrvaški "kup skalovja" pri Savudriji, ki zanj očitno ni pomenilo nacionalnega interesa, saj je zagovarjal idejo "jugoslovanskega" naroda.

je bilo treba čakati do osimskih sporazumov 10. novembra 1975).

Etnična meja?

Tako je bilo torej urejeno vprašanje meje z Italijo, kar pa se tiče hrvaško-slovenske meje, je prva delitev nastala šele med 2. svetovno vojno, ko so se hrvaški in slovenski partizani dogovorili glede vojaških operativnih območij. Šele tedaj se pojava Dragonja kot meja operativnih enot NOB. Reka Dragonja je bila izbrana zato, ker je bilo prebivalstvo severneje izključno slovensko, južno od nje pa je bilo mešano, torej hrvaško-slovensko. Operativna razmejitev je bila sploh prva etnična delitev Slovencev in Hrvatov na tem ozemlju. Na 2. zasedanju Avnoja je bil sprejet sklep o priključitvi Slovenskega Primorja, Istre in Trsta Jugoslaviji. Medtem ko je vrhovni plenum OF razglasil pridružitve Slovenskega Primorja Sloveniji, je ZAVNOH k hrvaškim ob-

mejitev večjih posestev in naravnih pregrad vzpostavil katastrske občine in gre pri teh za najbolj smiselne lokalne razmejitve. Skupek katastrskih občin sestavlja občine, piranska pa je v začetku 20. stoletja obsegala območji Savudrije in Kaštela.

Vprašanje STO

Ozemlje cone B Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je obstajalo do leta 1954, se je delilo na okraja Koper in Buje. Pri tem naj poudarimo, da sta bila uradna jezika STO le italijanski in slovenski, južna meja STO pa je segala do Mirne. Cona B je upoštevala upravno razdelitev na občine in katastrske občine iz časa avstrijske uprave, natančneje iz leta 1910. Po odpravi STO pa je republiška meja (ki je bila samo upravne narave) upoštevala Dragonjo kot mejo. Pri tem je bila delitev samih katastrskih občin dejanje brez primere. Tudi po določilih londonskega memoranduma se katastrski občini Kaštel in Savudrija, katerih prebivalci so bili Slovenci (to je v svojem popisu iz leta 1846 ugotavljal Carl Czoernig) ne bi smeli deliti. Pred časom je prišla na dan tudi oporoka Antonia Caccie iz 1893, ki je svoje posestvo Savudrijo daroval občini Piran.

V brk praksi STO in slovenskim interesom je bila torej republiška meja določena na Dragonji. Odločitev zanjo naj bi bila sprejeta na srečanju med Edvardom Kardeljem in predsednikom hrvaške vlade Vladimirjem Bakarićem. Dogovor med obema komunističnima veljakoma sicer nikjer ni uradno izpričan niti ni pomembno, ali je Kardelj res izjavil, čes,

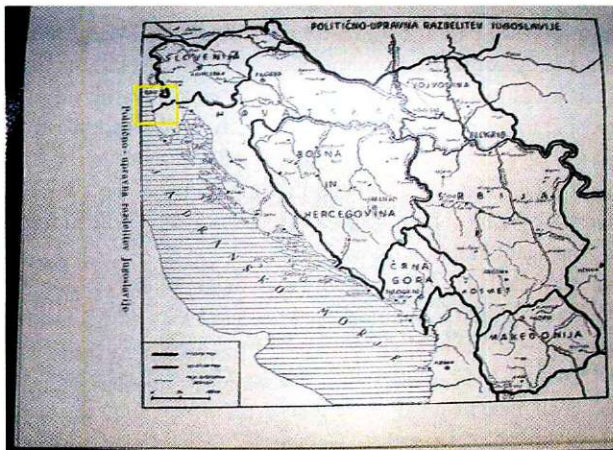
močjem, ki naj po vojni preidejo nazaj k matici, štel celotno Istro. Partizani so se na terenu že 1944 dogovorili za območja delovanja, pri čemer je bila razmejitev na Dragonji, "mejna" črta pa se je nadaljevala po Topolovcu, Pregari, Črnici in naprej po črti Obrov-Rupa. Ta razmejitev je bila podlaga za republiško mejo.

Podlaga za določanje meje bi morala biti etnična in upoštevati tako nekatere pretežno hrvaške vasi v notranjosti, toliko bolj pa slovenski element, ki je bil močno navzoč v Savudriji in še marsikje drugje (nikjer pa strnjeno) vse do Mirne. To dejstvo so upoštevali v STO, kjer sta bila uradna jezika le italijanski in slovenski. Zaradi nepovezanosti slovenskih naselij so se le-ta v desetletjih po vojni postopno asimilirala, tudi pod vplivom hrvaškega šolstva.

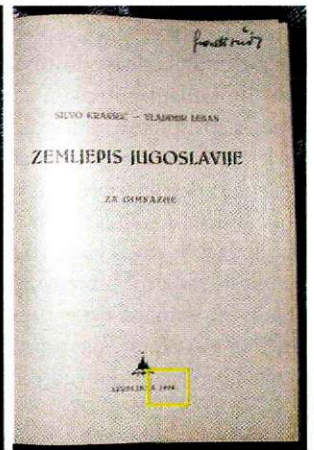
Za določitev kakršne koli meje se sicer zdi najbolj smiselno upoštevanje katastra. Avstrijski, t. i. franciscejski kataster je na podlagi raz-

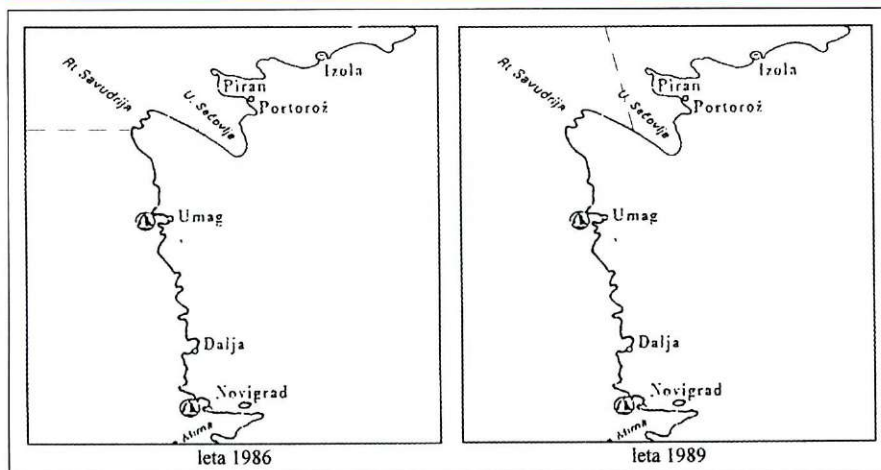
Katastrske razmejitve v Istri (D. Darovec, Pregled zgodovine Istre, Koper 1992, str. 59); z zemljevida je razvidno, da katastrska občina Piran zajema tako Savudrijo kot Kaštel.

Še konec petdesetih je učbenik za gimnazijski pouk zemljepisa Jugoslavije (Ljubljana 1958) nedvoumno postavljala republiško slovensko-hrvaško mejo na Mirno.

Hrvaški vodnik, izdan v Splitu leta 1986, jasno opredeljuje pripadnost Piranskega zaliva in komentar najbrž ni potreben. Zanimivo pa je, da je vodnik iz leta 1989 bistveno spremenil dotedanjo razdelitev, ki se je dejansko tudi izvajala. (Karti sta iz zbornika Vprašanje oblikovanja slovenskega etničnega in državnega prostora s posebnim poudarkom na slovensko-hrvaški meji v Istri, Ljubljana 1998, str.112)

kaj nam bo tisto skalovje na Savudriji. Zatrdimo lahko le, da so bili v luči ideologije enega, jugoslovanskega, socialističnega naroda slovenski zgodovinski argumenti in nacionalni interes povsem zapostavljeni. Da republiške meje niso odločilne, je mnenja tudi G. Englefield, za katerega status republiških meja znotraj Jugoslavije ni bil jasno definiran v nobeni od povojnih ustav (1946, 1953, 1963, 1974). (G. Englefield, Yugoslavia, Croatia, Slovenia: Re-emerging Boundaries, Durham 1992, str. 6-7)

Mejo, precej drugačno od tiste na Dragonji, upravičujejo tudi pretekle cerkvene meje. Cerkevna meja tržaško-kopske škofije v 19. stoletju je obsegala tudi dekanate Buzet, Oprtalj in Umag, torej se ni preveč razlikovala od južne meje STO.

Zaselki ob Dragonji

V STO so, kot rečeno, delili celo katastrske občine; 1952 je zaselek Mlini ostal v občini Sečovlje, Bužin in Škodelin pa sta prešla k občini Buje.

Že izguba katastrskih občin Savudrija in Kaštel je bila, kot smo videli, močno vprašljiva, upravne izmišljije za časa Jugoslavije pa so postavile pod vprašaj tudi celovitost katastrske občine Sečovlje, ki je obsegala tudi štiri zaselke južno od glavnega toka Dragonje, t. i. kanala sv. Oderika. Struga kanala sv. Oderika izvira iz 19. stoletja, medrepubliška komisija pa je leta 1955 določila, da meja poteka po toku Dragonje od njenega izliva v morje do mostu pri vasi Kaštel, odtod dalje pa se drži mej katastrskih občin. Šele 1971 je geodetska uprava v Bujah spre-

nila stališče in začela trditi, da parcele južno od Dragonje spadajo v katastrski operat k. o. Kaštel. Do osamosvojitve pa se to vprašanje ni izjasnilo. (glej Gregor Velkaverh, prispevek v zborniku Vprašanje oblikovanja slovenskega etničnega in državnega prostora s posebnim poudarkom na slovensko-hrvaški meji v Istri, Ljubljana 1998, str. 84-6). Manjši premiki meje v prid SR Slovenije (katastrski občini Gradin in Pregara ter del katastrske občine Topolovec so 1956 prešli pod občino Koper) so bili, kot vidimo danes, neprimerljiva z izgubami, ki jih je Slovenija utrpela s stalnim nazadovanjem ob istrski obali. Hrvaške zahteve so segale celo do prastarega toka Dragonje, ki naj bi bil mišljen pri razmejitvi po letu 1945. Hrvaška naj bi se v prid Sloveniji odpovedala meji ob stari strugi Dragonje ob kanalu sv. Jerneja (severno od sečovljskega letališča).

Meja na morju

Meja na morju ni bila pred osamosvojitvijo nikoli določena, pomembna pa so dejstva, da je SR Slovenija po vojni nadzorovala celoten Piranski zaliv. Poleg tega je že pod Avstrijo pristaniški admiralat v Trstu pokrival območje od Gradeža do Savudrije, ko se je admiralat prenesel v Pulj, pa je administrativna morska razmejitev s Trstom ostala Savudrija. Umag in Novigrad sta do 1954 spadala k piranski luški kapitaniji in so ju šele 1964 pripojili k puljski kapitaniji. Slovenija je leta 1993 ugotovila, da je po osamosvojitvi postala geografsko prikrajšana država glede na 70. člen Konvenci-

je Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu, saj so posledice geografske lege odsotnost izhoda na odprto morje in nemožnost razglasitve izključnega gospodarskega ali ribolovnega pasu. Načelo enakosti razdalje pri razmejitvi teritorialnih voda ni primarno, če je mogoč sporazum med državama. Večjo veljavo imajo zgodovinski razlogi in posebne okoliščine. Režim varnega prehoda, ki ga je ponujala Hrvaška, ni sprejemljiv, ker bi slovenske ladje imele le pravico neškodljivega prehoda teritorialnih voda in bi v primeru varnostnih razlogov tak režim zlahka bil suspendiran (tako Gordana Lalić v zborniku Vprašanje oblikovanja slovenskega etničnega in državnega prostora s posebnim poudarkom na slovensko-hrvaški meji v Istri, Ljubljana 1998, str.103-4). Zgodovinski razlogi so, da je Slovenija v preteklosti že imela prost prehod, ki je zanjo vitalnega pomena, pri čemer Hrvaška ne bi bila prikrajšana (Lalić, str.104). Slovenija se sklicuje tudi na spoštovanje katastrskih meja občin, na slovensko jurisdikcijo nad notnim Piranskim zalivom, na upoštevanje posebnih okoliščin in pravičnosti načel. Hrvaška pa je celo posredno priznala Savudrijo kot mejo v publikaciji Peljar za male brodeve za vzhodno obalo Jadranskega morja, Del I. (Split 1986, 1989).

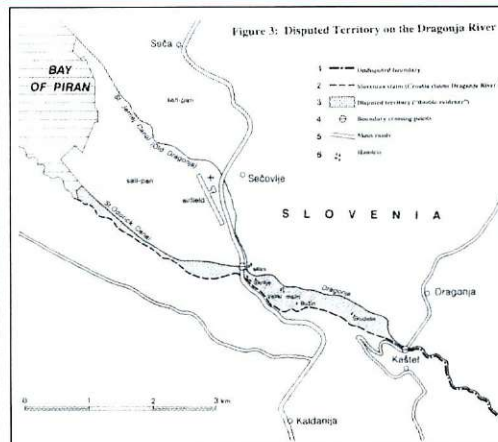
Sporazum Drnovšek-Račan

Še leta 1994 je državni zbor RS določil, da postanejo Bužini, Škodelin in Škrilje samostojna naselja. Sklepamo torej, da jih je štel za svojo pristojnost. Če so bili omenjeni zaselki takrat že

pod vprašajem, naj bi bili Mlini nesporno slovenski. Leta 1995 so Hrvatje dogradili mejni prehod na Dragonji, v zadnjih letih pa je prišlo celo do menjavanja hišnih števil v štirih vaseh, ki so bile registrirane pod Sečovljami.

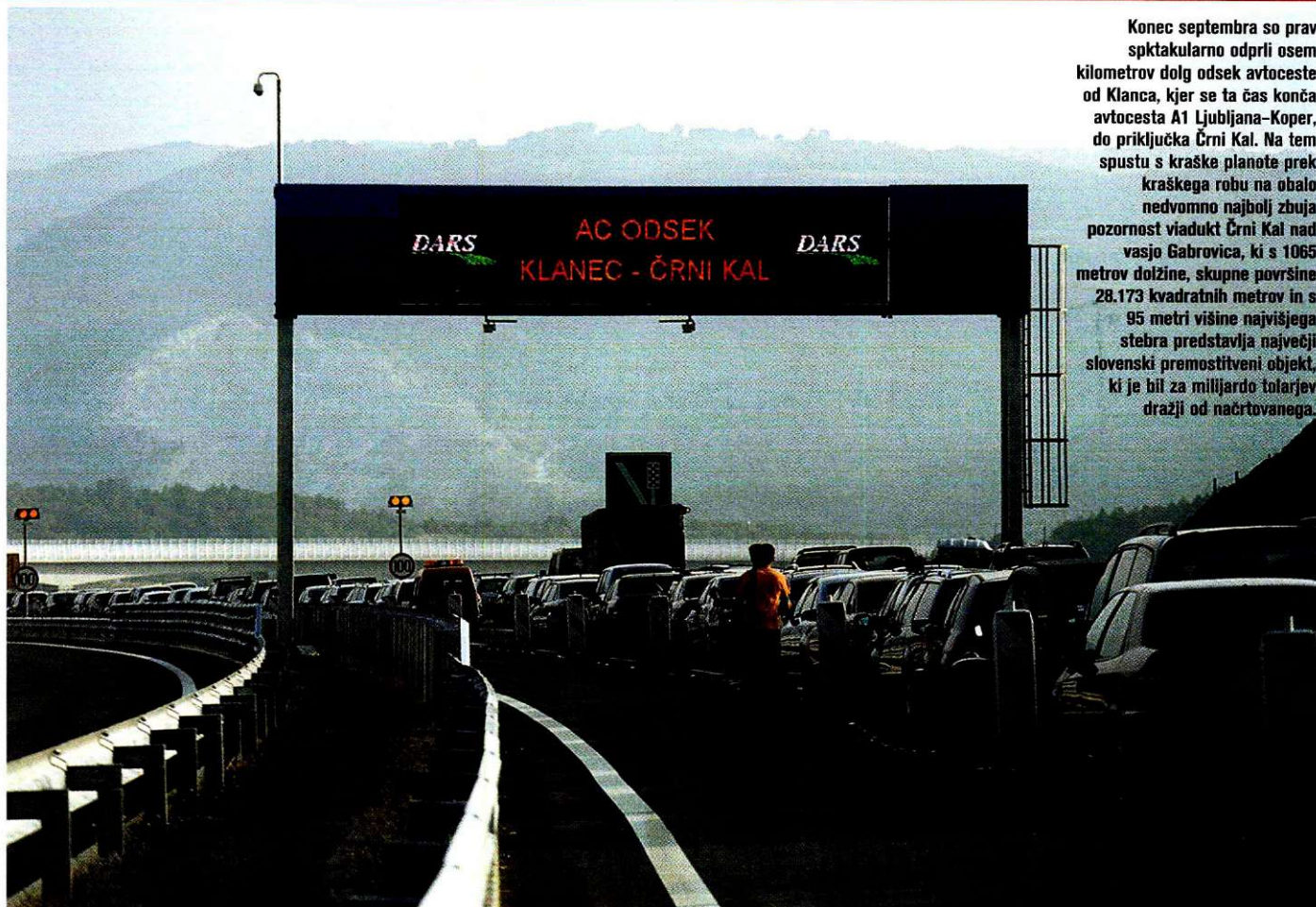
Julija 2001 je bil podpisan sporazum Drnovšek-Račan, ki je pomenil dodatno popuščanje s slovenske strani: izhodišče za določitev meje na kopnem je bil ustavni zakon iz leta 1991, ki določa, da je kopenska meja med državama tista, ki je veljala 25. junija 1991. Glede treh spornih zaselkov ob Dragonji je obveljala meja na Dragonji. Zaselki so pripadli Hrvaški, za njihove prebivalce pa so se dogovorili za nekatere ugodnosti (pri uvozu iz Slovenije so oproščeni plačila carin, lahko pridobijo slovensko državljanstvo, Slovenija pa jim pri tem omogoči uporabo zdravstvenih, šolskih in drugih storitev na svojem ozemlju. Meja na Trdinovem vrhu bo potekala po njegovi polovici, čez vrh, medtem ko vojašnica ostaja hrvaška. Državi sta morali na novo določiti mejo na morju. Slovenija je z dogovorom potrjena kot pomorska in sredozemska država ter ima stik teritorialnih voda z mednarodnimi vodami. Okoli 80 odstotkov Piranskega zaliva je pripadlo Sloveniji, Hrvaška pa je obdržala manjši trikotnik teritorialnega morja, tako da je ohranila mejo z Italijo. Državi sta se dogovorili za oblikovanje 3,6 km širokega pasu morja, ki omogoča Sloveniji prost dostop do mednarodnih voda, njegovo dno pa je tudi mednarodno. Slovenski parlament je sporazum ratificiral, hrvaški sabor pa tega, kot je znano, ni storil.

Mitja Volčanšek

Najbolj aktualno je vprašanje štirih zaselkov južno od Dragonje, kar je bilo tudi predmet razprav mednarodnih strokovnjakov (uporabljeni zemljevid je iz periodične publikacije Boundary and Security Bulletin iz januarja 1995, izdane na univerzi v britanskem Durhamu).

Konec septembra so prav spektakularno odprli osem kilometrov dolg odsek avtoceste od Klanca, kjer se ta čas konča avtocesta A1 Ljubljana–Koper, do priključka Črni Kal. Na tem spustu s kraške planote prek kraškega robu na obalo nedvomno najbolj zbuja pozornost viadukt Črni Kal nad vasjo Gabrovica, ki s 1065 metrov dolžine, skupne površine 28.173 kvadratnih metrov in s 95 metri višine najvišjega stebra predstavlja največji slovenski premostitveni objekt, ki je bil za milijardo tolarjev dražji od načrtovanega.

Predvolilno hitenje

Viadukt Črni Kal je bil skoraj milijardo tolarjev dražji od pogodbene cene. Odprli so ga zaradi predvolilnih potreb LDS, hkrati pa pustili še veliko stvari neurejenih.

Konec septembra je Družba za avtoceste Republike Slovenije (DARS) slovesno odprla avtocestni odsek Klanec–Črni Kal. Gre za viadukt Črni Kal, iz katerega so predzadnji teden predvolilnega časa naredili pravi cirkus. Odprtje viadukta so povezali celo z dnevom slovenskih avtocest z naslovom Povezujemo Slovenijo. Odprtja se je udeležil predsednik vlade Anton Rop, ki je ta dogodek dodobra izrabil za predvolilne namene. Gre za osem kilometrov dolg odsek z 2,3 kilometra dolgim dvocevnim avtocestnim predorom Kastelec in s 1065 met-

rov dolgim viaduktom Črni Kal. Na novozgrajenem avtocestnem odseku je tudi 100 metrov krajši predor Dekani, cestišči obeh predorov pa sta dvopasovni. Največjo pozornost je vzbudil viadukt Črni Kal nad vasjo Gabrovica, ki s 1065 metrov dolžine in 95 metri višine najvišjega stebra predstavlja največji slovenski premostitveni objekt. S tem naj bi bila Ljubljana skoraj v celoti povezana z Obalo, izjema je le 6,9 kilometra avtoceste od konca črnokalskega viadukta do ankaranskega križišča. Te naj bi po zagotovilu Darsa za promet odprli konec oktobra. Tedaj se bo iz Ljubljane po desetih letih uresničevanja nacionalnega programa graditve avtocest mogoče peljati po vseh 95 kilometrih avtoceste od Ljubljane do Srpina (Ankaran), od tam do Kopra pa po 6,4-kilometerskem odseku hitre ceste, ki je bil zgrajen že pred začetkom uresničevanja nacio-

nalnega avtocestnega programa. Od omenjenih 95 km avtoceste od Ljubljane do Obale je bil v začetku sedemdesetih let zgrajen 41-kilometrski odsek Vrhnika–Razdrto. Kako so hiteli o odprtjem tik pred volitvami, kaže dejstvo, da sta bila odprta le viadukt in predor Kastelec, predor Dekani pa bo s preostalo avtocesto do Kopra odprt šele novembra. Tako zdaj nastaja ozko prometno grlo tik pred Kopro, avtomobili pa čakajo v koloni, da se lahko spet priključijo na del avtoceste. Nekateri časniki so poročali, da so politiki nekaterih vladajočih političnih strank zelo pritiskali na Dars, ki je bil glavni organizator slovesnosti, in zase zahtevali boljše obravnavo in vidnejše mesto na prireditvi. Prevladuje prepričanje, da je bilo odprtje viadukta Črni Kal naravnano izrazito na predvolilni čas. Nekateri novinarji so celo zapisali, naj bi si bil Ivan Zidar, predsednik upra-

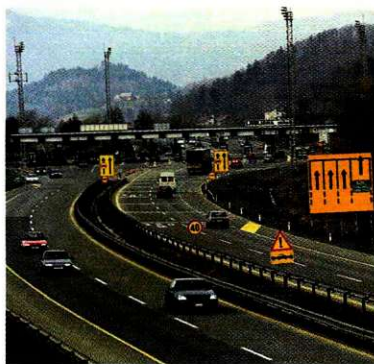
ve SCT, ki je bil poleg ajdovskega Primorja glavni izvajalec, močno prizadeval, da bi bilo odprtje viadukta na njegov rojstni dan. Zmagal je seveda Anton Rop, ki se je ob odprtju ponosno fotografiral in nastavljal televizijskim kameram.

Graditev s posojilom

Spomnimo, da so se prve novice o tem, da bosta viadukt Črni Kal na avtocestnem odseku Klanec–Ankaran gradili slovenski gradbeni podjetji, to je ljubljanski SCT in ajdovsko Primorje, pojavile septembra 2001. Državna revizijska komisija je namreč takrat zavrnila zahtevek italijanske družbe Impresa Grassetto za revizijo postopka oddaje javnega naročila za graditev viadukta. S tem je odločitev o izboru izvajalca postala pravnomočna in dokončna. Ljubljanski SCT in Primorje Ajdovščina sta največji objekt v Sloveniji gradila za ponudbeno ceno 4,487 milijarde

tolarjev. Na mednarodni javni razpis za graditev viadukta Črni Kal se je prijavilo sedem ponudnikov, po trije iz Slovenije in Italije ter eden iz Nemčije. Italijansko podjetje Impresa Grassetto se je pritožilo nad ravnanjem Darsa pri postopku odjave tega javnega naročila, vendar je državna revizijska komisija odločila, da njegov zahtevek za revizijo ni utemeljen. Rok za zgraditev viadukta, katerega površina znaša 28.200 kvadratnih metrov, je bil 36 mesecev (oziroma tri leta) od uvedbe izvajalca v delo. K izboru izvajalca je dala soglasje tudi Evropska investicijska banka, ki je s posojilom sodelovala pri financiranju tega zadnjega avtocestnega odseka proti Kopru.

Takoj po odprtju viadukta je Dars z dovoljenjem vlade nemudoma podražil cestnine.

pogodbah naložil podizvajalcem del, zato gradbeni inšpektorji menda še razmišljajo, komu bodo naložili odvoz odpadkov. Poleg tega je na Primorskem slišati, da je pri graditvi nekaj delavcev umrlo, kar je pogosto pri tako težavnih delih. Pri vseh naj bi bila krivda na strani umrlih.

Drugo zanemarjajo

Ob tej priložnosti naj spomnimo na pismo, ki ga je avgusta letos na vladnega predsednika Antona Ropa naslovil Alojz Sok, poslanec NSi. V pismu je izrazil dvom o tem, da bo vlada izpolnila nedavne obljube o graditvi avtoceste v Pomurju. Vlada je namreč obljubila, da bo pomurski avtocestni krak dograjen predčasno,

sporočil vladajočih strank, vlada pa do konca svojega mandata na pomisleke opozicijske NSi ni odgovorila.

Ceste bodo še dražje

Že dolgo je znano tudi to, da se bo graditev slovenskih avtocest podražila in upočasnila tudi zaradi preoblikovanja Darsa. To se bo iz javnega podjetja preoblikovalo v gospodarsko družbo. Poznavalci razmer temu nasprotujejo. Prepričani so, da je glavni razlog za organizacijsko spremembo Darsa v dobičkih, ki bodo začeli dotekati iz avtocestnega programa in se izplačevati lastnikom. Ob vsem tem spomnimo, da je prvi dokument o graditvi avtocest v Sloveniji, ki je bil sprejet leta

vorili člani strokovnega sveta SDS. Predstavili so program na področju prometa za naslednje mandatno obdobje 2004–2008 in dejali, da se zavedajo, da za vsestranski napredek Slovenije potrebujemo dobre prometne povezave. Sodobne železnice in ceste, razvit pomorski in letalski sistem morajo našim ljudem in slovenskemu gospodarstvu omogočiti učinkovito omrežje, navezano na skupne evropske koridorje, in ponujati nove možnosti in priložnosti, vendar Slovenija nima prometne politike, kar se med drugim odraža v povečanju cestnega tovornega prometa v primerjavi z železniškim. Poleg tega se povečujejo investicije le v avtocestno omrežje, medtem ko dru-

Na javni tribuni SDS so konec septembra poudarili, da država izvaja le naložbe v avtocestno omrežje, medtem ko druge ceste praktično razpadajo.

Fotografije: Dane Kostrič

Z graditvijo so hiteli, v tem času je umrlo tudi nekaj delavcev. Če je kdo ugibal, ali hitijo zato, da bodo viadukt slovesno odprli na rojstni dan Ivana Zidarja, direktorja SCT, se je zmotil. Odprli so ga prej, ker je LDS nujno potrebovala predvolilni pomp.

Končna cena milijardo tolarjev višja od dogovorjene

Sredi septembra letos so gradbenici že končali asfaltiranje viadukta Črni Kal, v naslednjih dneh so na njem opravili še obremenilne preizkuse. Na viaduktu je bilo postavljenih 48 tovornjakov s skupno težo 1.200 ton, s katero so preverjali stabilnost in nosilnost objekta. Vendar letos septembra ni šlo vse brez težav. 13. septembra so namreč na cestninski postaji Videž zaprli del prejšnje avtoceste, zato je deset dni promet potekal po stari cesti skozi Kozino. Medtem so gradbeniki sedanjo avtocesto priključili na novi odsek. V tem času se je izkazalo, da je bila graditev dražja od predvidenih 4,49 milijarde tolarjev in se je približala številki 6 milijard tolarjev. Poleg tega so po naših informacijah težave tudi pri odvozu odpadnega materiala, vendar pa naj bi bil SCT toliko moder, da je odstranjevanje le-tega v svojih

in sicer še pred letom 2011 oziroma 2013, kot to predvideva najnovejši nacionalni avtocestni program. Sok je Ropa spraševal, kako bo vlada brez ustrezne spremembe tega programa izpolnila obljube, ki jih je dala Pomurcem. Večjih polemik v javnosti o tem nismo zasledili. Dodajmo pa, naj bi bila večji del pomurskega avtocestnega kraka, predvsem od Lenarta do Beltincev, ter ustrezna navezava na madžarsko omrežje po programu zgrajena do konca leta 2008, preostali del pa do leta 2013. Po letu 2013 naj bi nadaljevali z graditvijo preostalih odsekov cest, ki v prejšnji program niso bili vključeni. Sem sodita denimo del phyrnske avtoceste od Maribora do Gruškovja na slovensko-hrvaškem mejnem prehodu in navezovalna cesta Dravograd–Arja vas. Zaradi dvomov je NSi vladi predlagala izdelavo rebalansa avtocestnega programa. Vse to se je nekako izgubilo v množici predvolilnih

1993, predvideval zgraditev 318 kilometrov avtocest v vrednosti nekaj več kot milijarde dolarjev. V letošnjem letu pa je bil sprejet že tretji rebalans nacionalnega avtocestnega programa za obdobje 2003–2013, ki predvideva zgraditev 570 kilometrov avtocest in drugih državnih cest v vrednosti približno 5,4 milijarde evrov.

Vsak Slovenec da za ceste najmanj pol milijona

Ob vsem tem velja spomniti, da so avtoceste v državi že zdavnaj ušle izpod cenovnega nadzora. Po nekaterih podatkih naj bi vsak Slovenec moral letno zagotoviti pol milijona tolarjev za odplačilo graditve, odplačila posojil pa se bodo zavlekla v leto 2023, če bo šlo vse po sreči in ne bo novih podražitev. Ob tem spomnimo tudi na neustrezno prometno politiko države oziroma na to, da te Slovenija sploh nima. O tem so zadnjega septembra na javni tribuni go-

ge ceste praktično razpadajo. Peter Verlič je dejal, da je zaradi neuravnoteženega proračunskega financiranja razvoj cestne infrastrukture neuskladen. Po eni strani nastaja omrežje avtocest, po drugi pa se Slovenija sooča s po obsegu nespremenjenim omrežjem drugih državnih cest, ki po kakovosti zaostajajo in propadajo. Kritičen je bil tudi do sedanjega sistema cestnin, ki je "neracionalen, nepravilčen in je zato v nasprotju z načeli direktiv Evropske zveze, ki zahtevajo pošteno plačevanje cestnine". V prihodnosti naj bi cestnine temeljile na plačevanju dejanske uporabe avtocest z uporabo elektronskih sistemov v prostem prometnem toku brez ustavljanja. V prehodnem obdobju je treba zagotoviti uporabo ceste čim širšemu krogu ljudi. Poudaril je še, da je bil nacionalni program razvoja železniške infrastrukture, ki je bil sprejet leta 1995, uresničen le v 16 odstotkih. **Vida Kocjan**

Revizorji računskega sodišča so pri poslovanju in upravljanju z državnim denarjem s strani vladnega predsednika in njegovih ministrov odkrili zelo veliko napak.

Poročilo računskega sodišča o pravilnosti poslovanja s proračunskim denarjem, kjer je odkritih veliko napak in nepravilnosti, je prišlo v javnost šele v ponedeljek, to je z najmanj petdnevno zamudo, vmes so bile volitve.

Šoltes prikrival podatke

Poročilo razkriva, da vlada in ministrstva z denarjem davkoplačevalcev niso ravnali gospodarno, poleg tega nam je Ropova vlada lani prikazala za najmanj 0,5 odstotka nižji javnofinančni primanjkljaj, pa tudi podatki o zadolžitvi države niso bili točni. V ponedeljek je Računsko sodišče RS na spletni strani objavilo revizijsko poročilo o pravilnosti izkazov in izvršitve proračuna Republike Slovenije za leto 2003, ki ga je izdelalo že 29. septembra. Uvodoma je zapisano, da je poročilo sprejel senat na 56. seji, ni pa navedeno, kdaj je bila ta seja. Sklep o izvedbi revizije je bil izdan že 22. marca letos, revizorji pa so revidirali delo vlade in 14 ministrstev.

Neurejenost zaradi neurejenih računalniških programov

Revizorji so podrobneje preverili prihodke od udeležbe pri dobičku in dividend javnih podjetij, javnih skladov in javnih finančnih ustanov. Preverjali so tudi, ali ima država urejeno evidenco in nadzor nad uspešnostjo njihovega poslovanja, ali to zagotavlja, da so terjatve do omenjenih subjektov vzpostavljene in obveznosti do države poravnane, ali zavezanci za plačilo udeležbe pri dobičku in dividend pravočasno poravnajo obveznosti do države in kolikšen je izpad teh prihodkov. Ugotovili so, da ministrstvo za finance sicer izvaja nadzor nad vpla-

čevanjem nedavnih prihodkov iz udeležbe pri dobičku in dividend javnih podjetij, javnih skladov in javnih finančnih ustanov ter drugih podjetij in finančnih ustanov, vendar ta ni avtomatiziran. Sektor ne spremlja celotnih nedavnih prihodkov, kamor sodijo tudi prihodki od obresti in od premoženja. Ministrstvo omenjene nedavčne prihodke spremlja s pomočjo programske opreme za vodenje centralnega finančnega premoženja države, ki ne omogoča evidentiranja prihodkov in vrednostnih sprememb kapitalskih naložb. V bazi ministrstva so tako le podatki o količinskih spremembah kapitalskih naložb in podatki o stanju kapitalskih naložb po količini in vrednosti ob koncu posmeznega leta. Podatki o kapitalskih naložbah so v različnih evidencah, zato je usklajevanje različnih informacij med letom oteženo, konec leta pa zelo zamudno, nepopolne evidence pa ne zagotavljajo ustreznega nadzora nad omenjenimi subjekti in tovrstnimi prihodki. Revizorji tako ocenjujejo, da obstaja tveganje glede popolnosti vplačevanja teh vrst prihodkov v proračun. Ministrstvo je sicer pojasnjevalo, da v obstoječem sistemu spremljanja kapital- skih naložb samo zaznava po-

manjkljivosti, zato pripravljajo projektno dokumentacijo za nadgraditev obstoječe centralne evidence finančnega premoženja, ki bo vsebovala vse ključne podatke o kapitalski naložbi na enem mestu, kar bo omogočilo pridobivati večji del podatkov iz obstoječih baz avtomatizirano, ročno delo pa bo zmanjšano na minimum. Nova aplikacija naj bi po ocenah zaživela v dveh letih. Dodajmo, da so podobne stvari na finančnem ministrstvu ugotavljali tudi lani.

Servis skupnih služb spet padel na izpitu

Država je iz kapitalških prihodkov lani prejela 1,889 milijarde tolarjev,

kar je bilo za 12 odstotkov manj kot leta 2002, to pa je bilo le 0,1 odstotka vseh prihodkov proračuna. Kapitalški prihodki vključujejo prihodke od prodaje osnovnih sredstev. Večji od načrtovanih so bili prihodki od prodaje zgradb in prevoznih sredstev, medtem ko so bili prihodki od prodaje stavbnih zemljišč realizirani v minimalnem obsegu. V letu 2003 je bila načrtovana odprodaja premoženja v vrednosti 8,6 milijarde tolarjev, po podatkih iz glavne knjige pa so bili prihodki le 1,9 milijarde.

Servis skupnih služb bi moral do 18. avgusta 2003 vzpostaviti skupno evidenco nepremičnin v lasti države, revizorji pa so ugotovili, da ta ni bila vzpostavljena. Na uradu so namreč šele 1. maja letos organizirani sektor za upravljanje s stvarnim premoženjem države, ki naj bi to evidenco vzpostavil. Ob tem je ministrstvo za finance pravice porabe sredstev proračunskih uporabnikov, ki so izhajale iz odprodaje državnega premoženja in veljavnem proračunu, oblikovalo po proračunskih postavkah in kontih na podlagi posameznih zahtevkov proračunskih uporabnikov in neporabljenih prihodkov odprodaje državnega premoženja iz leta prej. Pred tem je preverjalo, ali je proračunski uporabnik, ki je poslal zahtevek za oblikovanje sredstev na proračunski postavki, vplačal sred-

Igor Šoltes, nedavno imenovani predsednik računskega sodišča, je revizijsko poročilo o poslovanju vlade in ministrstva skrival pred javnostjo najmanj 5 dni in čakal na konec volitev.

Na podlagi prvega odstavka 28. člena Zakona o računskem sodišču
(ZRačun-1, Uradni list RS, št. 11/01) in v skladu s sklepi, ki jih je sprejel
senat računskega sodišča na 56. seji,
izdalim.

REVIZIJSKO POROČILO

O PRAVILNOSTI IZKAZOV IN IZVRŠITVE
PRORAČUNA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LETO 2003

Številka: 12011-2/2004-120

Ljubljana, 29. septembra 2004

Republika Slovenija, Ljubljana, Tivolski trg, 1700 Ljubljana
(t) 01 478 4878 • (f) 01 478 4879 • e) sod@rsi.si • www.rsi.si

Poročilo računskega sodišča ima datum 29. 10. 2004, na spletni strani računskega sodišča in v javnosti pa ga je predsednik poslal v ponedeljek, 4. oktobra 2004 ob 9.30.

stva od prodaje v državnih proračun. Na ta način je ministrstvo nadzorovalo le del podatkov o nakazilu sredstev od prodaje premoženja v proračun. Ker pa nekateri proračunski uporabniki ne zahtevajo oblikovanja proračunske postavke iz tega vira, nadzor nad prilivi in izkazanimi prihodki od prodanega državnega premoženja ni bil zagotovljen v popolnosti.

Napake kar pri sedmih ministrstvih

Revizorji so ugotovili napake in pomanjkljivosti pri izkazovanju proračunskih odhodkov kar pri sedmih ministrstvih. Najpogostejše napake so bile precenitve odhodkov in podcenitve transferjev. Največji delež napak, teh je bilo kar za 1,65 odstotka, ki pomembno vplivajo na izkazovanje odhodkov, je ugotovljen pri investicijskih odhodkih. Poleg teh napak so ugotovili pomanjkljivosti in nedoslednosti pri evidentiranju odhodkov na podlagi sklenjenih lizinskih pogodb. Pri nekaterih proračunskih uporabnikih so plačila anuitet po teh pogodbah evidentirana na tekočih odhodkih pri postavki najemnine in zakupnine, pri drugih pa pri investicijskih odhodkih.

Namesto države posojilo naje Slovenske železnice

Tekoči odhodki so v bilanci pre-

nizko izkazani, ker ni izkazana provizija za storitve Slovenske razvojne družbe v znesku 352 milijonov tolarjev. Dodajmo, da je bilo tudi v letu 2002 tako in da v vladi napake niso odpravili. Poleg tega so 1. oktobra 2002 Slovenske železnice kot upravljavec z železniško infrastrukturo pri NLB najele posojilo v višini 8,25 milijarde tolarjev za vzdrževanje javne železniške infrastrukture, država pa je v letih 2002 in 2003 vzdrževanje lastnih osnovnih sredstev financirala s posojilom, ki so ga najele železnice. Šele julija 2003 je vlada prevzela del neodplačanega posojila, nato pa je avgusta lani odplačala tudi vse obveznosti iz dolga in to knjižila kot poplačilo kratkoročnega posojila.

Primanjkljaj za 0,5 odstotka prenizko prikazan

Glede na revizijske ugotovitve bi morali biti v bilanci odhodki proračuna za najmanj 352 milijonov tolarjev višji, kot so izkazani. Za toliko bi moral biti večji tudi proračunski primanjkljaj, to pa pomeni, da bi moral biti višji za 0,5 odstotka. Dodajmo, da so bili v zadnjih dveh letih napačni tudi podatki o zadolževanju države. Napake so bile še pri prerezporejanju proračunskega denarja. Samo služba vlade za strukturno politiko in regionalni razvoj je v letu 2003 opravila za 37,4 milijona tolarjev prerazporeditev pravic porabe med podprogrami, česar ne bi smela oziroma ni bilo dovoljeno. Napak je bilo še veliko, nekatere bistvene bomo predstavili v naslednji številki. Kljub vsem tem napakam pa je računsko sodišče vladi izreklo mnenje s pridržkom, ki se je nanašalo predvsem na pravilnost izvršitve državnega proračuna za leto 2003 kot celote. Po posameznih ministrstvih so bili izreki naslednji: pozitivna mnenja so dobila ministrstvo za notranje zadeve, za promet, za delo, družino in socialne zadeve ter za šolstvo, znanost in šport. Revizorji so izdali osem mnenj s pridržkom, in sicer ministrstvu za finance, za pravosodje, za gospodarstvo, za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za okolje, prostor in energijo, za zdravje, za informacijsko družbo in za kulturo. Negativni mnenji sta bili izrečeni ministrstvu za zunanje zadeve in za obrambo.

Bilanca prihodkov in odhodkov (podatki so v milijonih tolarjev)

	Sprejeti proračun	Realizirani proračun
1. Vsi prihodki	1,366.629	1,392.687
2. Vsi odhodki	1,437.144	1,461.158
Presežek odhodkov na prihodki	70.515	68.471

Račun financiranja v letu 2003 (podatki so v milijonih tolarjev)

	Sprejeti proračun	Realizirani proračun
Zadolževanje	230.519	224.595
Odplačilo dolga	187.354	199.477
Neto zadolževanje	56.835	24.118

Opomba: Po veljavnem proračunu bi morala država odplačati 286.976 milijonov tolarjev dolga, to pa je uresničila le 69-odstotno, kar pomeni, da je odplačala le 199.477 milijonov tolarjev dolga. Ob tem je bilo zadolževanje uresničeno 97-odstotno.

Načrtovano in (ne)doseženo

Rast bruto domačega proizvoda (BDP) je načrtovana v višini 3,1 odstotka, uresničena pa 2,3-odstotno. Inflacija je bila načrtovana v višini 5,5 odstotka, realizirana pa v višini 5,6 odstotka. Izvoz blaga in storitev je bil načrtovan v višini 5,4-odstotne rasti, realiziran pa je bil 3,4-odstotno. V bilanci prihodkov in odhodkov so realizirani prihodki proračuna izkazani v znesku 1,392.687 milijonov tolarjev, odhodki pa v višini 1,461.158 milijonov tolarjev. V primerjavi z letom 2002 so se prihodki proračuna povečali za 18,7 odstotka, odhodki pa za 11,4 odstotka. Rezultat večjega povečanja prihodkov kot odhodkov je zmanjšanje presežka odhodkov nad prihodki, ki je v letu 2003 dosegel 49,4 odstotka primanjkljaja iz leta 2002. Realizirani primanjkljaj predstavlja 1,3 odstotka v letu 2003 realiziranega BDP. Struktura odhodkov proračuna se v primerjavi z letom prej ni bistveno spremenila. Največji, 60-odstotni delež odhodkov še vedno predstavljajo tekoči transferji, njihov delež v vseh odhodkih se ni bistveno povečal.

Ministrstva niso poročala objektivno in pregledno

Računsko sodišče je v okviru te revizije ocenilo še poročanje o doseženih ciljih in rezultatih ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, za šolstvo, znanost in šport in za kulturo za tri izbrane programe tekočih transfernih odhodkov. Ugotovilo je, da ministrstva o izvrševanju izbranih programov niso poročala v skladu s predpisi in tudi ne dovolj objektivno in transparentno. Temeljni razlog za to so bili neustrezno opredeljeni finančni načrti, ki za posamezne programe ne vsebujejo dovolj jasno določenih ciljev in pričakovanih dosežkov glede na izhodiščno stanje na področju, na katerega želi ministrstvo s svojim programom vplivati. Za izbrane programe je bilo ugotovljeno, da ministrstva zanje niso opredelila ustreznih meril delovanja in indikatorjev dosežkov s pripisanimi pričakovanimi vrednostmi, ki bi omogočile merjenje dosežkov posameznega programa po njihovi izved-

bi. Ker je bilo proračunsko načrtovanje pomanjkljivo, tudi poročanje o delovanju ni bilo osredinjeno na rezultate in dosežke programskega delovanja, zato informacije, ki jih vsebujejo poročila, niso bile niti ustrezne niti zadostne. Računsko sodišče je v revizijskem poročilu predstavilo še sklepne ugotovitve iz prejšnje revizije nekaterih postavk bilance stanja ministrstev za preteklo leto. Ugotovilo je, da ministrstva v letu 2003 niso v celoti izpolnila vseh določb predpisov in nimajo v celoti vzpostavljenih ustreznih evidenc, ki bi zagotavljale popolne in pravilne podatke o premoženju države. Računsko sodišče je od revidiranih proračunskih uporabnikov zahtevalo popravilne ukrepe, ki se nanašajo na odpravo odkritih nepravilnosti, ki med opravljanjem revizije še niso bile odpravljene. Zahtevalo je tudi ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti pri evidentiranju in usklajevanju podatkov stvarnega in finančnega premoženja države.

Vida Kocjan

Sen o višjih plačah

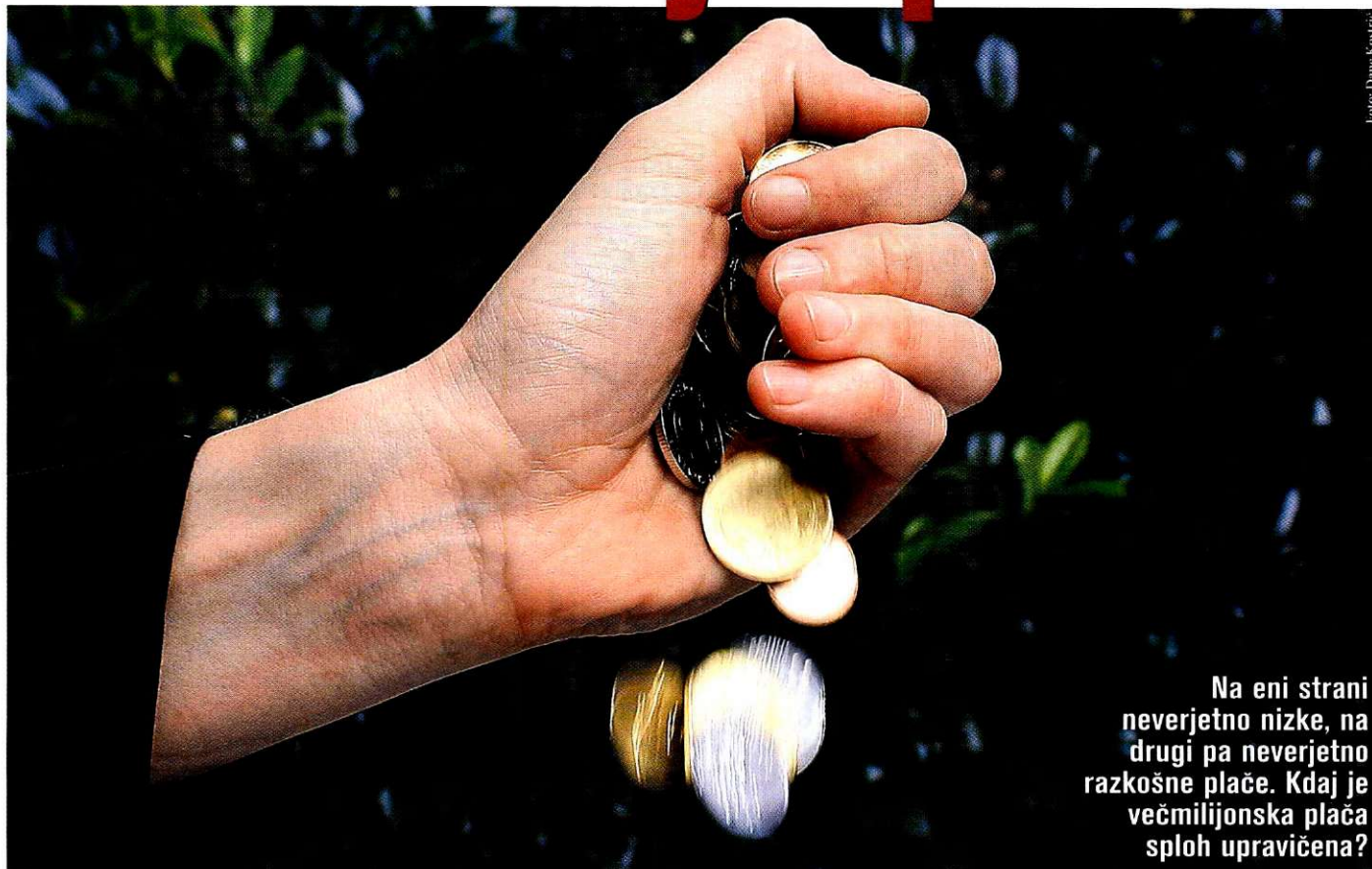

Foto: Dana Kovčič

Na eni strani neverjetno nizke, na drugi pa neverjetno razkošne plače. Kdaj je večmilijonska plača sploh upravičena?

Predvolilni čas je bil poln obljub o zmanjšanju razlik med plačami in povišanju tistih, ki zasedajo izredno nizka mesta; med politiki je tekla beseda tudi o tem, kakšne so možnosti za zmanjšanje razlik med plačami. Večina je zagovarjala stališče, da se bodo plače povišale takrat, ko bomo dosegli ustrezno in predvsem zadovoljivo gospodarsko rast. Toda porodi se vprašanje, kdaj bo ta zadovoljiva gospodarska rast nastopila, saj Slovenija na področju gospodarstva vztrajno napreduje in nikakor ne zaostaja. V vladi Antona Ropa, nekdanjega finančnega ministra, je bilo v predvolilnem času spet slišati obljube o povišanju plač, vendar je imel v preteklih letih že več kot dovolj časa in priložnosti za ureditev te problematike, vendar nikoli resnične volje; ljudje so bili glede njegovih obljub upravičeno skeptični. V zadnjih štirih letih so plače namreč skorajda stagnirale glede na

cene, ki so se ves čas vztrajno dvigovale in se še dvigujejo. To dejstvo je podkrepljeno tudi z dovolj znanimi težavami z inflacijo, ki je podivjala in se še vedno ni znižala do meje, ki bi bila ustrezna. Slovenija bo namreč morala za vstop v evro izpolnjevati vse maastrichtske kriterije, ta čas pa ne izpolnjuje predpisane kriterija Evropske centralne banke o inflaciji. Naša inflacija je

namreč kar za 1,7 odstotne točke višja od predpisane. Inflacija naj bi se sicer že zmanjševala, vendar še vedno ni dosegla zadovoljive stopnje.

Toda izidi zadnjih volitev nam lahko upravičeno vlivajo upanje, da se bo stanje na tem področju izboljšalo. Velika zmaga Slovenske demokratske stranke v sodelovanju z Novo Slovenijo je dobra popotnica na poti k temu cilju. Strokovni svet SDS

je že v predvolilnem času v svojem programu zapisal dobre predloge za rešitev plačne problematike, ki zadeva veliko večino vseh državljanov.

Razlike med plačami

Na slovenskem statističnem uradu so julija letos zabeležili mesečno brutoplačo 264.317 tolarjev (neto 165.666 tolarjev). Junija 2004 je bila mesečna brutoplača 262.715 tolarjev (neto 164.996 tolarjev). Julija 2003 nam podatki prikazujejo mesečno brutoplačo 250.918 tolarjev (neto 157.665 tolarjev) in junija 2003 248.213 tolarjev (neto 156.098 tolarjev). Po statistikah so dede se je torej povprečna brutoplača v juliju povzpela za 0,6 odstotka više od povprečne plače v juniju.

Prav tako se je povprečna netoplača v juliju letos zvišala za 0,4 odstotka v primerjavi z junijem in za 5,1 odstotka z julijem lani.

Vsekakor so podatki obojetni na prvi pogled; cene osnovnih živ-

Morebitni novi predsednik vlade Janez Janša bo uredil plačno področje.

Rop se je bojeval z inflacijo.

ljenjskih potrebščin naraščajo skoraj iz dneva v dan in kljub nekajodstotnemu zvišanju plač še vedno lahko občutimo svojevrstno izgubo; v prejšnjih letih si za več denarja dobil več, danes pa za več dobiš manj. Vsekakor se je situacija obrnila prav zaradi nesorazmerja med plačami in cenami, kar seveda vodi v neverjetne razlike v življenjskem standardu posameznikov. Zdi se, kot da srednjega razreda ljudi skoraj ni več oziroma počasi izginja. Še posebej pa je pri plačah ključna njihova obremenjenost; naša brutoplača je namreč obremenjena s štirimi prispevki, ki nam lahko poberejo tudi več kot polovico prihodka. Plače so torej obremenjene s prispevkom za socialno varnost delojemalca, s prispevki za socialno varnost delodajalca, z dohodnino in davkom na izplačane plače. Obremenitev plač je v lanskem letu po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) znašala 39,8 odstotka. S tem podatkom se na lestvici v primerjavi z drugimi državami uvrstimo nekje v zlato sredino; po statistikah naj bi se nam torej go-dilo dokaj dobro. Vendar je realnost na žalost bolj kruta od dokaj optimističnih statističnih podatkov; čedalje več je odstopanja med družbenimi razredi, cene so se nekajkrat povečale, medtem ko plače ostajajo enake. Opozicija je v predvolilnem času vladi očitala, da je obdavčitev plač previsoka, kar dejansko je, statistike gor ali dol; v primerjavi z državami, ki so skupaj s Slovenijo vstopile v EU, in drugimi evropskimi državami je Slovenija prav pri vrhu držav, kjer so plače najbolj obremenjene. Vlada pa je vseskozi zadrževala nasprotno; po njenih besedah se je obremenitev plač z davčno reformo zmanjšala.

Nobena skrivnost pa ni, da zelo zastojamo za svojo "vzornico" Nemčijo. Slovenska povprečna plača dosega le 63 odstotkov povprečne nemške in jasno je, da bo potrebnega še veliko truda in pametnih odločitev, da bi kdaj sploh dosegli ta cilj. In če to želimo doseči v najkrajšem času, bi se pametne odločitve in usklajevanje morali odvijati že kar nekaj časa. K sreči kmalu pričakujemo zamenjavo vladne ekipe in s tem tudi zmanjšanje davčne obremenitve dela in večjo konkurenčnost Slovenije.

Franjo Bobinac, eden od treh, ki so razkrili svoje dohodke

Nezakonita izplačila dekana Jožeta Florjančiča

Zoran Jankovič ne želi razkriti višine svojih dohodkov.

Odmevne plače v javnem sektorju

Javnost so pred časom šokirale vesti o visokih prejemkih nekaterih uslužbencev v javnem sektorju. Pred nekaj meseci je javnost šokiral dekan Fakultete za organizacijske vede (FOV) v Kranju Jože Florjančič, ki si je nezakonito izplačeval avtorske honorarje; poleg tega sta se v istem času začela okoriščati tudi prodekana Jože Jesenko in Drago Vuk. Če pogledamo še malo nazaj, nas bo v oči zagotovo zbudila zgodba o Milanu Maroltu in Nadi Klemenčič, takrat še predsednici uprave Zavarovalnice Triglav in nekdanjem predsedniku nadzornega sveta. Obtožbe ju bremenijo škode, ki sta ju povzročila z izplačili previsokih nagrad upravi med letoma 1999 in 2002. Vsekakor pa so ti pripetljaji le kaplja v morje drugih takšnih in drugačnih aferic, ki se odvijajo največkrat le v zakulisju podjetij. Zdi se, kot da plače, ki niso niti približno zanemarljive vsote, nekaterim ljudem dajejo občutek, da denarja še vedno ni dovolj. V oči pa seveda bodo tudi nerazumljive vsote, ki jih posamezniki prejemajo (skoraj) povsem zakonito. V zadnjem letu dni je bilo kar nekaj primerov, ko so si vodilni izplačevali vrtoglave vsote denarja in je njihova plača krepko presejala skromen milijon ali dva. In tu se pojavi več vprašanj kako in zakaj. A zdi se, da odgovorov ni. Nekatera kazniva izplačila tako plač kot nagrad in honorarjev so prišla v javnost in pričakovano povzročila burne odzive; seveda se javnost ne strinja z večmilijskimi plačami in izplačili nekaterih posameznikov iz javnega sektorja in uprav že zaradi dejstva, da plače povprečnega državljana Slovenije vsa

leta ostajajo približno enake, za cene pa se zdi, da se zvišujejo iz dneva v dan. Nesorazmerje med plačami in cenami vsekakor znižuje standard. Podobno sliko nam kaže tudi statistika. V Sloveniji je okoli 30.000 delavcev, ki se preživljajo z minimalno plačo, poleg teh pa ne smemo pozabiti tistih, katerih prihodki se kvalificirajo še niže na tej lestvici. Delodajalci delavcem postržejo z odgovorom, da bi višja izplačila delavcem porušila sistem slovenske industrije. Vse lepo in prav, morda se sliši še dovolj resnično, vendar pa v isti sapi opazamo čedalje večje bogatenje direktorjev javnih zavodov, skladov in agencij, ki so si izplačevali in si še izplačujejo nerazumno visoke plače. Glavni krivec za to je vsekakor vlada.

Previsoke plače niso razumljive, zato je morda razumljivo to, da prav zaradi slednjega nekateri ne želijo razkriti višine svojih plač. Znano je, da so redki, ki dovolijo objaviti realne prihodke in jih tako predstaviti širši javnosti; pred časom so dohodke razgalili le trije menedžerji, ki vodijo družbe; Janez Bohorič iz Save, Vinko Može iz Aerodroma Ljubljana in Franjo Bobinac iz Gorenja so tisti, ki so svoje plače objavili v javnosti; Janez Bohorič je lani prejel 52.652.048 tolarjev, Franjo Bobinac približno 55.000.000 tolarjev, manj od obeh pa je prejel Vinko Može, in sicer 44.291.913 tolarjev. Vsekakor jih lahko označimo za junake v pravem pomenu besede, zaradi česar so lahko vzor svojim kolegom, ki svoje prihodke še vedno iz takšnih ali drugačnih razlogov skrivajo. Igor Bavčar, predsednik uprave Istrabenza, ni želel razkriti svojih

prejemkov, prav tako ne Zoran Jankovič, glavni mož Mercatorja.

Čas po volitvah

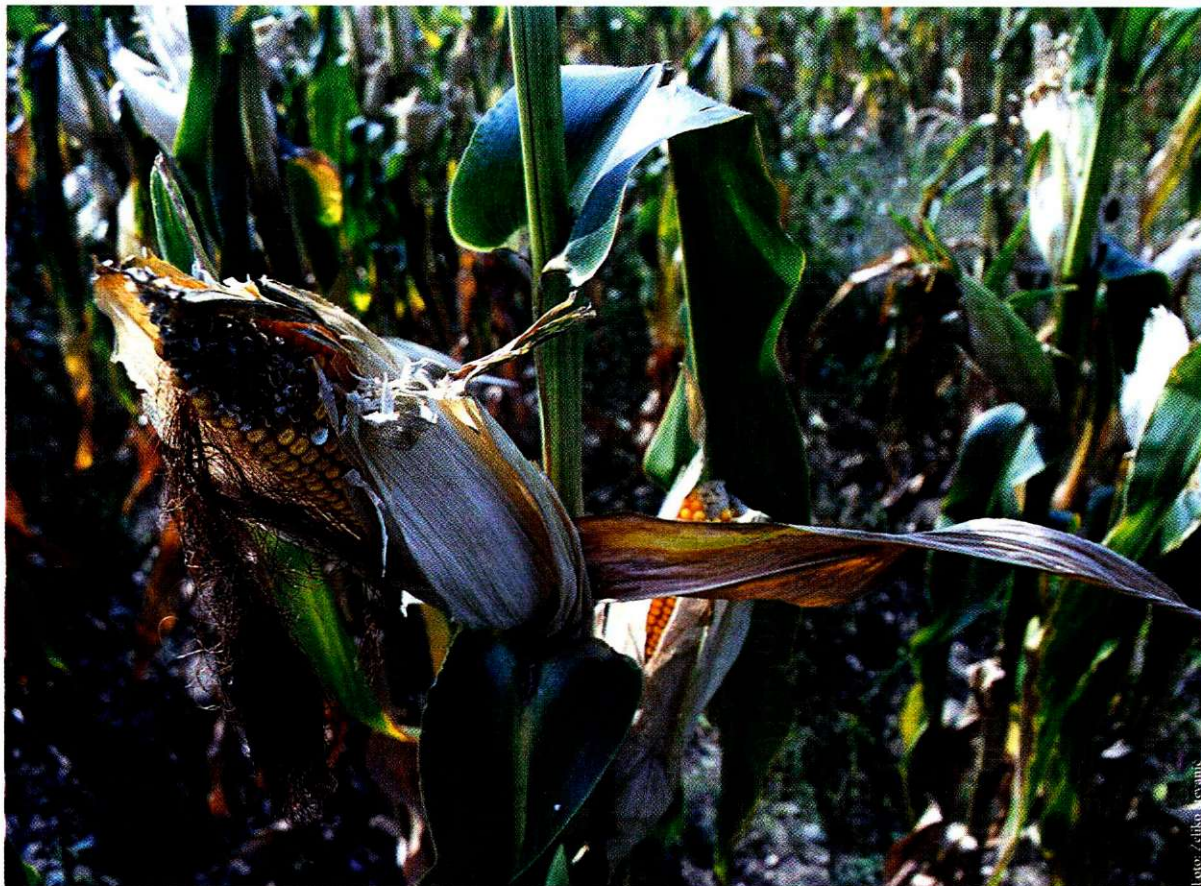
Obljub je veliko, dejanja pa so tisto, kar zares šteje. Dejstvo je, da se povprečna slovenska plača v preteklih letih ni drastično spremenila. Vsak dan pa občutimo, kako na drugi strani rastejo cene. Življenjski standard se je ljudem s povprečno plačo zelo znižal. Čedalje več je razlik in srednji razred počasi izginja, s tem pa tudi slika o slovenskem življenjskem standardu postaja črna-bela. Kljub temu nam izjemen uspeh strank SDS in NSi na nedavnih volitvah upravičeno vliva upanje, da bo poleg številnih drugih problemov sedaj rešena tudi plačna problematika. Morebitni novi predsednik vlade Janez Janša je vsekakor zmožen opraviti s tem vprašanjem.

Denis Vengust

FM 102.1
 99.5 stereo RDS
Radio VIVA
 M.Sobota tel: 02/537-1949
 Slave Klavera 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Kmetje bodo vračali pomoč

Minuli teden je nekaj tisoč slovenskih kmetov doletela hladna prha. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja (AKTRP) je namreč prosilec za državno pomoč po suši, neurjih s točo in pozebi v letu 2003 poslala končne odločbe o izračunu škode in državne pomoči. Glede na te odločbe mora skoraj polovica prejemnikov akontacije državne pomoči lani prejeta sredstva delno ali v celoti vrniti.

Očitno ni dovolj, da so slovenskega kmeta lani močo prizadele naravne nesreče, kot so pozeba, suša, neurja s točo in hrušev ožig. In očitno ni dovolj, da jih je podobna usoda doletela tudi letos. Ob vsem tem jih je morala "udariti" tudi država. Že tako ali tako počasno pomoč, ki so je bili deležni oškodovanci, in majhna sredstva v primerjavi s tem, koliko so imeli kmetje dejanske škode, namerava vlada še bolj oklestiti.

AKTRP je 20. septembra začela izdajati končne odločbe upravičencem in izplačevati sredstva državne pomoči zaradi že omenjenih nesreč v letu 2003. Naj omenimo, da je do 30. marca letos na AKTRP prispelo 65.599 zahtevkov, ki jih je vložilo 54.538 upravičencev, in sicer največ, 61.785, za sušo, 3.412 za neurje s točo in 402 za pozebe. Tako je 26.187 upravičencev prejelo odločbo, s katero jim je bilo odobreno dodatno plačilo, od teh je 16.537 takšnih, ki do sedaj niso

prejeli akontacije državne pomoči, 9.650 upravičencev pa bo dobilo dodatno plačilo.

Kmet pomaga državi, ne država kmetu

Na žalost je med prejemniki odločb, ki jih v preteklih tednih pošiljala AKTRP, kar 15.912 takšnih, ki so že prejeli državno pomoč, a jo bodo morali sedaj vračati. Odziv na takšne odločbe je bil precej oster in kritičen. Tako so se odzvali v Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS), saj se nikakor ne strinjajo z vračanjem sredstev. Prav tako se ne strinjajo z zadnjim sklepom vlade, ki je nekoliko milejši kot prvot-

na napoved, in sicer, da se odpise vračilo preveč plačanih finančnih sredstev pri tistih upravičencih, kjer so stroški postopka izterjave v nesorazmerju z višino terjatve (gre za znesek v višini 20.000 tolarjev), za tiste, katerih znesek vračila je višji od 20.000, pa velja enoletni odlog vračila preveč plačanih sredstev pomoči.

Po mnenju KGZS je do nemočnega stanja prišlo zaradi zmanjšanja deleža državne pomoči pri končnem obračunu glede na prejeto akontacijo. To pomeni, da prejmejo prosilci pri končnem obračunu na 100.000 tolarjev priznane škode manjši delež pomoči (okrog 28.000 tolarjev), kot so jo prejeli z

AKTRP je začela pošiljati odločbe, na podlagi katerih morajo upravičenci vrniti previsoko obračunana sredstva pomoči.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, zaradi katerega je prišlo do v

Suša leta 2003 je bila po mnenju meteorologov najhujša v zadnjih petdesetih letih.

Kmetje so dve leti zapored "udarile" naravne nesreče, sedaj pa jih bo še vlada, saj bodo morali vračati denarno pomoč, ki so jo prejeli zaradi škode ob naravnih nesrečah.

akontacijo. Kot drugi razlog pa vidijo uvedbo bistveno previsoke spodnje meje izplačila državne pomoči. Ta znaša 57.500 tolarjev, kar je toliko, kot je neposredno plačilo za hektar nekaterih poljščin.

KGZS opozarja, da je država v času med izplačilom akontacije pomoči in končnim zneskom te pomoči spremenila pogoje izračuna. Ti so se za kmeta poslabšali, zaradi česar prihaja do velikega vračanja sredstev. "Po našem prepričanju je nesprejemljiva sprememba kriterijev izračuna med postopkom, ki jo je izvedla vlada, zato terjamo odgovornosti tistih, ki so povzročili takšno stanje," so v posebnem izjavi zapisali na KGZS.

Obrnili smo se tudi na Sindikat kmetov Slovenije in jih povprašali o najnovejših vladnih ukrepih. Povedali so nam, da so ogorčeni nad postopki državnih organov in da zahtevajo, da se postopki izvedejo korektno in pošteno do vseh vlagateljev. "Državna pomoč naj bi bila nekaj, kar dobiš, in ne, da to vračaš, potem ko vlada bistveno spremeni merila za izračun pomoči. To je nespre-

jemljivo, saj so se pravila igre spreminjala med igro," menijo v sindikatu. K temu dodajajo, da je bila pomoč kmetom izplačana na podlagi veljavnih predpisov in meril, ti pa so se po spremembi na kmetijskem resorju spremenili in so tako po njihovem mnenju razlog za vse zaplete.

Zakon ne izpolnjuje svojega namena

Ob vseh teh zapletih se postavlja vprašanje, kako je do njih prišlo. Naj povemo, da so se na novico, da bodo morali nekateri upravičenci vračati že prejeeto finančno pomoč, odzvali tudi v nekaterih političnih strankah. Kritike letijo predvsem na nesprejemljiv zakon o odpravi posledic naravnih nesreč, ki je bil sprejet lani, in sicer v času, ko so bile razmere za kmetijstvo izrazito neugodne in je vlada skušala problem rešiti z na hitro sprejetim zakonom. Ker je bilo časa za pripravo zakona zelo malo, zakonsko besedilo ni moglo celovito urediti obravnavane problematike. Tako v sindikatu kmetov menijo, da je zakon o odpravi naravnih nesreč slab, kar se je zdaj tudi poka-

zalo, zato bi ga bilo treba popraviti tako, da bi postopki tekli hitreje in bolj usklajeno, še posebej pa bi bilo treba spremeniti in popraviti podzakonske akte za izračun pomoči.

Naj spomnimo, da sta opozicijski stranki SDS in NSi takoj po naravnih nesrečah vložili t. i. interventni zakon, ki pa so ga koalicijske stranke zavrnile, češ da ima vlada boljšega. Da ni tako, dokazujejo podatki, da je bilo na obravnavani zakon vloženi kar 150 dopolnil, med drugim dopolnilo, s katerim so želeli skrajšati roke, saj menijo, da je nedopustno, da dobijo izplačano povračilo šele po enem letu. Prav tako so želeli, da se vpišejo jasni kriteriji, komu kaj pripada, ki jih vlada ne bi mogla spreminjati tako, kot jih je sedaj. SDS in NSi sta predlagali še več dopolnil, a jih je vladna koalicija, takrat še s pomočjo Slovenske ljudske stranke, gladko zavrnila.

Kaj preostane kmetom

V Sindikatu kmetov Slovenije pravijo, da je treba počakati, da se ministrstvu za finance in kmetijstvo odločita, kdaj in kako bodo tekli postopki z vračanjem. Kmetom predlagajo, naj odločbo dobro preučijo in se pritožijo, če menijo, da je ocenjena škoda premajhna, saj iz odločbe ni razviden izračun škode. Na vprašanje, ali lahko pričakujemo tudi kakšen protestni shod kmetov, v sindikatu odgovarjajo, da bodo pretehtali zdajšnje stanje in počakali na dokončno odločitev vlade. Potem ko bodo dokončno znani sklepi in postopki vlade, se bodo organi sindikata odločili o nadaljnjih aktivnostih.

Mihaela Praprotnik

Opozarja na nesprejemljivost občanov, da se vrnejo kmetom, zaradi katerega bodo morali nekateri kmetje vračati prejeeto denarno pomoč.

Sindikatu kmetov Slovenije je ogorčen nad sklepom vlade, zaradi katerega bodo morali nekateri kmetje vračati prejeeto denarno pomoč.

www.raplus.com

RADIO PLUS

MARIBOR

Edino dolensko smučarsko središče Rog Črmošnjice je v stečajnem postopku, hkrati na smučišču stoji skoraj končana naprava za umetno zasneževanje, zaradi katere so posamezni podjetniki skoraj v bankrotu.

Sredi letošnjega poletja so lastniki Smučarskorekreativnega središča Rog Črmošnjice objavili stečaj. Gre za edino smučarsko središče na Dolenjskem, ki leži 15 kilometrov od Dolenjskih Toplic v smeri proti Črnomlju. Smučišče leži na 700 do 965 metrov nadmorske višine, na njem pa je na 55 hektarjih 6

Dolensko smučarsko središče z dobro urejenimi smučarskimi in tekaškimi programi

Gače zavite v skrivnost

kilometrov urejenih smučarskih prog. Od tega je 2,5 kilometra srednje težkih in 3,5 kilometra lahkih prog. Smučišče ima urejeno trisežnico in 5 vlečnic. Sedežnica je dobila v sezoni 2002-2003 možnost zasneževanja. Poleg tega je ob smučišču urejen smučarski poligon in dve tekaški progi, dolgi 2 in 5 kilometrov. Dolenjci smučišče poznajo bolj pod imenom Gače, v smučarski sezoni pa ga vsako leto obišče več kot 30.000 smučarjev. Čeprav leži na kraju, kjer je vpliv sredozemskega podnebja precejšen, pa je imelo smučišče v zadnjih sezonah od 80 do 90 obratovalnih dni. Zanimivo je, da je prav na tem smučišču svojo smučarsko pot začel znani slovenski smučar Matjaž Vrhovnik. Uspešna je bila tudi šola smučanja. Mojca Novak, predsednica družbenikov smučarskega središča in direktorica novomeske občinske uprave, je bila vedno optimistična. Med Dolenjci še

danes odmeva njena izjava: "Smučarski center ima velike razvojne možnosti, podpirajo ga lokalne skupnosti in gospodarstvo. Center ima dobro lokacijo, veliko zaledje in ob kratkih razdaljah tudi dobro dostopnost." Zadovoljni so bili tudi obiskovalci. Prihajali so od vsepovsod, veliko je bilo smučarjev iz Hrvaške. Nasploh so lastniki veliko stavili na nov sistem umetnega zasneževanja, s katerim naj bi podaljšali smučarsko sezono. Posebnost so bile tudi cene, ki so bile nižje kot na drugih smučiščih, to pa je privabilo tudi udeležence šole v naravi, športnih dnevov in organizatorje tekmovanj. Na smučišču so vsa leta prirejali mednarodne tekme FIS v superslalomu za ženske. Vse to se je letos sesulo.

V lasti Krke

Vse do letošnjega poletja je bilo Smučarskorekreativsko središče Rog Črmošnjice v lasti sedmih dolenskih

občin (Novega mesta, Semiča, Črnomlja, Metlike, Dolenjskih Toplic, Žužemberka, Škocjana in Mirne Peči), večinski delež (46-odstotni) pa je imela Krka, d. d., iz Novega mesta. Družbo je vodil Peter Henčič, sicer pa je roko nad njo držala Krkina družba Zdravilišča. Ko bi morali letos družbo dokapitalizirati, pa se je zapletlo. Družba naj bi nujno potrebovala 100 milijonov tolarjev, kar pomeni, da bi Krka Zdravilišča dala 46 milijonov tolarjev, drugi pa sorazmerne deleže. V Krki so dejali, da so v smučarskorekreativsko središče že vložili približno milijardo tolarjev, čeprav tega iz bilance ni videti, zato dodatnih 46 milijonov tolarjev niso bili pripravljeni plačati. S tem se je začela kalvarija nekaterih podjetnikov, ki so sodelovali pri naložbi v umetno zasneževanje smučišča.

Opeharjeni podjetniki

Eden od podjetnikov nam je de-

jal, da ga je poklical Peter Henčič, takratni direktor smučišča, in mu svetoval, naj kot podjetnik, ki se ukvarja z izdelavo snežnih topov, da ponudbo za zasneževanje. Po dogovoru je podal ponudbo za kompletn sistem zasneževanja v višini 65 milijonov tolarjev, k temu je treba priložiti še davek na dodano vrednost. V ceni je bila zajeta celotna oprema od črpalk, cevi, elektroopreme do cevovoda za zrak, ki bi rabil za morebitno razširitev smučišča z drugačno tehnologijo zasneževanja. Ob ponudbi je zahteval bančno poročstvo za vsa kasnejša obročna plačila, vendar naj bi mu bil Henčič dejal, da bo dobil vse plačano in naj se nikar ne boji. Ko pa je prišlo do del, se je naš sogovornik kot samostojni podjetnik nenadoma znašel v vlogi podizvajalca. Glavni izvajalec naložbe je postal črnomaljski Begrad. Njega to sicer ni motilo, ni pa mu bilo povsem jasno, kako bo kot podizvajal-

Ali bo v Črmošnjicah v prihajajoči smučarski sezoni mogoče smučati, za zdaj ostaja skrivnost.

lec prejel bančno poročstvo za plačilo s strani smučarskorekreativskega središča. Ker naj bi mu bil Henčič ves čas zatrijeval, naj ga plačilo ne skrbi, je podpisal pogodbo z Begradom za 78 milijonov tolarjev (vključen je davek) in prejel 36 milijonov tolarjev predujma. O bančnem poročstvu nihče ni želel nič slišati, podjetnik je zašel v finančne težave. V prvi zimi mu je uspelo izdelati sistem zasneževanja, na Gače je pripeljal dva avtomatska snežna topova, nato je dobavil dva ročna topova kot nadomestilo do takrat, ko bo izdelal naročena avtomatska topova. Konec sezone bi moral prejeti plačilo prvega obroka v višini tretjine dogovorjene vrednosti. A iz vsega tega ni bilo nič, saj naj bi se bila Begrad in naložbenik (Kr-

znesek so potem omenjenemu podjetniku odšteli od dogovorjenega zneska pogodbe. Dodajmo, da je podjetnik za en top zahteval 6 milijonov tolarjev, kar je skoraj za pol manj, kot je stal četrti top. Po vsem tem Begrad našemu sogovorniku dolguje približno 30 milijonov tolarjev glavnice, k temu je treba pristeti še zamudne obresti. Naš sogovornik pravi, da se je Begrad letos intenzivno dogovarjal z lastniki. Spomladi naj bi bilo menda dogovorjeno, da bodo družbo na Gačah lastniki dokapitalizirali, če se upniki odrečejo tretjini terjatev. Upniki naj bi v to privolili, vendar naj bi dogovor na izrecno zahtevo Miloša Kovačiča, predsednika uprave Krke, d. d., propadel.

Kovačičeva ihta ali kaj drugega?

Če ima Kovačič vsega dovolj, kot pravijo, kaj naj reče šele naš sogovornik? Zaradi neizpoljenih obveznosti je zašel v finančne težave, poleg tega je moral državi plačevati ustrezne davke, četudi mu Begrad računov ni plačal. Ker ni prejel bančnega poročstva, si ni mogel pomagati niti s posojili pri kateri od poslovnih bank. Vse te navedbe smo skušali preveriti na različnih naslovih. Na naše vprašanje nam je odgovoril le Branko Krevs, direktor Zdravilišča Dolenjske toplice. Dejal je, da kot direktor ni pristojen za odgovore na vprašanja glede družbe SRC RČ, zato naj vsa vprašanja naslovimo na Vladimirja Petroviča, direktorja družbe Krka Zdravilišča, ki je izključno pristojen za tematiko njihovih vlaganj. Iskali smo tudi Petroviča, vendar se na naše pozive ni odzval. Odgovore smo skušali dobiti tudi pri vodilnih v Begradu Črnomelj, a prav tako niso bili dosegljivi. Celo stečajni upravitelj Martin Drgan, ki vodi stečajni postopek smučarskega središča, konec prejšnjega tedna ni bil dosegljiv na nobeni telefonski številki. Zgodbo bomo vsekakor spremljali še naprej, saj je v njej preveč neznank, da bi jo lahko pustili v nemar. Ne nazadnje je celo slišati, da si nekateri želijo lastninjenja smučarskega središča. S skoraj izvedeno naložbo v zasneževanje bi bila pot do lastništva za izbrance zelo donosna stvar. Kratko pa bi potegnili podjetniki, ki so v ta posel vložili veliko svojega denarja.

Vida Kocjan

Dvojno označevanje cen naj bi potrošnike ob zamenjavi tolarja z evrom zavarovalo pred dvigom cen.

Da ne bo presenečenj

Potem ko je Slovenija pred kratkim vstopila v mehanizem menjalnih tečajev ERM 2 in s tem začela priprave za prevzem evra, so v Banki Slovenije začeli razmišljati o dvojnem označevanju cen.

Označevanje naj bi preprečilo, da bi trgovci zamenjavo domače valute z evrom, po nekaterih napovedih naj bi se to zgodilo v začetku leta 2007, izkoristili za povišanje cen, kar se je denimo po prevzemu evra zgodilo v nekaterih evropskih državah (Italija, Nemčija). Po dozdajšnji zamisli Banke Slovenije naj bi se dvojno označevanje izvedlo tako, da bi trgovci na cenike poleg cen, zapisanih v slovenskih tolarjih, zapisali še cene v evrih. Slednje bi kupcem omogočilo postopno navajanje na novo valuto, hkrati pa trgovcem preprečilo, da bi ob zamenjavi valute povišali cene. Kdaj naj bi uvedli dvojno označevanje, za zdaj ni znano, slišati pa je, naj bi se vlada o tem dokončno izrekla oktobra, oziroma takoj ko se bo seznanila z odločitvijo koordinacijskega odbora, ki ga je ustanovila posebej za to vprašanje.

Poleg tega še vedno ostaja odprto vprašanje, po katerem menjalnem tečaju bi se ob uvedbi dvojnega označevanja tolarji preračunavali v evre. Pri Banki Slovenije naj bi se za zdaj najbolj ogrevali za preračun po srednjem tečaju, medtem ko večji trgovski centri, gostinci in turis-

tični delavci temu tako kot dvojnemu označevanju nasprotujejo. Kot pravijo, naj bi bilo dvojno označevanje tehnično neizvedljivo, saj naj bi bilo zaradi nefiksnega tečaja evra (kot je znano, je Slovenija z vstopom v mehanizem menjalnih tečajev ERM 2 sicer določila fiksni srednji tečaj evra, vendar je pri tem dovoljeno 15-odstotno odstopanje) nemogoče vsak dan zamenjati cene na nekaj desetisoč izdelkih. V Banki Slovenije pa takšne trditve zavračajo. Kot pravijo, se bodo morali trgovci, gostinci in turistični delavci (nekateri so se že, tako da so ponekod v večjih turističnih krajih cene označene v tolarjih in evrih) prej ali slej pripraviti na uvedbo evra, zato je bolje, če se nanjo pripravljajo postopoma, ker bo tako prehod manj boleč, prav tako pa zmanjšajo, da bi bilo treba cene popravljati vsak dan. Srednji tečaj res lahko niha do 15 odstotkov navzgor ali navzdol, vendar naj bi bil razpon dnevno tako majhen, da cen zaradi tega ne bi bilo treba spreminjati vsak dan.

Nasprotovanje trgovcev, gostincev in turističnih delavcev je bilo seveda pričakovati, saj je jasno, da pri tem zasledujejo predvsem svoj ekonomski interes, kljub temu pa ta ne bi smel prevladati nad interesom potrošnikov. Dejstvo je namreč, da so v nekaterih državah EU, kjer dvojnega označevanja niso imeli, trgovci zamenjavo valut izkoristili za precejšnje povišanje cen, v državah, kjer so imeli dvojno označevanje, pa se to ni zgodilo. **Aleš Kocjan**

Miloš Kovačič, predsednik uprave Krke, d. d., iz Novega mesta, ki decembra odhaja s tega položaja, je smučarsko središče Rog Črmošnjice poslal v stečaj.

ka Zdravilišča) dogovorila za brezobrestno preložitve plačil za eno leto. Čeprav podjetnik nikoli ni podpisal dodatka k osnovni pogodbi, pa naj bi se v Begradu še danes obnašali tako, kot da je ta podpisan. Podjetnika je to spravilo na kolena. Dejal nam je, da mu je nekako uspelo financirati tretji avtomatski snežni top, ki ga je tudi odpeljal na smučišče, zadnjega - to je četrtega - pa ni mogel več narediti. V zameno jim je pustil ročni top, kar pomeni, da so smučišče v zadnji smučarski sezoni zasneževali s štirimi topovi. Ob vsem tem je Begrad opravljeno delo plačeval drugače, kot je bilo dogovorjeno v pogodbi. Četrti top so kupili pri konkurenci (na račun podjetnika) in zanj plačali 11 milijonov tolarjev. Ta

Schwarzeneggerjev ukrep

Kalifornija je bila prva ameriška zvezna država, ki je leta 1998 prepovedala kajenje v gostinskih lokalih, guverner Arnold Schwarzenegger pa je zdaj prepovedal še kajenje v zaporih, kjer kadi približno polovica od 160.000 zapornikov. S prepovedjo uporabe tobačnih izdelkov v državnih kazensko-popravnih zavodih naj bi tako skušali izboljšati zdravstveno stanje zapornikov pa tudi prihraniti nekaj denarja, ki ga država nameni za zdravljenje kroničnih obolenj kot posledice kajenja. Zanimivo pri tem je, da je Schwarzenegger znan kot človek, ki se ne more upreti

dobri cigari. Za to razvado si je zunanaj svoje pisarne, v kateri je kajenje seveda prepovedano, postavil celo velik šotor, kjer naj bi opravljal večino svojih uradnih poslov.

S kontracepcijo nad koale

Avstralska koala, nekoč ogrožena živalska vrsta, se je začela tako hit-

ro razmnoževati, da so se oblasti odločile za kontracepcijska sredstva. Koale, ki se prehranjujejo z evkaliptusovimi listi, so bile močno ogrožene v 80. letih prejšnjega stoletja, toda pobude in akcije za njihovo ohranitev so obrodile sadove. Koale so se ohranile, še več, celo čezmerno razmnožile. Vlada v avstralski zvezni državi Viktorija se je zato odločila za program, s katerim bodo 2000 koal sterilizirali za obdobje šestih let. Akcija bo potekala v narodnem parku Mount Eccles. Kot poudarjajo strokovnjaki, je treba razmnoževanje koal nadzorovati, sicer bi zaradi njihove izredne požrešnosti lahko prišlo do porušanja naravnega ravnovesja. To bi lahko vrsto znova ogrozilo, morda bi pripeljalo celo do njenega izumrtja, je pojasnil minister za okolje John Thwaites. Zato so se odločili za kontracepcijo, ki je po mnenju strokovnjakov prijaznejši način preprečevanja razmnoževanja kot pobijanje, ki so ga predlagali nekateri. Znanstveniki iz Južne Av-

stralije, ki so pred nekaj meseci svetovali, naj pobijejo 20.000 prikupnih medvedkov, da bi preprečili njihovo čezmerno razmnoževanje, so bili deležni hudega zgražanja.

Obnova fresk

Zadnji dve freski, ki ju je renesančni mojster Michelangelo (1475–1564) naslikal pri 75 letih, bodo temeljito obnovili. Deset let po tistem, ko so strokovnjaki končali enega največjih restavratorskih projektov, obnovo Michelangelovih fresk v Sikstinski kapeli, so pripravljene na

nov izziv in obsežen posel pri obnovi fresk v sosednji Pavlinski kapeli - restavracija ogromnih fresk Križanje sv. Petra in Spreobrnitev Savla, ki ju je umetnik med letoma 1545 in 1550 naslikal na obeh velikih stenah Pavlinske kapele v Vatikanu. Obnovitvena dela bodo predvidoma trajala štiri leta. Freski sta dolgi 6,25 metra in široki 6,61 metra, zdaj pa naj bi jima vrnila stari sijaj. Restavracija fresk je del obširnejšega projekta obnove Pavlinske kapele, ki jo je leta 1537 zasnoval arhitekt Antonio da Sangallo po naročilu papeža Pavla III. Pavlinska kapela je z avlo Regio povezana s Sikstinsko kapelo.

Smrt porodnic

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) opozarja, da v državah v razvoju zaradi težav pri porodu vsako minuto umre najmanj ena žen-

ska, kar pomeni smrt več kot pol milijona žensko na leto, pri tem pa gre za nevidno epidemijo. Najbolj žalostno je, da bi večino teh smrtnih primerov lahko preprečili tudi v najrevnejših državah. Za znatno zmanjšanje primerov smrti ob porodu bi bilo po ocenah WHO nujno potrebnih osem milijonov evrov. Med drugim bi morali izsolati medicinsko osebje ter priskrbeti zdravila in prevozna sredstva. Glavni razlogi za smrt žensk pri porodu so krvavitve in okužbe, prav tako pa tudi zdravstvene ustanove, ki sploh ne obstajajo, so težko dostopne ali pa so zelo slabe kakovosti. V nekaterih državah v razvoju umre kar vsaka šestnajsta porodnica, medtem ko v industrijskih državah le ena od 2.800. Dve tretjini vseh smrtnih primerov se zgodita v dvanajstih državah: Ugandi, Kitajski, Keniji, Angoli, Bangladešu, Afganistanu, Tanzaniji, Etiopiji, DR Kongo, Nigeriji, Pakistanu in Indiji.

Nezdravo

V ekskluzivni londonski restavraciji v poslovno-stanovanjski četrti Docklands je nemogoče naročiti "krvavi" zrezek iz mletega mesa, ne da bi gost prej podpisal izjavo, da v primeru zastrupitve s hrano ne bo tožil

restavracije. Vodstvo restavracije namreč ne more prevzeti odgovornosti za tako pripravljeno meso, zato priporoča srednje ali dobro pečeno. Na izjavi morata biti tudi podpis vodje jedilnice in vodje restavracije. Cena zrezka je 12 funtov.

Prstni odtisi

Ameriško ministrstvo za domovinsko varnost je začelo uveljavljati

Privlačen princ

Po ocenah gledalcev britanske televizije je 22-letni princ William, starejši sin pokojne valižanske princese Diane, najprivlačnejši Britanec. Drugi v vrsti za britanski prestol je za seboj pustil 31-letnega igralca Juda Lawa, medtem ko se je na tretje mesto uvrstil 25-letni igralec ragbija Jonny Wilkinson. Za znano osebnost leta je bil razglašen Simon Cowell, ki je med drugim kot član žirije v ZDA sodeloval v tekmovanju bodočih glasbenih zvezd. Za najprivlačnejšo Britanko so gledalci izbrali nekdanjo pevko najstniške skupine S-Club 7 26-letno Rachel Stevens.

določila varnostnega programa US-VISIT, ki predvideva jemanje prstnih odtisov in digitalno fotografiranje na vstopnih točkah v ZDA za državljane 27 držav. Med njimi je Slovenija.

Jemanje prstnih odtisov poteka digitalno, prav tako fotografiranje, računalnik pa nato hitro preveri, ali je imetnik potnega lista ista oseba in ali ni na seznamu oseb, ki jim je prepovedan vstop. Najnovejši ukrep bo vplival na okrog 13 milijonov oseb iz držav VWP, ki vsako leto obiščejo ZDA. Postopek ob vstopu v ZDA bo v primerjavi s tistim, ki je bil v veljavi prej, 15 sekund daljši, zato ne pričakujejo večjega razburjenja. Program se izvaja na 115 mednarodnih letališčih in v 14 večjih pristaniščih v ZDA ter na mejnih prehodih s Kanado in Mehiko.

Bogastvo brez meja

Britanski milijarder Richard Branson se bo lotil še enega podviga. V prihodnjih letih namerava njegova

sodeloval pri izdelavi rakete SpaceShipOne, ki ji je junija uspel prvi zasebni polet v vesolje. 54-letni Branson, ki je znan kot velik ljubitelj aeronavtika, je pojasnil, da želijo v prihodnjih letih ustvariti čim več astronautov. Po njegovih besedah želijo tako tudi uresničiti sanje, da bi z višine občudovali lepote Zemlje in zvezde v vsej njihovi veličastnosti.

Poplava tajfunov

Jug Japonske je letos zajel že osmi tajfun. Zadnjega z imenom Mari so spremljali močno deževje in si-

loviti sunki vetra, zato so ga poimenovali kar tropski vihar. V tajfunu, kjer so sunki vetra dosegali tudi do 108 kilometrov na uro, je bilo ranjenih več deset ljudi, več oseb pa pogrešajo. Narasle vode in veter so poškodovali več hiš, podrli električne drogovce in na nekaterih krajih poplaval ceste. Na tisoče ljudi je moralo iz previdnosti zapustiti domove.

Princesa oživela

Soproga japonskega prestolonaslednika Naruhita, princesa Masako, se je končno spet pojavila v javnosti, potem ko se je več mesecev bojevala s hudo depresijo in težavami v prilaganju. Masako se je v spremstvu soproga 44-letnega Naruhita in hčerke Aiko pojavila na železniški postaji v mestu Nasu, kakih 150 kilometrov severno od Tokia, kjer ima cesarska družina eno od svojih rezidenc. 40-letno princeso, ki naj bi v Nasuu nadaljevala svoje okrevanje, je ob prihodu pozdravila množica ljudi. Ljudje so ji mahali v pozdrav in jo pozdravljali z besedami Dob-

Prekrit z lastovkami

Številni prebivalci Singapurja nosijo dežnike in čepice, okenske police pa prekrivajo z mrežami, da bi se tako zavarovali pred iztrebki več tisoč lastovk, ki se selijo preko Singapurja. Tri mesece na leto lastovke iz Kitajske in Sibirije gnezdijo na drevesih v Singapurju ter z iztrebki in neprestanim glasnim petjem spravljajo ob živce tamkajšnje prebivalce. Uprava narodnih parkov je pojasnila, da obrezovanje ali sečnja dreves ne bi pomagala pri reševanju problema, saj bi lastovke gnezdile še bližje domov. Prebivalci pa so se znašli po svoje, od čiščenja oken večkrat na dan do uporabe reflektorjev in glasnih zvokov za odganjanje ptic.

rodošla nazaj. Masako so morali decembra lani sprejeti v bolnišnico, princesa je odpovedala vse svoje uradne obveznosti, januarja pa je sporočila, da že dlje časa trpi zaradi psihične in fizične izčrpanosti. Masako se je že od samega začetka znašla pod velikim pritiskom zaradi zahtev po rojstvu sina. Pritiski so se še dodatno stopnjevali zaradi govoric o morebitni ločitvi, če Japonski ne bo dala prestolonaslednika. Po spontanem splavu leta 1999 je par decembra leta 2001 dobil prvega otroka, in sicer deklenco, princesko Aiko, vendar pa japonska zakonodaja ženskam ne dovoljuje sesti na prestol.

Belgijski princ

Belgijski princ Amadeo, ki je vnuk kralja Alberta II., zna bolje streljati in korakati kot večina narnornikov v državi, svoje vojaško izobraževanje v belgijskem mestu Elsenborn pa bo osemnajstletnik čez

letalska družba Virgin ponuditi prve komercialne polete v vesolje. Pri uresničevanju načrtov bo sodeloval z ameriškim podjetjem Mojave Aerospace Ventures (MAV). Vrednost pogodbe znaša 20,6 milijona evrov, MAV pa bo pri izdelavi plovil uporabil tehnologijo Burta Rutana, ki je

pet tednov končal z odlikovanjem. Poveljnik Kurt Himpens je dejal, da je bil pravi as, in to predvsem zaradi svoje neverjetne telesne pripravljenosti. Kmalu pa bo moral princ dokazati tudi svojo umsko pripravljenost. Po končanem usposabljanju bo namreč za leto dni sedel v šolske klopi na kraljevi vojaški šoli, kjer bo študiral družbene in vojaške vede.

Manj znan

Paolo Coelho je po vsem svetu znan pisatelj, ki pa se mu ni posrečilo prodreti na ameriški trg, kjer je skoraj neznan. Po podatkih založbe Publishing Trends se je njegov zadnji roman Enajst minut na vrhu spiska uspešnic zadrževal dlje kot drugi romani, vključno s knjigami o Harryju Potterju. Prevedli so ga v 39 jezikov v 50 državah. V Ameriki pa je stvar povsem drugačna: Coelho roman Enajst minut, ki je spomladi izšel pri založbi Harper Collins, se ni prebil med uspešnice. Toda Coelho je človek, ki zna živeti v sozvočju z nepojasnjenim. Dejal je, da je vedno mogoče pojasniti samo neuspeh, medtem ko uspeh vedno ostaja nepojasnen. Morda pa je njegov uspeh v drugih delih sveta povezan s tem, da piše o ključnih trenutkih našega življenja in je v njegovih knjigah nekaj, kar pomaga najti harmonijo v življenjskih preizkušnjah. Njegove knjige izvirajo iz njegove neobičajne biografije. Rodil se je v družini inženirja in gospodinje leta 1947. Že v zgodnjih letih je dobil šolsko literarno nagrado.

Ne bo objavljena

Pred nedavnim odkrita kratka zgodba Ernesta Hemingwaya, ki se je leta 1961 telesno in duševno izmučen ustrelil, ker ni mogel več vzdrževati svoje podobe, priča, da se je njegov imidž supermača vsaj deloma začel z opisovanjem grobe scene španske bikoborske arene. Zgodba je dolga pet strani in nosi naslov Moje življenje v areni za bikoborbe z Donaldom Ogdenom Stewartom. Predstavljena je bila pred kratkim v dražbeni hiši Christie v New Yorku, kjer bo prodana za najmanj 18.000 dolarjev. Klub temu ne moremo pričakovati, da bo objavljena, ker tudi zanjo velja prepoved njegovih naslednikov. Slavn pisatelj je to zgodbo napisal leta 1924, ko mu je bilo 25 let. Potem je sledil plaz del, s katerimi se je uveljavil, tudi zbirka V našem času in Moški brez žensk ter mnogi romani. Omenjena neobjavljena kratka zgodba je po besedah pisateljevega biografa lahkotna in smešna ter kaže, kakor bi se avtor hotel sprostiti ob pripravljanju zbirke V našem času.

Dodatni zaslugež

Če se bo na oddaljenih koncih sveta nenadoma pojavilo več visokih in svetlolasi otrok in če bodo zrasli v neizmerno dobre kolesarje ali pa bodo z lahkoto govorili tri jezike, je razloga za to treba iskati v danskem mestu Arhus na tamkajšnji univerzi. Študentje tega mirnega obmorskega mesta so se, kakor kaže, odločili, da bodo poselili svet. Vsak dan se skupaj s študenti iz Københavna napotijo v največjo banko sperme na svetu Cryos International, kjer po preverjanju njihovega zdravja in plodnosti anonimno darujejo svoje spolne celice. Tam jih zamrznejo in jih razpošljejo v 40 držav sveta: v Španijo, Paragvaj, Kenijo, Hongkong in New York, ker je banka celic lansko leto odprla predstavništvo, da bi zadovoljila potrebe izseljencev iz držav severne Evrope. Pri vsem tem ne gre za to, da bi bili takšni otroci nadljudje, pač pa predvsem za to, da bi bili svojim nadomestnim staršem podobni. V zadnjem času imajo takšni otroci tudi pravico izvedeti, kdo so njihovi biološki očetje.

Sredozemska dieta

Vsi prebivalci starega in novega sveta bodo morali jesti enako hrano; kakovostno in ob upoštevanju vseh higienskih norm. Tako je bistvo sporočila s konference o prehrani, ki je potekala v Palermu. Na njej so nastopili tudi strokovnjaki iz vzhodnih držav, ki so se pred nedavnim pridružile Evropski uniji, kot so Estonija, Slovaška, Latvija in Poljska. Sodelovali so tudi strokovnjaki iz Romunije. Govorili so o evropskih prehranjevalnih navadah in kuhinji. Vzhodnoevropska agrarna območja se po tem močno razlikujejo od podobnih območij v Italiji, še posebej na Siciliji. Odločili so se za večje sodelovanje med agronomskimi inštituti in fakultetami teh držav. Sprejeli so tudi odločitev glede triletnega projekta Interreg IIIC, ki bo omogočil sodelovanje na področju predelave hrane, zdrave za uporabnike. Italija bo torej prevzela vlogo neke vrste svetovalke za živilsko industrijo v vzhodnoevropskih državah.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s poloznico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Piranski zaliv:
spori glede
razmejitev na
morju niso tako
redki pojav.

Fotografije: Reuters

Večni mejni spori

V svetu so mejni spori med državami zelo pogost pojav. Izjema niso niti evropske države, res pa je, da se njihovi mejni spori po drugi svetovni vojni praviloma ne rešujejo več nasilno, zato so večinoma precej neopazni. Še največ nerešenih mejnih sporov je na zunanjih mejah držav članic Evropske zveze pa tudi kandidatki za članstvo v bližnji prihodnosti. Nerešena ostajajo tudi nekatera razmejitvena vprašanja med samimi članicami EZ.

Med članicami EZ so brez ozemeljskih sporov s kakšno drugo državo Belgija, Češka, Luksemburg, Nemčija, Madžarska, Italija, Malta, Nizozemska in Švedska. Skoraj dve tretjini članic pa se s takimi težavami srečujeta, čeprav so večinoma drobne in niso resna ovira za popolnoma normalne odnose z drugimi državami.

Številni, ne pa usodni spori

Značilen primer so spori glede razmejitev na morju, v katere je vpletena Danska. Med Islandijo in Ferskimi otoki (oziroma Dansko) obstaja tako spor glede ribiških pravic znotraj območij, ki segajo do 200 navtičnih milj od otoških obal. Onkraj tega 200 milj širokega pasu Ferskih otokov pa imajo Danci podoben ribiški spor še z Irsko in Veliko Britanijo. Poleg tega se Dancem še ni uspelo dogovoriti s Kanadčani glede suverenosti nad otokom Hans, ki leži v Kennedyjevem prelivu poleg Grenlandije.

Temu se pridružuje še problem samih Ferskih otokov, ki imajo lastno voljeno oblast, Danski pa prepuščajo zunanje zadeve in obrambo. Prebivalci otočja namreč niso več prepričani, ali si še želijo pokroviteljstva Danske, ki jih nase priklepa predvsem z obilno finančno pomočjo, ki jo daje tem

revnejšim otokom. Med mejne spore med članicami EZ spada tudi znani problem Gibraltarja. Medtem ko si njegovi prebivalci ne želijo ničesar drugega kot britanske oblasti, si ga zase želi Španija. Kot kompromisna rešitev, ki bi bila glede na zelo dobre odnose med državama teoretično mogoča, bi bila deljena britansko-španska suverenost, kar pa prebivalci Gibraltarja prav tako zavračajo. Kljub svoji sredozemski legi se namreč imajo za Britance. Problem za zdaj rešujejo tako, da ohranjajo obstoječe stanje. Na Pirenejskem polotoku ima manjši spor s Španijo tudi njena soseda Portugalska, ki zase zahteva območje okrog mesteca Olivenzo, ki ga sicer upravlja Španija.

Bistveno več ozemeljskih sporov pa je

med članicami EZ na eni strani in nečlanicami na drugi. Španija, ki sicer odločno zagovarja "dekolonizacijo", ko gre za Gibraltar, se pod nobenim pogojem ni pripravljena odreči svojim enklavam v Maroku: mest Ceuta in Melilla. V ozemeljskem sporu glede manjših otokov ob maroških obali se je odločila celo za pravo malo vojaško invazijo na nenaseljeni Petersiljev otok, da si ga ne bi prilastil Maroko.

Na robu vojaškega spopada

Verjetno najizrazitejši spor na evropskih mejah je tisti med Grčijo in Turčijo. Čeprav se tudi Turčija poteguje za članstvo v EZ, obe državi »

• Spori glede ribiških pravic so značilni tudi za več držav severozahodne Evrope.

• Državljeni Ferskih otokov niso več prepričani, ali si želijo danskega pokroviteljstva.

• Gibraltar: britansko enklavo ob vratih v Sredozemlje si znova želi Španija.

• Večina otokov v Egejskem morju je grška – je torej grško tudi morje?

• Mejni spori med Turčijo in Grčijo so nekajkrat skoraj pripeljali do vojne.

» pa sta že več desetletij članici istega vojaškega zaveznitva, se je spor v nekaterih trenutkih celo zelo približal vojaškemu spopadu. Po koncu druge svetovne vojne je velika večina otokov v Egejskem morju s pariško pogodbo pripadla Grčiji. Posledica tega je bila, da več grških otokov leži v neposredni bližini turške obale.

Grčija je ob tem razglasila pravico do raziskovanja in izkoriščanja naravnih bogastev na območju, ki obdaja njene otoke, v do 200 milj širokem morskem pasu. Kjer se ta pas prekriva s turškimi ozemeljskimi vodami, pa naj bi se po grškem mnenju uporabljala razmejitev po sredinski liniji glede na turške obale in obale grških otokov. Posledica bi bila, da bi bilo skoraj 97 odstotkov celotnega Egejskega morja zunaj turških ozemeljskih vod pod grškim nadzorom. Grčija je to svojo pravico utemeljevala na ženevski konvenciji iz leta 1958 in kasneje še na konvenciji o pomorskem pravu iz leta 1982. Turčija ni pristopila k nobeni od teh dveh konvencij.

Za Turčijo je bila grška različica vedno nesprejemljiva. Še posebno pa potem, ko je Grčija leta 1973 odkrila nafto ob severnoegejskem otoku Thasos. Medtem ko je treba po mnenju Grčije njene otoke obravnavati

kot normalen sestavni del njenega ozemlja in glede na to določiti morsko mejo, bi Turki kot izhodišče za določitev morske meje uporabili grško in turško celinsko obalo. To bi pomenilo, da bi morska meja ne glede na grške otoke potekala nekje po sredini Egejskega morja, posameznim grškim otokom na drugi strani meje pa bi pripadle le minimalne ozemeljske vode neposredno ob njihovih obalah. Medtem ko se Grčija sklicuje na čim bolj neposredno uporabo pravnih predpisov, Turčija opozarja na "posebne okoliščine" in zahteva politični dogovor.

Ker je že mnenje o načinu reševanja spora (pravno za Grke in politično za Turke) tako različno, ostaja spor še danes nerešen. Grčija je zahtevala posredovanje mednarodnega sodišča in celo varnostnega sveta Združenih narodov, Turčija je to zavračala in vztrajala pri dvostranskem dogovarjanju. Problema ni rešila niti tretja konferenca ZN o pomorskem pravu. Zato pa so posamične zaostritve skoraj pripeljale do vojne. Ko je Grčija leta 1987 načrtovala nadaljnje iskanje nafte v vodah poleg otoka Thasos, se je Turčija ostro uprla in se pri tem sklicevala na bernski sporazum iz leta 1976, ki zahteva moratorij na razis-

kovanje in izkoriščanje naravnih bogastev na območju, ki je predmet spora. Grčija je nasprotno menila, da je bernski sporazum zaradi preteklih dogodkov izničen. Še leta 1996 sta obe državi v sporne vode pošiljali vojaške ladje in se približali možnosti vojne. Rešitvi nista državi nič bliže niti danes, vojaških zaostritev pa v zadnjem času ni bilo več.

Kolonialna ozemlja

Z grško-turškim sporom je povezan tudi problem Cipra, ki od turške zasedbe severnega dela otoka do danes ostaja razdeljen; najprej ker je za združitve manjkalo volje na turški strani, danes pa predvsem zato, ker je želje po združitvi premalo med prebivalci grškega dela otoka.

Število mejnih sporov je še večje, ko upoštevamo še neevropska (kolonialna) ozemlja evropskih držav. Najdaljši seznam takih sporov imata Francija in Velika Britanija. Norveška ima tako kot tudi Francija in Velika Britanija ozemeljske zahteve na Antarktiki. Leta 1982 se je Velika Britanija celo zapletla v neposreden vojaški spopad za Argentino, ko je ta zasedla Falklandske otoke. V vojni poražena Argentina se otokom niti danes ni odrekla, zavezala pa se je, da v sporu ne bo več uporabila sile.

Neprijeten sosod

Kar zadeva urejanje mejnih vprašanj, je precej neprijeten sosod tudi Rusija. Skoraj vse stare in nove članice EZ, ki mejijo nanjo, imajo namreč z njo kakšen nerešen mejni problem. Norveška se z Rusijo ne more dogovoriti o morski meji v Barentsovem morju. Po razpadu Sovjetske zveze je v devetdesetih letih znova oživel problem dela Karelije, prej finskega ozemlja, ki je po pariški pogodbi iz leta 1947 pripadlo Sovjetski zvezi. Vendar Finska pri zahtevi po vrnitvi tega ozemlja ni vztrajala, da si ne bi poslabšala odnosov z Rusijo, zato se je problem praktično umaknil z diplomatskega dnevnega reda in ostal le še predmet razprav v delu finske civilne družbe. Ne popolnoma urejena so ostala vprašanja meje z Rusijo tudi za dve novi baltski članici EZ Estonijo in Latvijo. Medtem ko je ruska дума sporazum o meji na kopnem in na morju ratificirala šele leta 2003, ostajata sporazuma Rusije z Estonijo in Latvijo neratificirana.

Estoniji na primer ni pomagalo niti precejšnje popuščanje v odnosu do večje sosedice. Z Rusijo se je začela o meji pogajati leta 1992, pri čemer je v začetku vztrajala pri meji, določeni z mirovno pogodbo iz Tartuja iz leta 1920, ki je takrat samostojno

• Razmejitveno območje med turškim in grškim delom Cipra pod nadzorom ZN, verjetno največje nerešeno ozemeljsko vprašanje v EZ

• Ozemeljske zahteve Francije, Velike Britanije in Norveške segajo vse do Antarktike.

• Prizor iz falklandske vojne leta 1982: Velika Britanija je svoja neevropska ozemlja ubranila z vojaško silo.

Estonijo razmejila od Sovjetske zveze. Toda Rusija je to zavračala in zagovarjala mejo, ki se je vzpostavila kasneje, ko je bila Estonija že priključena Sovjetski zvezi in so sovjetske oblasti samovoljno zmanjšale njeno ozemlje za dobrih 2.300 kvadratnih kilometrov. Razlika nikakor ni zanemarljiva, saj predstavlja približno pet odstotkov celotnega estonskega ozemlja.

Kljub temu je Estonija, ki je morala pred vstopom v evropske integracije rešiti največje mejne spore, kas-

didatko za vstop v EZ Romunijo na eni strani in Ukrajino na drugi. Del njune meje je "naraven" in poteka po Donavi. Toda ko se rečni tok pred izlivom v Črno morje razdeli, postane meja nejasna. Medtem ko je bil sporazum o kopenski meji dosežen, so nerešene morske meje. Predmet spora je ukrajinski Serpent – za Ukrajince otok, za Romune samo "skala". Če gre za otok, mu pripadajo ozemeljske vode, kar pomeni, da njegova okolica pripada Ukrajini. Če ni

vaške so na več mestih nejasne. Poleg mejnega spora s Slovenijo ima podobne spore tudi z Bosno in Hercegovino ter Srbijo in Črno goro. Na hrvaško-bosenski meji je nejasen status dela reke Une in vasi pod Plješivico. Šele leta 2002 je hrvaški začasni sporazum s Srbijo in Črno goro omogočil vsaj umik Združenih narodov s Prevlake, čeprav ozemeljska vprašanja na tem območju ostajajo nerešena.

Mejni spori so v Evropi torej pogostejši, kot se zdi na prvi pogled.

la biti natančno določena. Do končne določitve meje je bilo potrebnega precej dogovarjanja, ki se je zavleklo kar skozi 120 let. Formalna pogodba o meji je bila podpisana šele leta 1908, kasnejši sporazum iz leta 1925 pa je opredelil še eno zanimivo posebnost: meja mora biti na vseh mestih jasno označena in popolnoma razvidna. Na meji lahko tako danes najdemo približno 9.000 kamnitih, betonskih ali jeklenih mejnikov, kjer meja poteka po vodi, pa njihovo vlogo prevzema-

• Rusija se je tudi za Estonijo izkazala kot precej težavna sosedica, kadar gre za urejanje mejnih vprašanj.

• Pricakovane bogate zaloge nafte je značilen vzrok mejnih sporov.

• Mestece Campione d'Italia, malo italijansko in malo švicarsko

• V Severni Ameriki je dobro označena meja pomembnega pogoja za dobre odnose med državama.

neje popustila. Odstopila je od pogodbe iz Tartuja, ko je dobila zagotovilo, da to ne bo ogrozilo načela kontinuitete njene državnosti iz časov pred sovjetsko okupacijo. Končno je bil z Rusijo dogovorjen "tehnični sporazum" o meji, vendar ruska duma pogodbe še do danes ni ratificirala.

Usodna nafta

Tudi med novimi članicami se lahko pojavi kakšen mejni problem. Primer sta Latvija in Litva. Čeprav je bila pogodba o morski meji med državama dogovorjena leta 1998, je latvijski parlament ni želel ratificirati. Glavni razlog je v nejasnostih glede pravic do izkoriščanja zalog nafte.

Problem nafte je otežil tudi reševanje mejnih vprašanj med kan-

otok, Ukrajina zanj ne more zahtevati ozemeljskih vod. Romunija trdi, da "otok" nima niti lastnih vodnih virov, ne omogoča bivanja iz lastnih naravnih virov in zato ne more biti pravi otok. Ukrajina poskuša to zavrniti tako, da je na "otoku" že postavila poštni urad, postajo prve pomoči, uredila telefonsko omrežje in internetno povezavo. V ozadju spora so vsekakor naravna bogastva. V Črnem morju naj bi se skrivalo kakšnih 10 milijonov ton visoko kvalitetne nafte in še več zemeljskega plina. Spor naj bi reševalo mednarodno sodišče.

Težje in lažje rešitve

Kjer mejna delitev ne zadeva tako odločilnih vprašanj, kot so neposredni izhod na odprto morje ali pomembna naravna bogastva, je verjetnost za hitrejšo rešitev spora večja. Del bolgarsko-romunske meje, ki je bila sicer določena že leta 1920 na podlagi toka Donave, je postal zaradi sprememb v toku reke nejasen. Problem ureja skupna bolgarsko-romunska komisija za mejo. Leta 2003 je na podlagi dogovora prišlo tudi do manjših korekcij meje med Poljsko in Slovaško. Tudi meje naše južne sosedice Hr-

čepprav je za Slovenijo to kaj slaba tolažba, nam vsaj kaže, da je tudi s takimi spori mogoče živeti in z nekaj politične modrosti celo ohranjati dobre odnose med državami.

Jasne meje, dobro prijateljstvo?

Evropa je znana po ozemeljskih sporih, ki so se v njeni preteklosti pogosto reševali s silo. V nasprotju z evropskimi nista bili državi Severne Amerike Kanada in ZDA še nikoli v medsebojni vojni. Vendar to ne pomeni, da nista imeli mejnih sporov. Najizrazitejši je bil povezan z mejo med Kanado in današnjo ameriško zvezno državo Aljasko. Ko so ZDA odkupile Aljasko od Rusije, je meja med Aljasko in takrat še britansko kolonijo Kanado v velikem delu potekala po neraziskanem ali slabo raziskanem ozemlju, zato tudi ni mog-

jo osvetljene boje. Za Kanado in ZDA je čim razvidnejša meja pomembno poročilo za prijateljske odnose.

Italijani in Švicarji so po drugi strani razmišljali nekoliko drugače. Značilen primer je mestece Campione d'Italia. Ta italijanska enklava sredi Švice, ki je kakšnih 30 kilometrov oddaljena od siceršnje italijanske meje, ni niti prava Italija niti prava Švica, ampak je mešanica obeh. Zaradi posebnega statusa je posebno privlačna za premožnejše ljudi, saj velja za davčni paradiz. Formalno je mestece italijansko, vendar uporablja švicarsko pošto, švicarske telefonske številke in švicarske banke, otroci pa hodijo v švicarske šole. Meja z Italijo ni niti označena, niti zastražena. Bo morda to smiselna perspektiva za nacionalne meje v združeni Evropi?

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografija: Dane Kostrac

Živi v Clevelandu. Je doktor znanosti. Do nedavnega je predaval sociologijo in antropologijo na Kent State University. Vodi Slovenski raziskovalni center v Clevelandu. Ukvarja se s slovenskim izseljenstvom in dediščino in v 50 letih sistematičnega zbiranja je ustvaril najbogatejše arhive o slovenskem prispevku svetu. Že leta 1970 so ga vpisali v Narodni register znamenitih Američanov. Kot prvi ameriški Slovenec je bil leta 1979 sprejet v Slovensko teološko akademijo v Rimu, leta 1984 pa je postal član elitne Newyorške akademije znanosti.

Gospod Gobec, leta 1926 ste se rodili v celjski bolnišnici. Lahko na kratko razložite, kako vas je življenjska pot zanesla v Združene države Amerike, kjer živite že več kot petdeset let?

Najprej sem mislil, da bom šel v Združene države samo študirat in se bom čez nekaj let vrnil v Slovenijo. In tako sem februarja 1950 šel na Univerzo sv. Bonaventure v državi New York in začel študirati filozofijo in sociologijo; potem sem šel v Cleveland, kjer sem študiral na Univerzi Johna Cerolla. Iz Clevelanda sem se napotil v Saint Louis, kjer imajo velik del vatikanske knjižnice na mikrofilmu, da bi končal študij filozofije, hkrati pa sem študiral še sociologijo in socialno psihologijo. V Saint Louisu na Univerzi Washington sem opravil magisterij iz sociologije in antropologije. Potem sem se podal v Columbus na Državno univerzo Ohio, kjer sem v začetku leta 1962 doktoriral iz sociologije in socialne antropologije.

Leta 1944 so vas nasilno mobilizirali v nemško vojsko.

Jeseni 1943 so me odpeljali v delovno taborišče Zundorf. Tam sem pridobil nekaj zavednih rojakov, da smo skupaj sabotirali delo na letalski stezi Parndorf. Med polaganjem drenažnih cevi smo, kadar se je stražar oddaljil, cevi izpuščali, jih "nadomestili" z ilovico ali polagali

dobili tri zaupne slovenske prijatelje, med njimi Edija Krašovca (iz Žalca), s katerimi vžigalnikov nismo zavijali v mine, ampak smo jih vedno zakopali v pesek. Tako smo zagotovili varne prehode in o tem sem obvestil šoferja Emila, ki je bil sicer zaposlen pri Nemcih, vendar je bil povezan s francoskimi partizani. Pomembna so bila tudi tako imenovana slepa minska polja, v katerih sploh ni bilo min. Ker sem tam delal, sem vedel, katera minska polja so samo navidezna. Tudi o tem sem obveščal Emila in s tem francosko podzemlje. Slednji so potem zlahka napadli takšne nezavarovane topniške in druge nemške postojanke, prek nas in Emila pa so dobili tudi vsakodnevna vojaška razpoznavna gesla. Po zavezniškem izkrcanju mi je uspelo zbežati iz nemške vojske najprej k partizanom, nato pa sem se prijavil k zavezniškom in se z nekaj tisoč slovenskimi rojaki znašel v ujetništvu v Italiji. Nato sem vstopil v angleško vojsko, kjer sem s činom kaplarja delal kot natak, tolmač in prevajalec za višje britanske štabne oficirje.

Na podlagi tega, kar ste povedali o svojem delovanju med vojno, bi se po končani vojni verjetno lahko vrnil v Slovenijo.

V vsakem primeru bi se lahko vrnil, a v začetku sem upal, da se bom lahko v zavezniških

mojem naročju umrlo več jetičnih rojakov, med njimi Oskar Juvan iz Ljubnega v Savinjski dolini, ki je bil, kot sem pozneje med raziskovanji slovenskih uspehov ugotovil, daljni sorodnik znamenitega olimpijskega drsalca Erica Heidna.

Ste tam prišli do dokončne odločitve, da odidete v ZDA?

Tam sem spoznal, da z vrnitvijo v Slovenijo ne bo nič. Prej smo bili vsi prepričani, da se bo vsak čas spremenilo stanje v Jugoslaviji in da bodo zavezniki posredovali, da bodo v Jugoslaviji izvedene svobodne volitve. Tako bomo morda tisti, ki smo bili v angleških pomožnih četah, celo pomagali pri njihovi izvedbi (nadzorstvu). Kot vemo, je šlo vse po rdeče začrtani strategiji. Ker sem že od dijaških let dalje nameraval študirati tudi v tujini, sem februarja 1950 izkoristil priložnost in začasno emigriral v Ameriko. Kot pri toliko izseljencih se je nameravana začasnost spremenila v stalnost.

Kot ste že prej omenili, ste v ZDA ob tovarniškem delu takoj začeli študirati in se kar hitro prebili do položaja univerzitetnega profesorja.

Ne bi rekel, da se je to zgodilo hitro. Vmes je bilo tovarniško delo, nočno delo v bolnišnicah in nazadnje še na položaju socialnega psihiatričnega delavca in ob vsem tem delu zahteven študij na več področjih. Pri vsem sem začel na svoje stroške izdajati razmnoženi list *Akademik* za slovenske študente v Ameriki, zatem pa še *Slovenski visokošolski zbornik*. Pri njem so kot souredniki sodelovali dr. Mitja Bregant in dr. Lojze Bratuž iz Gorice in Branko Pistivšek iz Münchna. To je, upam, nekoliko pripomoglo k povezovanju slovenskih študentov v Ameriki in delno drugod. Takrat (v 50. letih)

Delo v našem centru sloni na idealizmu

Pogovor z dr. Edijem Gobcem

postrani in svoj "zločin" hitro prekrili z gramozom. Voda tako ni odtekala, kar so Nemci odkrili šele pozneje, ko je bila betonska letalska steza za lovska letala že na več mestih resno poškodovana. Februarja 1944 so me nasilno mobilizirali v nemško vojsko in poslali na urjenje v Coburg, nato pa v južno Francijo, kjer sem bil med drugimi zadolžen za polaganje min. Tam sem pri-

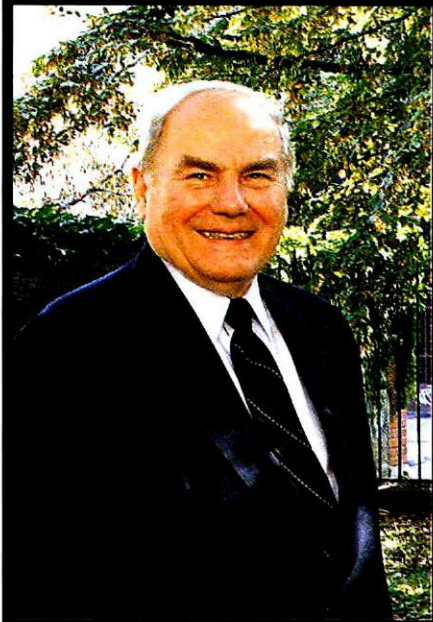
četah še bojeval proti Nemcem, zato sem vstopil v jugoslovansko kraljevo vojsko, iz nje pa v angleško. A vojna se je medtem končala. Ko so se Angleži vrnil domov, so nas premestili v begunska taborišča. V Italiji sem tako dokončal gimnazijo in postal vodja emigracijske pisarne v begunskem taborišču Trani, nato pa še administrator v dveh begunskih bolnišnicah. Tam je v

sem napisal tudi narodnoobrambno knjižico *Smrt ali življenje* v upanju, da bi spodbudila ustanovitev močne organizacije, ki bi sistematično reševala slovenstvo, kjer koli bi bilo v danem trenutku v največji nevarnosti. Predlagal pa sem še ustanovitev krajevnih slovenskih kulturnih parlamentov, ki bi se med sabo povezovali in bogatili vseslovensko kulturno občestvo. »

» Ali drži, da ste kmalu potem, ko ste prišli v ZDA, začeli kot študent in zidarški strežnik raziskovati slovenske uspehe v Ameriki in po svetu? Menda vas je k temu vzpodbudilo zbadanje ljudi, s katerimi ste delali, ki so vas neprestano pozivali, da jim pokažete enega samega izjemno uspešnega Slovenca – slavnega izumitelja, arhitekta, generala itd.

Drži. Poleti 1951 mi je prijatelj Edi Krašovec, ki je z menoj izvajal sabotaže med vojno, poslal štirideset dolarjev, saj sem sam dotlej dobival samo pet dolarjev žepnine na teden. In tako sem se iz New Yorka napotil v Cleveland, da bi bil lahko med Slovenci. Tam sem najprej delal kot strežnik pri zidarjih in bil kot "novopečenec" neprestano deležen zmerjanja in zbadanja, kako smo Slovenci sterilni in neznani. "Le enega imenuj, ki je res dosegel nekaj izjemnega!" Takoj sem omenil misijonarja in škofa Barago, ki je bil tudi odličen lingvist (njegov indijanski slovar je še danes v rabi kot najboljši), a so se mi le smejali, češ da je povsem neznan. Kaj pa takratni guverner države Ohio Frank J. Lausche, ki je rad omenjal svoje slovenske starše? "On je rojen v Ameriki," so kričali. Tako sem po trdem delu začel ob večerih zahajati v knjižnice. Skušal sem najti kakšne prepričljive podatke o uspešnih Slovencih, vendar nisem našel domala ničesar. Zasledil pa sem knjige, kot je Duncanovo *Immigration and Assimilation*, kjer je pisalo, da Slovenci sploh nimamo svojega knjižnega jezika, da moramo študirati v tujih jezikih in da je 86 odstotkov Slovencev nepismenih. Pri tem mi je zavrela kri in sem pisal založbi, da to ne drži. Založnik mi je odgovoril, da ne more pomagati in da bodo podatke spremenili, če bodo knjigo kdaj ponatisnili. Vse take in podobne izkušnje so me vzpodbudile, da sem začel takoj sistematično raziskovati slovenske uspehe v Ameriki in po vsem svetu. Imel sem ničkoliko pogovorov, pregledoval sezname znastvenikov, industrialcev itd. in pisal ljudem s slovensko zvonečimi priimki, ali so slovenskega rodu, in jih v tem primeru prosil za podatke in slike. Prenekateri konec tedna sem natipkal od 20 do 40 ali več pisem pa vedno prosil še za naslove, napotke, časopisne izrezke in kopije. Pregledoval sem tujo literaturo, in če sem tu in tam le našel kak dober citat o Sloveniji, sem ga objavil pod naslovom "This is Slovenia" najprej v *Akademiku* in listu *Slovenska država*, pozneje pa še v knjigi *This Is Slovenia*, ki so jo leta 1958 izdali v Torontu, Kanada. Čeprav je bilo zaradi bližajoče se 40. obletnice osvoboditve izpod Avstrije, službe, študija in drugega dela vedno premalo časa za pisanje osrednjega besedila, so že o tej knjigi, ki sta jo uredila dr. Rudolf Čuješ in Vlado Mauko, in o Slovencih prav ugodno pisali številni kanadski in ameriški listi s skupno naklado več milijonov izvodov.

Tam sem spoznal, da z vrnitvijo v Slovenijo za zdaj ne bo nič. Prej smo bili vsi prepričani, da se bo vsak čas spremenilo stanje v Jugoslaviji in da bodo zavezniki posredovali, da bodo v Jugoslaviji izvedene svobodne volitve. Tako bomo morali tisti, ki smo bili v angleških pomožnih četah, celo pomagali pri izvedbi (nadzorstvu) svobodnih volitev. Kot vemo, je šlo vse po rdeče začrtani strategiji.

Na podlagi gradiva, ki ste ga zbrali, ste napisali rokopis za knjigo *Slovenski Američani v Velikem Clevelandu, v izvorniku *Slovenian Americans in Greater Cleveland. No, potem pa se je začelo zapletati.**

To je bil moj najbolj boleči projekt. Najprej sem napisal krajši rokopis za knjigo, ki bi skupaj z nekaj slikami obsegala okoli 250 strani, kar sem nameraval izdati do božiča 1973. Rokopis sem

Kučana so predstavili kot nekakšnega slovenskega Washingtona, ki naj bi bil najzaslužnejši za to, da se je v Sloveniji uvedel večstrankarski sistem.

razmnožil in 30 kopij razposlal osebam, ki naj bi izrazile svoja mnenja, kritiko in morebitne dodatke. Dobival sem zelo spodbudne odmeve, vključno enega s strani takrat res uglednega predsednika clevelandske univerze dr. Enarsona, ki mi je celo sam od sebe poslal tale citat za ovitek: "Dr. Gobec nam pomaga k tistemu globljemu razumevanju, ki ga naša razklana družba tako zelo potrebuje." ("Dr. Gobetz helps us toward that deeper understanding which our fragmented society so desperately needs.") Medtem ko je nekaj ljudi zlorabilo moje zaupanje in poslano gradivo, me je večina spodbujala in želela, naj bi rokopis še razširil. Ko sem odgovarjal, da bi ne bilo denarja za zajetnejšo knjigo, mi je med drugimi slovenski milijonar John Drenik dajal

pogum. "Ne skrbi, Edi! Ti napravi vse, kar moreš, deficit bom pa v celoti plačal jaz!" Tako sem se spet vrgel na delo in pripravil izjemno zajetno knjigo, kjer sem v besedi in sliki predstavil nad 50 pevskih zborov, slovensko opero v Clevelandu, verska, dramska, gospodarska in druga društva, slovenske župnije in slovensko solstvo pa zelo dolgo vrsto bleščečih uspešnikov tudi v ameriški družbi (učenjakov, izumiteljev, umetnikov, politikov itd.). Rokopis je že pridno tiskala Mohorjeva družba v Celovcu in ocenila, da bo (samo) celoten tisk nad tisoč strani dolge knjige stal blizu 30 tisoč dolarjev. Takrat je začela tudi ameriška vlada obljubljeni podpore za izseljenske študije in nove raziskovalne ustanove, fundacije in družbe so po besedah Paula Deaca iz Washingtona rasle kot gobe po dežju in skušale prevzeti državna in druga sredstva, včasih celo s podkupovnjem. Tudi špekulantov, šarlatanov in plagiatorjev ni manjkalo in Slovenci žal nismo bili izjema. Čez noč je bilo polno strokovnjakov, četudi popolnih novicev na teh področjih, ki so začeli s polno paro spletkariti proti nam, nam podtikati svoje grehe, obljubljeni podpore na vse strani in s pomočjo politikov pobirati in "koordinirati" visoke zneske državnih in drugih podpor. Kot da bi se vse zaklelo, je prav takrat umrl naš najobetavnejši podpornik John Drenik; tekmeči so dosegli močno propagando zase in cenzuro za nas in v tisti brezupni situaciji sem plačal tiskarni okrog enajst tisoč dolarjev za do takrat opravljeno delo in ustavil tisk, saj smo imeli še dolg na hiši in tri majhne otroke in bi lahko izgubili še dom. Kdor bi želel, si lahko po več kot treh desetletjih še danes pri nas ogleda orumenele krtačne odtise za knjigo o clevelandskih Slovencih, ki bi bila verjetno najzajetnejša

in ponosna študija o kaki izseljenski naselbini v Ameriki. Pokažemo pa lahko tudi kak dobeseden citat iz naših neobjavljenih rokopisov, seveda brez navedbe vira – plagiat ali tatvino torej!

Kako pa je prišlo do ustanovitve Slovenskega raziskovalnega centra v Ameriki (*Slovenian Research Center of America, Inc. (SRCA)*). Je to vaša zamisel?

Do ustanovitve SRCA je prišlo postopoma. Zbiral sem gradivo, citate, spraševal itd. Pregledal sem več kot tisoč univerzitetnih katalogov in izpisoval in skušal preveriti slovensko zvoneča imena. Zanimivo je, da sem recimo našel pogost priimek Koren, vendar ni šlo za Slovence, ampak Norvežane, kar kaže, kako zelo je treba

biti previden. Našel sem Slovenca Stareta na Harvardski univerzi, ki je imel tri doktorate in bil eden največjih strokovnjakov za prehrano v ZDA in svetu. Njegov stari oče, ki je bil tovarnar, je ugotovil, da so prišli Stareti že leta 1790 v Ameriko, in našel zabeleženo, da so doma iz Kranjske. To naše delo je očaralo prenekaterga rodoljuba (tudi v Sloveniji, na primer inž. Khama, dr. Savnika, dr. Trstenjaka, ki o njem piše tudi v eni svojih knjig itd.) Že takoj v začetku se nam je pridružil nekaj sodelavcev, v nekaj letih pa smo pod imenom Slovenskega raziskovalnega centra v Ameriki združevali presenetljivo široko omrežje sodelavcev po skoraj vsem svetu, ustanovili še odbor zaupnikov in si zagotovili državno priznanje neprofitne raziskovalne in vzgojne ustanove. Vse delo sloni na idealizmu. Nihče ni zanj plačan in sam sem skozi leta odštél več kot 40 tisoč dolarjev za neizbežne stroške iz svojega ne prav bogatega profesorskega žepa. Boga hvalim za svojo čudovito ženo Mileno, ki je bila vedno moja najbolj požrtvovalna in zaslužna sodelavka.

Kot vidim, izdajate številne publikacije.

Drži. S predavanji, z govori in razstavami v Ameriki, Kanadi in Avstraliji ter z nastopi na radiu in televiziji smo poskušali naliti Slovenecem čistega vina v tujih in domačih okoljih, posebno pomembni pa so publikacije, berljive, privlačne in močne knjige, sodelovanje v izseljenškem in tujem tisku, posebno še v enciklopedijah, izdajanje informativnih poročil itd. Posebno važna je tudi informativna služba, obveščanje politikov, vzgojnih ustanov, tujih novinarjev pa tudi pomoč rojakom, ki iščejo domače vasice, ali dijakom na tujem, ki pišejo domače naloge ali celo teze ali disertacije o Slovencih.

Tako je npr. tudi ameriško veleposlaništvo v Beogradu prav nas prosilo za razstavno gradivo o jugoslovanskih uspehih v Ameriki. In ko so ustanavljali Ameriški center v Ljubljani, so se spet obrnili na nas. Mnogo smo že objavili (kar sta v knjigah omenjala tudi dr. Anton Trstenjak in pisatelj Drago Jančar), pravi biseri pa še čakajo na objavo. Ko obnemorem ali umrjem, bodo naši arhivi shranjeni še za prihodnje rodove v nepozabni domovini Sloveniji.

In kje natančno je ta vaš center? V Clevelandu? Je to velika zgradba? V njej imate verjetno veliko gradiva o Sloveniji in Slovencih.

Ogromno čudovitega gradiva! Centrovo omrežje je razpršeno po vsem svetu, a vendar povezano prek dopisovanja in pogovorov, čeprav je žal že marsikateri čudovit sodelavec ostrel in umrl in vedno bolj manjka podobnih idealistov. Glavni fizični del centra pa smo na svoje

stroške zgradili kot poseben prizidek ob naši hiši. Tu je na tisoče arhivov, čudovito bogastvo gradiva in dokumentacije o slovenskih podvigih v svetu skupaj z bogato zasebno knjižnico del, ki so za naše raziskovanje posebnega pomena.

Nekje sem prebral, da ste v ZDA izdali šestnajst knjig, vendar nobena ni bila prevedena v slovenščino. Ali to še drži?

Žal to drži, čeprav je npr. akademik dr. Dragotin Cvetko o knjigi, ki jo je ugodno cenil, poudarjal, da zasluži prevod v slovenščino. Slišali smo še nekaj takih predlogov za prevode knjig ali izbor posameznih poglavij ali razprav. Kot zasluž-

Na tej konvenciji so Slovencem stoje ploskali, s čimer so dali vse priznanje našim prizadevanjem za mednarodno priznanje Slovenije.

ni profesor tega res ne potrebujem, morda pa bi bilo koristno za zdrav narodni ponos naših rojakov kjer koli, posebno še naše mladine.

Je vzrok za to dejstvo, da komunističnemu režimu v Sloveniji niste bili ravno pri srcu?

Mislím, da ste prav uganili.

Slovenci v Ameriki ste v času osamosvajanja s svojim vplivom veliko pripomogli k mednarodnemu priznanju Slovenije. Vi ste nastopili 12. julija 1991 pred številčnim občinstvom na vsenarodni konvenciji mladih republikancev in imeli govor v podporo neodvisni Sloveniji z naslovom "Miti in dejstva o Sloveniji".

Na tej konvenciji so Slovencem stoje ploskali, s čimer so dali vse priznanje našim prizadevanjem za mednarodno priznanje Slovenije. To je bilo res veliko zborovanje, saj je to najmnogičnejša politična mladinska organizacija v Ameriki, konvencije pa so se udeležili tudi številni znani politiki, diplomati in novinarji. Moj govor so dobili tudi vsi navzoči, objavili pa so ga v celoti ali vsaj delno tudi številni mediji. In poslal sem ga na različne konce sveta, najprej s prošnjo za pomoč Sloveniji, nato pa tudi za mednarodno priznanje. Gospod Dušan Lajovic ga je na primer poslal odločajočim pri vladah Avstralije in Nove Zelandije, isto sta storila uradna zastopnika v ZDA in Kanadi. Med vojno, ko je jugoslovanska armada napadla Slovenijo, mi je Jože Anderlič (izreden gospodarstvenik, izdajatelj knjige *Lepote slovenskih cerkva*) med pogostimi klici sporočil, da Srbi grozijo z napadom na Jedrsko elektrarno Krško, in zdelo se mi je, da se bodo ob tem vlade zganile. Poklical sem v OZN in na sedež jedrske komisije na Dunaju, ameriško vlado in Pentagon in prav to poročilo jih je zelo zanimalo, saj bi bili v nevarnosti tudi zavezniški vojaki v Evropi.

Ena prvih držav, ki sem jo prosil za priznanje Slovenije, je bila Islandija, ker sem v tej državi leta 1962 en semester poučeval. Islandija je potem prva priznala slovensko neodvisnost.

Leta 2001 je clevelandska državna univerza (The Cleveland State University) podelila častni doktorat predsedniku Republike Slovenije Milanu Kučanu. Vi ste takrat ob njegovem obisku organizirali demonstracije proti tej podelitvi.

Res je. Kučana so predstavili kot nekakšnega slovenskega Washingtona, ki naj bi bil najzaslužnejši za to, da se je v Sloveniji uvedel večstran-

karski sistem (Demosa ni nihče niti omenil), o njegovem vodenju komunistov pa tudi ni bilo niti besedice. Kako naj Slovenci v Ameriki sprejmemo, da bi demokratična država častila in podpirala vodilnega komunisto, ki se spretno prilagaja novim situacijam ter vodi svoj klan, pa zeli obdržati privilegije iz nedemokratične preteklosti? Organiziral sem pisanje pismem in klicanje proti podelitvi doktorata Kučanu. Odzval se je tudi dr. Ljubo Sirc iz Škotske, Cvetko Falez iz Avstralije in več kot trideset drugih znanih Slovencev iz Severne Amerike. Kučana pa je s pismi podprlo pol ducata oseb. Kako se je stvar razvijala? Univerzitetna komisija je soglasno sklenila, da Kučan ni primeren za to čast, in ga črtala s seznama kandidatov. Potem je majhna skupinica začela obljubljeni veliko denarja, ki ga bo dobila univerza, če mu podeli doktorat. Uradni zapisnik omenja znesek dveh milijonov in 400 tisoč ameriških dolarjev, kar naj bi prišlo na univerzo, če bo doktorat odobren – in so ga odobrili. Je potreben še komentar?

Kako ocenjujete skrb Slovenije za Slovence po svetu?

Počakajmo na boljše in bolj iskrene čase!

Ste Slovenec in tudi Američan. V ZDA bodo novembra predsedniške volitve. Kako ocenjujete oba glavna predsedniška kandidata Kerryja in Busha?

Meni je bil bolj od teh dveh všeč žal poraženi senator McCain. Je pa v Ameriki tako, da se ni treba bati kake diktature. Tudi Nixon in Clinton nista ušla odgovornosti. V vsakem primeru bo to obljubljena dežela. Verjamem v prihodnost Amerike in v prihodnost Slovenije. Kot bi rekli v Ameriki: God bless America! In (saj zdaj tega ne bodo več cenzurirali): Bog blagoslovi Slovenijo!

Metod Berlec

Ena izmed spremljvalnih prireditev 19. bienala industrijskega oblikovanja je razstava Muzejska zbirka RTV Slovenija, ki je na ogled v novem Merkurjevem centru v BTC cityju v Ljubljani. Obiskovalci imajo priložnost, da si ogledajo izbrane tehnične eksponate iz različnih obdobjih delovanja in ustvarjanja Radia in Televizije Slovenija.

RTV Slovenija je na omenjeni lokaciji predstavila 14 izbranih tehničnih eksponatov, ki pričajo o dolgoletnem ustvarjanju in kul-

Tehnična dediščina

turni dediščini Javnega zavoda RTV Slovenija. Obiskovalci si na oddelku akustike lahko ogledajo Reissovo mikrofona na ogljeni prah, mikrofona Philips, tip 9589, dinamični mikrofona W8W, tip D-45 s

preklopnikom, radijski sprejemnik safar E 280, mehansko kukačico, električni del mehanizma prvotne kukačice za generiranje piskov, črno-bel televizijski sprejemnik, filmsko kamero arriflex

st 16, razvijalno plastično korito z bobnom, televizijsko raglo, reporterski profesionalni magnetofon kudelsky, tip III, A 331, živosrebrne usmerjevalke Philips DCG 4/1000, napetostni merilni transformator minet ter mešalno mizo Siemens in halske s pripadajočim stojalom in z ojačevalniki.

Kulturno pomembno izročilo

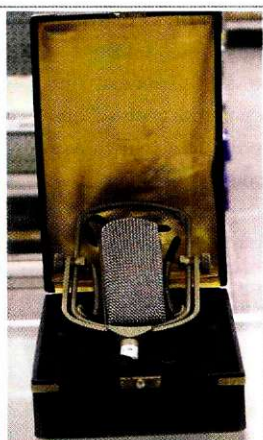
Muzejsko zbirko RTV Slovenija so ustanovili leta 1983 z vodilnim namenom, da se v kar najbolj neokrnjeni obliki ohranijo tehnični predmeti, ki so jih v pre-

teklosti uporabljali številni ustvarjalci tako radijskega kot televizijskega programa. Eksponati v muzejski zbirki imajo trajen pomen in predstavljajo neprecenljivo vrednost za znanost in kulturno dediščino. V zbirki je shranjenih več kot dvesto starih mikrofona, snemalnih naprav, radijskih in televizijskih sprejemnikov, kamer, mešalnih miz, najrazličnejših elektronk in kamer za snemanje na terenu. Tehniko in z njo povezano zgodovino si lahko ogledate do 15. oktobra.

Barbara Kavtčičnik

Tudi tehnični eksponati imajo svojo kulturno vrednost.

Razstava je del 19. bienala industrijskega oblikovanja.

Na kratko

Nagrada za odlične posnetke

Naš občasni fotograf Bojan Radin je dosegel odlično priznanje – na fotonatečaju revije Geographical magazine pri Royal Geographical Society je zasedel drugo mesto v kategoriji 'Wildlife' (živali). Radin je pri nas zelo uveljavljen fotograf; njegove fotografije se pojavljajo v revijah FHM, Demokracija, Gea, Svet in ljudje ter na raznih internetnih straneh. Kot član Fotokluba Ljubljana je v lanskem letu dosegel veliko uspehov na različnih fotonatečajih doma in v tujini, predvsem na Hrvaškem. Na vseh sodelujočih natečajih je pristal v ožjem izboru. Njegov motiv je lahko kar koli, najraje pa v svoj objektiv lovi živali. Gledalcu želi čim bolj približati podobe živali, da jih lahko doživlja kar se da od blizu in realno. Zaradi takšnega načina fotografiranja imajo nekateri včasih pomisleke o pristnosti fotografije, vendar so Radinovi posnetki dokazano stoodstotno korektni.

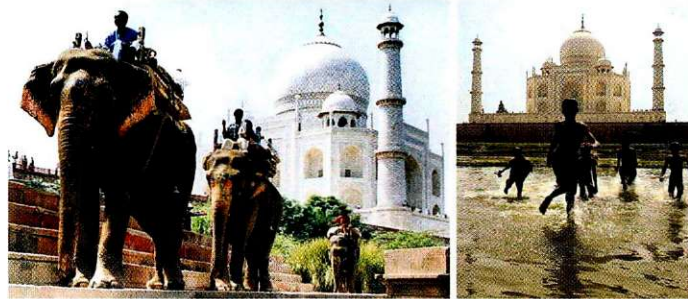
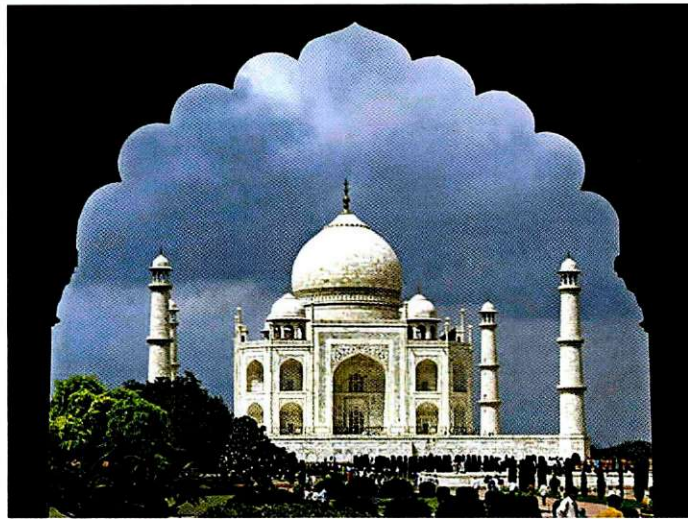

Nagrajena fotografija Bojana Radina

Indija slavi 350-letnico svojega najznamenitejšega spomenika – Tadž Mahala. Kljub temu se še vedno pojavljajo ugotovitve o resničnem datumu dovršitve slavnega objekta.

Zgodovinarji se strinjajo, da je znameniti Tadž Mahal, ki je posvečen ljubezni, pravzaprav veliko starejši in da bi 350-letnico morali slaviti že pred letom 2004. Niso pa enotnega mnenja o resničnem datumu dovršitve. Zgodovinar Rameš Čand Šarma, ki je štirideset let poučeval zgodovino mogulov na St. John College v Agri v indijski zvezni državi Utar Pradeš, kjer stoji Tadž Mahal, je dejal, da je nekdo nekje storil napako v zvezi z datumom postavitve spomenika. Monumentalno marmornato grobnico je dal zgraditi mo-

jev, za nameček k razpravi o zmedu okrog starosti Tadž Mahala dodaja, da bi morali pravzaprav slaviti njegovo 360-letnico. "Leta 1654 je bil imperij Šaha Džahana v zatonu in dve leti kasneje se je začela vojna za nasledstvo. Objekt je bil zgrajen osem ali devet let prej, ko je bil vladar na višku svoje moči," trdi Mukhia.

Kljub vsemu ...

Dejstvo, da Indija v letošnjem letu vendarle proslavlja 350. obletnico nastanka slavnega spomenika, je odločitev regionalne vlade, ki želi v mitični kraj, ki leži 200 kilometrov južno od New Delhija, privabiti čim več turistov. Po oceni vlade oblasti na severu Utar Pradeša, kjer stoji Tadž Mahal, vztrajajo, da je datum pravnjani. "Datume smo našli v dveh knjigah, ki vsebujeta pristne podatke," je izjavil regionalni minister za turizem Kawkab Hameed. "Nespor-

Sporna obletnica spomenika

gulski cesar Šah Džahan v spomin na svojo ljubljeno ženo Mumtaz Mahal, ki je leta 1631 umrla pri porodu. Dvomi okrog 350-letnice so še večji po najnovejših izsledkih raziskav o navedenem obdobju in odkritju napisov na spomeniku samem.

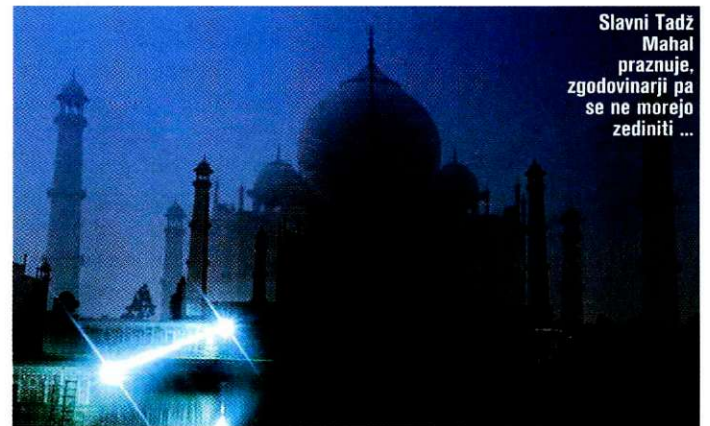
Zmeda med zgodovinarji

Zgodovinar Šarma je pojasnil, da je "uradni kronist Šaha Džahana Abdul Hamid Lahori zapisal, da je bil Tadž Mahal dokončan v 12 letih, da je postavitve stala pet milijonov ru-

pij in da so ga začeli graditi šest mesecev po smrti cesarice Mumtaz Mahal, to je 17. junija 1631". To bi pomenilo, da je bil Tadž Mahal zgrajen konec leta 1643 oziroma v začetku leta 1644 in da bi morali njegovo 350-letnico slaviti že v letu 1994. Mavzolej je gradilo približno 20.000 delavcev in Šah Džahan je želel, da bi bil to najboljši spomenik na svetu, posvečen ljubezni. Ob glavnem vходу je napis s podatkom, da je bil mavzolej dokončan leta 1648 s pomočjo "Vsemogočnega". Torej bi

350-letnica padla v leto 1998, vendar pa se zgodovinarji sklicujejo tudi na pismo princa Aurangzeba svojemu očetu Šahu Džahanu, v katerem piše, da so v spomeniku razpoke, ki jih je treba popraviti. Pismo nosi letnico 1652, Tadž Mahal bi bil v tem primeru star najmanj 352 let.

no so se gradbena dela za Tadž Mahal začela med letoma 1630 in 1631 in da so, kot pravi zgodovina, trajala 22 let," dodaja. Vladavina Šaha Džahana med letoma 1628 in 1659 se šteje za zlato dobo mogulov, ki so tri stoletja vladali na območju Afganistana in Indije. Slovesnosti ob praz-

Slavni Tadž Mahal praznuje. Zgodovinarji pa se ne morejo zediniti ...

"Ni mi znano, kateri sistem računanja je prevzela vlada. Če bi pogledala v dokumente Indijske arheološke zveze, bi ugotovila, da je Tadž starejši od 350 let," dodaja arheolog M. C. Joshi. Harban Mukhia, eden najuglednejših indijskih zgodovinar-

novanju obletnice bodo trajale več mesecev, vendar ne na kraju samem, saj želijo s tem spomenik ljubezni zavarovati pred prehudim onesnaženjem. Medtem pa se bodo zgodovinarji najbrž še naprej prerekli o tem, kdaj je bil dovršen Tadž Mahal.

Barbara Kavtčnik

GOOD VIBERATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

Plezalka Natalija Gros je ob izidu knjige pokazala temeljne prvine plezanja.

Na knjižne police s slovensko športno literaturo prihaja nov strokovni priročnik **Plezanje kot igra, ki je izšel pri založbi Modrijan. Zaradi čedalje večje priljubljenosti športnega plezanja med mladimi je novi knjižni izdelek nadvse dobrodošel.**

Priročnik *Plezanje kot igra* je knjižni prvenec avtorja Lorina Mosche, športnega pedagoga in vodje športnoplezalnega društva Korenjak. Moscha je sklenil zapolniti vrzel v strokovni literaturi, ki se premalo posveča tej športni disciplini. Kljub temu pa

tor posveča plezalni "abecedni". Najprej opiše naravne oblike človekovega gibanja in mednje uvrsti tudi plezanje. V nadaljevanju skuša dokazati, da se je mogoče plezanja dobro naučiti tudi skozi igro.

Naša odlična plezalka Martina Čufar je zapisala, da iz knjige "veje ustvarjalnost in poznavanje značilnosti otrok, ki si vedno želijo kaj novega. Plezalne igre in igre misli pa ne koristijo le začetnikom, temveč tudi nam, vrhunskim tekmovalcem ... V tem priročniku je veliko iger, ki nam bodo popestrile plezanje, nas naučile izboljšati zbranost, se sprostiti in nam tako omogočile večji užitek v lahkotnem gibanju proti vrhu plezalnih smeri".

Kot igra

Izdajo priročnika, ki bo odlična podlaga za rojevanje novih vrhunskih plezalcev, je po tiskovni konferenci pozivila Natalija Gros, zmagovalka letošnje prve

"Kultura" plezanja

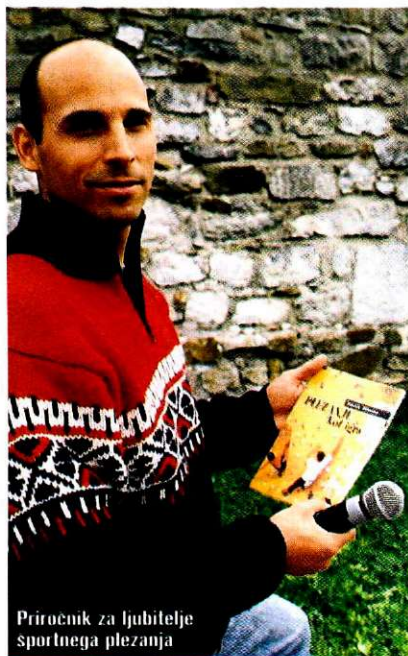
slovenski športni plezalci dosegajo vrhunske uspehe in priljubljenost športnega plezanja med mladimi vse bolj narašča. Izviren priročnik temelji na Moschevem

delu v okviru športnoplezalnega društva in je namenjen ljubiteljem plezanja, predvsem pa profesorjem športne vzgoje in trenerjem športnega plezanja.

cah pouči o temeljih plezanja, vrvene tehnike in nujni opremi športnih plezalcev. Koristne so informacije o telesnih značilnostih in gibalnih sposobnostih, ki odločilno vplivajo na uspešnost v športnem plezanju. V drugem delu se av-

tekme za svetovni pokal in evropska podprvakinja. Grosova je na Rimskem zidu v Ljubljani pokazala temeljne prvine plezanja. Nov strokovni dodatek v literaturi plezanja vsekakor pozdravljamo.

Barbara Kavtčičnik

Priročnik za ljubitelje športnega plezanja

Proti vrhu ...

Slikovno izjemno bogata knjiga opisuje temelje športnega plezanja, dihalne vaje, različne vrste miselne vadbe, avtogeni trening. Osrednji del priročnika so igre, ki pomagajo otrokom oblikovati gibalne vzorce. Priročnik pokaže, kako se je plezanja mogoče naučiti tudi skozi igro. Knjiga je razdeljena na dva dela. V prvem, bolj teoretičnem delu je prikazano športno plezanje skozi zgodovino. Predstavljene so različne vrste športnega plezanja. Bralec se lahko ob barvnih fotografijah in ski-

na kratko

Dora Maar in Picasso

V Klovičevih dvorih v Zagrebu so zadnjega septembra odprli veliko razstavo Dora Maar in Picasso – dotik s pogledom. Ekspoziti so v lasti Muzeja Picasso v Parizu, kustosinja razstave pa je umetnostna zgodovinarica Anne Baldasari, ki je hkrati voditeljica zbirke tega muzeja. Razstava zajema 380 del, nastalih od leta 1935 do leta 1945, od katerih je približno osemdeset Picassovih originalov – risb, olj in grafik, drugo pa so fotografije Dore Maar, ki je spremljala nastanek del velikega mojstra. S pričujočo razstavo kot tudi z razstavo Hrvaška renesansa, ki so jo 28. avgusta po Parizu odprli v Zagrebu, se hrvaško glavno mesto in Klovičevi dvori vpisujejo v evropski kulturni zemljevid.

Søren Kierkegaard

Mohorjeva družba Celje

Soren Kierkegaard (1818—1855) je v rojstnem Københavnu študiral teologijo, nato filozofijo. Zaradi vprašanja o (ne)smiselnosti življenja in religijsko vsajenega občutka krivde je začel iskati osebno resnico in osebnega boga. Odklanjal je heglovski racionalizem in abstraktne miselne konstrukcije ter v središče postavil eksistenco kot povsem negotovo in celo paradokсно posameznost, očiščeno vseh

abstrakcij. Resnica je po njegovo obstajala samo v subjektivnosti. Močno je vplival na sodobne ekistencialiste in velja za predhodnika ekistencialne filozofije. V zbirki *Religiozna misel* je založba pod naslovom *Bolezen za smrt* izdala že drugo izdajo njegove "krščansko psihološke razprave za vzpodbudo in prebujanje" in spis *Trije spodbudni pogovori*. Obsirno spremeno besedo je napisal Andrej Capuder.

Zeljna juha

Mladinska knjiga Založba

Vedno siti, dobre volje in polni energije, to obeta shujševalna dieta drugačne vrste, kot smo jih vajeni. Ta dieta je praktična, povsod izvedljiva, primerna za vse, ki imajo malo časa, morajo biti vedno učinkoviti in niso voljni stradati. Zeljna juha je slastna, pospešuje presnovo, opozarja na glikemijski indeks živil, vodi k uživanju skromnih količin maščob in veliko beljakovin, spodbuja h gibanju. Pomaga pri razstrupljanju in čiščenju telesa in izgubljanju odvečnih kilogramov. Intervalna dieta, ki jo lahko prik-

ljučimo tednu zeljne juhe, pomaga stopiti še več maščobnih blazinic. 77 nasvetov pa pomaga ohraniti novo lahkotnost bivanja. Pod naslovom *Čudežna zeljna juha* je priročnik, ki je izšel v zbirki *Zdravo življenje*.

Celjski strop

Pokrajinski muzej Celje

Svojo knjigo *Celjski strop* je Ivan Stopar podnaslovlil *Razkošje mojstra Almanacha*, saj je znamenito poslikavo v Celjski grofiji, v kateri domuje Pokrajinski muzej, pripisal znamenitemu slikarju Almanachu, ki je kar precej ustvarjal tudi na naših tleh. Nekateri strokovnjaki se s to "prehitro" oceno ne strinjajo. Celjska grofija velja za enega najpomembnejših spomenikov renesančne arhitekture na Slovenskem, domnevno grofje Thurn-Valsassina pa naj bi jo bili zgradili na prelomu iz 16. v 17. stoletje, okrog leta 1665

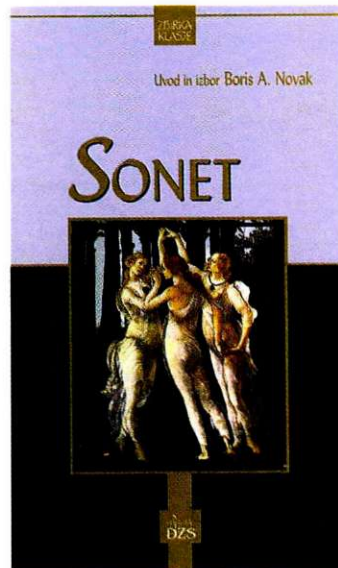

pa naj bi ji s prezidavami in polepšavami dali današnjo podobo. V njej so uredili svečano dvorano z imenitnim lesenim poslikanim stropom, ki je v strokovni literaturi zaslovel pod imenom Celjski strop. Najbolj znan je po iluzionistični (perspektivni) stebriščni arhitekturi, ki jo prikazuje. Kompozicijo sestavlja enajst prizorov, slikanih v olju na platno. Stoparjeva knjiga o Celjskem stropu povzame vse dosedanje znanje umetnostnih zgodovinarjev, hkrati pa ga nadgradi s primerjalnimi analizami Almanachovih del, s čimer poslikavo pripisuje njemu.

Sonet

DZS

Knjiga z naslovom *Sonet* je izšla v zbirki *Klasje*, ki je namenjena kot

učni pripomoček pri pouku književnosti. Knjigo je uredil in uvodno študijo ter komentarje napisal Boris A. Novak, ki je tudi izbral objavljene sonetne pesmi v njej. Na več kot 400 straneh je poglobljeno prikazal to klasično in priljubljeno pesniško obliko, ki je bila v preteklosti merilo za dobro pesnjenje. Novak je zapisal, da je sonet od svojega nastanka v 13. stoletju in vse do danes nedvomno krona evropske poezije. Suvereno je zdržal celó "revolucijo pesniškega jezika ob prelomu 19. in 20. stoletja". Svojo "kraljevsko veljavo" si je pridobil in ohranil zaradi svojevrstne strukture, ki kombinira simetrično formalno strogost v kvartinah in svobodnejše izrazne možnosti v tercinah. Gre za zgoščeno obliko, v kateri mora biti sleherna beseda pretehtana, medsebojni odnosi med besedami pa morajo vzpostavljati kompleksno pomensko mrežo.

Islam in moderni svet

Društvo 2000

V prvem delu revije *2000* (trojna številka 165—167) je objavljenih sedem prispevkov na temo islama: *Islam nekdanje Jugoslavije - med Vzhodom in Zahodom?* (Christiane Moe); *Kako razmišljati o muslimanskem svetu danes?* (Ahmet Alibašić); *Spopad civilizacij - realnost ali pretiravanje?* (Ahmed Pašić); *Geneza in teodiceja v krščanstvu in islamu* (Fatima Kararić); *Islam in nasilje* (Mehrezia Labidi-Maiza); *Zunanje-politični koncept Seida Kutba, ideologa sodobnega islamskega fundamentalizma* (Miroљjub Jevtić); *Šolanje študentske islamske skup-*

nosti v tujini v obdobju socialistične Jugoslavije (Dragan Novaković).

Kosovelove pesmi

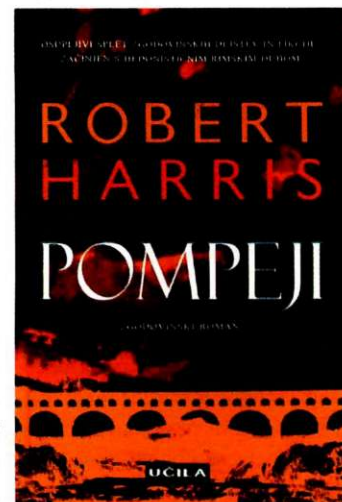
Cankarjeva založba

Ob stoti obletnici rojstva pesnika s Krasa Srečka Kosovela je Cankarjeva založba obnovila miniaturo z njegovimi pesmimi. Celoten lok – od impresijskih in nihilomelanholičnih do ekspresionističnih – pesmi izrisuje razvoj, ki ga je avtor naredil v svoji kratki, intenzivni ustvarjalni dobi. Miniaturo ima 432 strani, kar pomeni, da lahko Kosovela beremo tudi tam, kamor običajnih knjig zaradi obsega ne nosimo.

Pompeji

Založba Učila

Robert Harris se je rodil leta 1957 v Nottinghamu in diplomiral na Cambridgeu. V vseh svojih delih postavlja v ospredje določen zgodovinski trenutek in ga s svojimi liki in podudarki znova ustvari. To mu je dokaj dobro uspelo tudi v romanu *Pompeji*, ki je bil razglašen za zgodovinski roman leta. V njem Harris do podrobnosti in z izrazito napetostjo razkriva razkošje in sprevrženost nekdanjega rimskega cesarstva in bralca

spomni na stvari, na katere danes spominjajo le še kamni in zgodovinski zapiski. Zgodba se dogaja leta 79 po Kristusu, ko izbruh Vezuva zbrise rimsko mesto Pompeje z obličja zemlje, hkrati pa ga za skoraj dva tisoč let konzervira, da so lahko na podlagi dobro ohranjenih izkopanin arheologi odkrili mnoge podrobnosti iz življenja starodavnih Rimljanov. M. B.

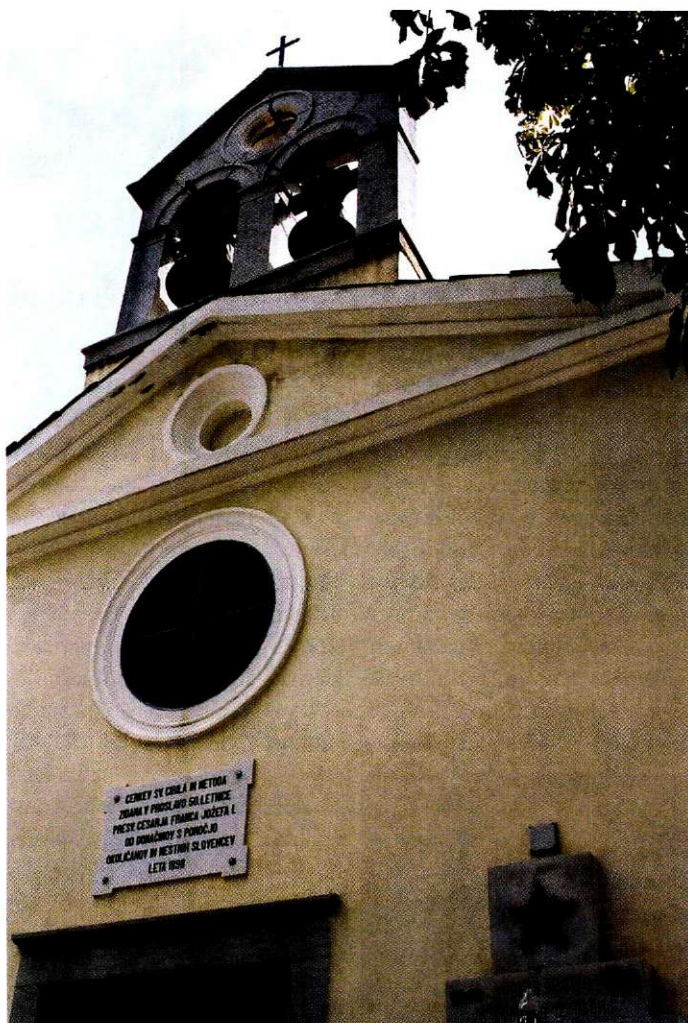

V Padričah, slovenski vasi med Opčinami in Bazovico, so komunistični spomenik vzdali kar na pročelje vaše cerkve.

Partizanske brigade so še intenzivneje nadaljevale z bojem proti protirevolucionarjem.

24. novembra 1942 je Cankarjeva brigada skupaj z Vzhodnodolenjskim odredom napadla posadko vaše straže v Sv. Križu pri Kostanjevici. Operacijo je neposredno vodilo glavno partizansko poveljstvo. Skupaj z njim je Cankarjeva brigada sklenila sporazum s 13. hrvaško brigado, potem pa so 26. novembra napadli močno protirevolucionarno posadko na Suhorju.

Ker je glavno poveljstvo nad Suhor poslalo tako močno vojsko, je bila katastrofa neizbežna. Suhor je bil tako prva postojanka, ki so jo partizani uničili. Med bojem so ubili 23 branilcev, po boju pa so v zasel-

zer, dr. bogolovja z visoko cerkveno funkcijo. Potemtakem - takoj pošljite patroljo ponj v župnišče Vel. Poljane in ga povabite na vaš teren, kjer bi se z njim o vsem pogovorili. /.../ Ponj pa pošlji takoj i. s. posebno zanesljivo patroljo, ki ji je treba pojasniti, da gre za zaveznika, ne za aretiranca! Drugače znajo napraviti z njim še kako neumnost." IO OF je Mikuža 12. 1. 1943 imenoval za verskega referenta pri glavnem partizanskem poveljstvu.

Poročilo o zločinih

2. decembra 1942 je Kardelj v *Slovenskem poročevalcu* objavil vojaška poročila "s slovenskih bojišč", v katerih lahko beremo tipičen zločinski besednjak: "V tako imenovani Ljubljanski pokrajini so naše čete nadaljevale z očiščevalno akcijo proti belogardističnim tolpom in dosegle znatne uspehe. Znatno del pokrajine je popolnoma očiščen belogardističnih tolp in to ozemlje popolnoma kontrolirajo naše čete. /.../ Nadaljujejo se očiščevalni boji proti beli gardi v Beli krajini, kjer so naše čete 3. udarne brigade in Vzhodnodolenjskega odreda dosegle znatne uspehe. /.../ Zahodnodolenjski odred: 5. novembra je bilo v manjšem spopadu naše patrole z belo-

19. del "Lovsko poročilo"

ku Popoviči nad Suhorjem poklali še osem ujetnikov. Takoj za Suhorjem je glavno poveljstvo nadaljevalo s takšno močno okrepljeno taktiko in vse sile usmerilo proti postojanki vaše straže na Ajdovcu. 12. decembra zvečer sta napad izvedli Gubčeva in Tomšičeva brigada in po daljšem obleganju postojanko uničili. Med bojem so ubili 16 zelo slabo oboroženih branilcev. Takoj po uničenju postojanke, v resnici le slabo zavarovane vasi, so partizani na bližnji Brezovi Rebri 21 ujetnikov po hitrem postopku "obsodili" na smrt in jih v svojem prvem množičnem poboju pobili. Že 16. oktobra 1942 so ubili ajdovskega župana Štefana Vidriha, dva dni po pokolu na Ajdovcu pa so na dvorišču njegove hiše ubili še Franca Gnidovca, praktično pred očmi njegovih desetih ot-

rok. V dveh mesecih so partizani na Ajdovcu ubili 39 domačinov. Neizmerena morija, neizmeren zločin!

Zloraba duhovnika

27. novembra 1942 je Edvard Kardelj poslal okrožnico organizacijam KPS v bataljonih in brigadah in okrožnim organizacijam KPS, v kateri je med drugim zapisal: "Bela garda izgublja še zadnjo moralno oporo. Z močno ofenzivno vojaško in politično akcijo jo moremo dokončno uničiti. S pravilno politično agitacijo moremo prisilno mobiliziranim belogardistom pokazati prevaro, zaradi katere so nasedli, — prevaro, da bo vojna še dolga in da je okupator močan. S politično dobro pripravljenimi in vojaško močnimi oboroženimi udarci proti postojankam bele garde moramo prisilno

mobiliziranim pokazati slabost bele garde in dokazati, da ni več možnosti 'v kalnem ribariti' in 'ostajati ob strani'. Odločilni dnevi so tu, čas je, da vsak po svojih močeh sodeluje v narodno-osvobodilnem boju."

1. decembra 1942 je Kardelj pisal Francu Leskosku, sekretarju CK KPS: "V zvezi s proglasom pravoslavne duhovščine in njenim položajem pri VŠ mi je prišlo na misel, da bi tudi mi morali določiti pri GŠ nekega duhovnika kot referenta za verske zadeve. Mislim, da bi to bil vražji udarec po beli gardi, če bi nam uspelo. Razen tega bi se tudi neprimerno bolj približali množicam. S tem v zvezi sem se spomnil na tistega duhovnika, o katerem sem Ti zadnjič govoril /misli na Metoda Mikuža/. Še vedno čaka. Imena najbrz nisi pozabil. Šel je na pot, da bi vstopil k partizanom. Je naš simpati-

gardistično patrolo ubitih 7 belogardistov. Ostali so pobegnili. Rešili smo več žensk, ki jih je belogardistična patrola aretirala po okoliških vaseh /gre za območje Panc pri Lipoglavu, kjer so v resnici partizani ugrabljali in morili ženske, op. I. Ž./ . — 10. novembra smo zažgali gasilski dom v Sostrem, ki je bil določen za belo gardo. Isti dan smo izvršili napad na belogardistično patrolo v Sostrem. Belogardisti so imeli več ranjenih. — 17. nov. /.../ smo obstreljevali belogardistično utrjeno postojanko pri Sv. Urhu (Dobrunje). Belogarditi so imeli 4 mrtve in več ranjenih. Med ubitimi je bil tudi zloglasni belogardistični poglavar Govše. — 20. XI. smo v popadu patrol pri Polici pobili 4 belogardiste. — 22. XI. /.../ so se naše patrole spopadle z belo gardo pri Polici in pobile 6

belogardistov. Mi nismo imeli nobenih izgub. /.../ Pri Razorih smo pobili 6 belogardistov in zaplenili nekaj orožja. Sovražnik se je zvečer umaknil v Šmarje in Grosuplje. /.../

“Naši so jih naskočili”

Gorjanci /gorjanski bataljon Vzhodnodolenjskega odreda; 14. 10. 1942/ so bili v zasedi takoj pod gradom Globočnik, v katerem je bila utrjena belogardistična tolpa. Najprej je padla v zasedo belogardistična patrola na biciklih in nato še patrola 12 mož. Takoj je začel kositi naš ogenj. Na mestu je obležalo 7 mrtvih belogardistov. Nato so beli dobili pomoč iz gradu. Uspelo jim je pri svojem napadu ujeti partizana Turka in mu vzeti puško. Predno je belim uspelo tov. Turka razorožiti, je ta pobil 3 belogardiste. Nato je nenadoma pograbil puško mrtvega belogardista, skočil v jarek ter srečno pobegnili. Potem je pa tudi naša zaseda, v kateri je bila samo majhna naša patrola, dobila pomoč in so beli pod ognjem naših partizanov panično pobegnili. Uspeli so nato še enkrat zbrati ves pogum in so ponovno prešli v napad. Naši so jih naskočili, kakor hitro so se pokazali na cesti. Naš mitraljezec je vsul nanje ogenj iz bližine 20 metrov. 15 belogardistov je obležalo mrtvih, ostali so pobegnili v zavetje grajskih zidov. Poklicali so na pomoč Italijane in belogardiste iz Kostanjevice. Ti so res prišli, toda naši so jih pripravljeno dočakali ter odbili ene in druge. Koliko žrtev je imel sovražnik v teh bojih, ni znano. Gorjanci so svoje položaje obdržali. V teh bojih sta se zlasti odlikovala partizana Turk Anton in Rebersšek Franc ter cel 1. vod 2. čete. Boje sta vodila komandant bataljona Dušan Sivec /Anton Kambič/ in politkom /Miro/ Počkaj.

26. X. je 1. četa Gorjanskega bataljona VDO napadla utrjeno belogardistično postojanko v cerkvi na Slinovici. Postavila je 15 kg težko bombo pred glavna vrata. Ob intenzivnem ognju belogardistov so naši vdrli skozi razrušena vrata. Belogardisti so se umaknili v stolp, nato pa so dobili pomoč s strani bližnjih italijanskih in nemških posadk, nakar se je naša četa morala umakniti. Belogardisti so imeli do 7 mrtvih. Naši brez izgub. /.../

Dolomitski odred: 19. XI. smo izvršili čiščenje nekaterih vasi od bele garde. Pri tem smo ubili 6 belogardistov, ki so dajali oborožen odpor. — 18. XI. smo napadli belogardistično postojanko v Logu. Belogardisti so imeli do 15 mrtvih. Zaplenili smo veliko količino raznega materiala in živil. Istega dne smo iz zasede napadli italijansko in belogardistično kolono ter jo prisilili k umiku. Sovražnik je imel precejšnje izgube na mrtvih in ranjenih. — Manjši naš oddelek je istega dne pognal v beg belogardistično tolpo nad Podutikom ter jo gnal vse do ljubljanske mestne mitnice nad Kosezami. /.../

4. udarna brigada ‘Ljube Šercerja’ /.../. 24. X. so naši oddelki napadli utrjeno belogardistično gnezdo Dobec. Zažgali smo 3 gnezda odpora, v katerih je bila zbrana belogardistična tolpa. Število belogardističnih žrtev neznano.”

Lovci in njihov plen

Pred nami je pravo “lovsko poročilo”. Mnogi podatki so neresnični ali močno pretirani, še posebej tisti o ubitih “belogardistih”, če uporabimo Kardeljev besednjak. S pretiravanji je želel pri bralcih komunističnega propagandnega glasila ustvariti vtis, kako so partizani uspešni, hkrati pa njihove žrtve demonizirati kot nekaj izrazito slabega, vrednega le uničenja.

4. novembra 1942 je Kardelj poslal navodila IOOF v Dolomite, v katerih je med drugim zapisal: “Precej smo razpravljali o NZ /Narodni zaščiti/. Doslej se je izgubljala na zgolj politično-agitacijskem delu. Zdaj smo ji dali nove naloge: /.../ organizacija obveščevalne, organizacija oddelkov varnostne službe (slednji dve pod kontrolo kolegija VOS OF), kontakt z italijanskimi vojaki in oficirji.”

Kardelj torej tu govori o tem, kako so njegove komunistične enote imele nalogo vzdrževati “kontakt z italijanskimi vojaki in oficirji”. Sami so torej lahko z okupatorjem sodelovali, če se jim je to zdelo potrebno, če pa je to počel kdo drug, pa čeprav iz objektivno upravičenih razlogov, je bil izdajalec, vreden samo smrti.

Kardelj poroča Titu

14. decembra 1942 je Edvard Kardelj poslal Josipu Brozu-Titu obsežno poročilo o razmerah v Sloveniji, v katerem je posebno pozornost namenil tudi protirevoluciji – seveda v svojem revolucionarnem besednjaku. Poglejmo nekaj odlomkov: “Letošnja Hitlerjeva ofenziva na vzhodni fronti in z njo povezana italijansko-nemška ofenziva pri nas proti partizanom predstavljata tudi v notranjpolitičnem položaju Slovenije bistven preobrat. Reakcija je bila prej za krajši čas onesposobljena

zaradi popolne neenotnosti, ki je nastopila med slovenskimi množicami v okviru OF in ki je zajela zares vse sloje prebivalstva in celo tudi posamezne dele kapitalističnega razreda. Medtem ko je pod vplivom splošne ofenzive fašizma, posebno pa ofenzive pri nas (teror, ubijanje, požigi, množično streljanje talcev) nastopilo določeno omahovanje med množicami, je reakcija to hitro izkoristila in pričela z ustanavljanjem svojih oboroženih band. Poizkuse je resda delala že prej. Skozi ves mesec, junij in julij so se naše čete spopadale z določenimi manjšimi bandami, ki so bile zakamuflirane s partizanskimi znaki in so se gibale ob pomoči okupatorja. Toda te bande se prej niso mogle razvijati. Pričele so naraščati šele v odmevu ofenzive, ko so se tudi dokončno sporazumele z Italijani, dobile od njih orožje in opremo in stopile v Milizia volontaria anticomunista. Strah pred okupatorjevimi represalijami je nagnal mnoge vaščane v te bande. Mobilizirajo prisilno. Če se nedo noče javiti, tedaj mora v koncentracijsko taborišče v Italijo. Če pobegne k partizanom, izvajajo represalije nad družinami in mu zaplenijo premoženje. Ker je na drugi strani — po ofenzivi — naša aktivnost znatno popustila in je zaupanje kmečkih množic v moč naše vojske upadlo, je razumljivo da so se kmetje >>>

Vodilni vosovci na Mačkovem Stražnjem Vrhu leta 1944. Smejoči se borci, ki so odgovorni za neizmerne zločine; med drugim Ladislav Rziha-Tomaž, Edo Brajnik-Stefan in Franc Stadler-Pepe (drugi, četrti in peti z leve).

» odzvali pozivom in da so belogardistične bande doživele precej širok razmah. Številne vasi so dobile posadke MVAC in vse od ofenzive dalje večina partizanskih akcij gre na račun bojev s temi bandami. Določeni tereni so bili — deloma pa so se celo danes — popolnoma infiltrirani s temi bandami, tako da se lahko tudi giblejo samo večje partizanske enote.

Kardeljeva "banda"

Politično so te bande mešanica klerikalne bele garde in mihailovičevske 'redne jugoslovanske vojske'. Pravi sporazum je sklenila z Italijani pravzaprav klerikalna bela garda, ki drži vse važnejše položaje v rokah. Z mihailovičevci Italijani od začetka niso hoteli veliko razpravljati, celo napadali so jih in zapirali, enostavno iz razloga, ker tu ničesar ne predstavljajo, pa tudi zato, da bi jih omehčali. Tako je dejansko tudi bilo. Ko sami niso mogli doseči za sebe nekih posebnih 'koncesij', so enostavno postali privesek klerikalne bele garde in sedaj od nje dobivajo povelja. Razumljivo je, da sedaj tudi Italijani odkriteje delajo z njimi. Notranja razdelitev v teh bandah je takšna, da so komandanti posameznih band povečini mihailovičevski oficirji, ki jih Italijani v ta namen izpuščajo iz koncentracijskih taborišč, medtem ko vrhove v resnici imajo v oblasti belogardisti. Med njimi samimi so prav tako precej hudi nesporazumi, ki gredo tako daleč, da so nedavno belogardisti ustrelili enega izmed voditeljev mihailovičevcev /3. ali 8. 11. 1942 v Bizoviku kapetana Josipa Lesjaka, op. I. Ž./, grozijo pa tudi nekaterim drugim. Italijani dajejo belogardistom popolno oblast v roke — seveda jih pri tem nadzorujejo na vsakem koraku —, medtem ko mihailovičevce v glavnem izkoriščajo kot svoje policaje, denunciantne in vodje band MVAC, v vprašanju oblasti pa so pri njih zelo oprezni. Koncesije beli gardi pa so šle tako daleč, da ima sedaj bela garda že svoje lastne zapore in koncentracijska taborišča, svoj policijski aparat in uživa precej veliko avtonomijo v pobijanju ljudi. Prav tako sedaj bela garda odreja talce itd. V vseh teh stvarih mihailovičevci lahko sodelujejo samo toliko, kolikor jim dovoljuje bela garda. /.../

Edvard Kardelj in Josip Broz-Tito leta 1946 v Titovem Užicu, obdana z otroki in generali, potem ko sta v revoluciji pomorila na desetine tisočev ljudi in uvedla partijsko-ubovsko diktaturo.

Obsedeni z miti

Za Kardelja torej protirevolucija, ki jo je s svojo politiko uničevanja političnih nasprotnikov povzročil sam, ni nič drugega kot samo "banda", ki jo je treba uničevati. To je zločinski besednjak, ki mu ni bilo para v novejši slovenski zgodovini. Ne samo praksa revolucionarnega terorja, tudi tovrstni besednjak, ki so ga komunisti uporabljali že pred vojno, med vojno pa ves čas, od začetka okupacije naprej, protirevoluciji ni dopuščal prav nobene ugodnejše pozicije oziroma priložnosti kakršnega koli sodelovanja z nosilci tega terorja in besednjaka. Zato se lahko le čudimo vsem tistim, ki govorijo, kako da so se imeli priložnost in možnost upirati okupatorju vsi, ne le partizani, saj ne upoštevajo osnovnih dejstev. In ta dejstva so povsod, kamor koli pogledaš, v dokumentih revolucije in v partizanski literaturi. Beg pred resnico in zatekanje k indoktriniranim mitom je res neverjeten.

Kardeljevi "elementi"

Kardelj je nato pisal o tako imenovani sredini: "Bela garda—izzvana od OF—se je pričela braniti z orožjem, s čimer se je tudi ona diskreditirala. 'Edino mi, sredina, bomo dobili oblast od Angležev in Amerikancev.' Takšna je bila politična linija 'sredine' (tudi danes je takšna).

stvom ali z belo gardo. Prava ljudska vlada bi morala: 1. javno obsoditi belo gardo in Dražo Mihailoviča pred celim svetom, 2. popolnoma se strinjati z OF v Sloveniji, 3. z vsemi silami in pred celim svetom podpreti boj partizanske vojske Jugoslavije. /.../

Hvaljenje z zločinom

Z likvidacijo Natlačenova je zadan beli gardi in vsej slovenski reakciji izredno težak udarec. Tudi časovno predstavlja Natlačenova likvidacija preokret v našem boju, preokret v smislu postopnega prehajanja borbene iniciative ponovno v naše roke.—Sama likvidacija je bila izvršena zelo drzno. Natlačenova hiša je neposredno nasproti italijanske kaserne, pred katero stoji stalna straža. Člani VOS, oboroženi z bombami in revolverji, so blokirali vse bližnje ulice. Izvrševalec sam je šel v hišo, preoblečen v duhovnika (boječ se likvidacije, je Natlačen sprejemal samo še duhovnike in neposredne znance, sicer nobena druga civilna oseba ni mogla priti do njega), in mu oddal neko pismo. Medtem ko je Natlačen odpiral kuverto, mu je 'duhovnik' pognal nekaj krogel v glavo. Pritekel je Natlačenov sin, žena in hči, toda 'atentator' se je spretno otresel vseh treh, potem ko je ranil Natlačenovega sina, in pobegnil čez vrtove. Nikogar niso ujeli.—Deset dni pred tem je bil v središču mesta ubit glavni posrednik med mihailovičevci-belo gardo in italijansko policijo, vodja mihailovičevsko-belogardistične denunciantne službe, bivši jugoslovanski policijski višji uradnik Kazimir Kukovič."

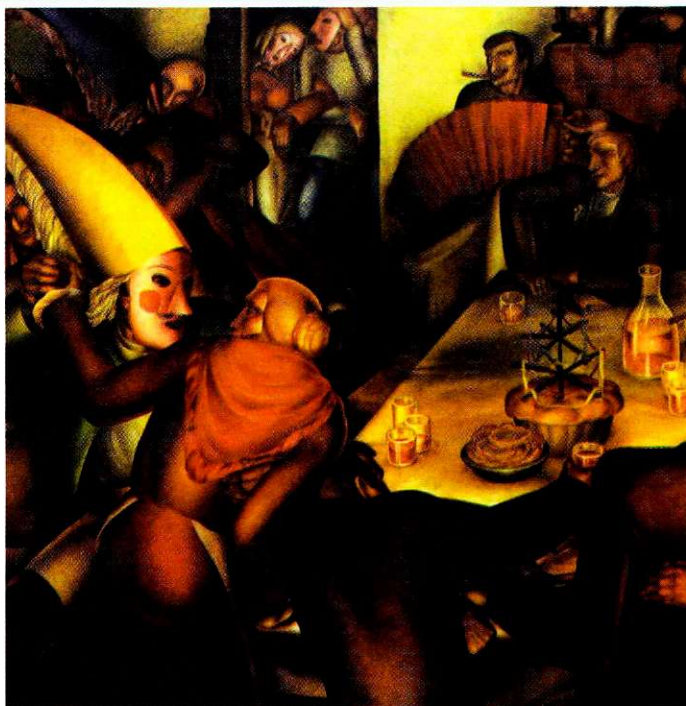
Tako kot vse citate, ki jih navajam, je tudi te iz Kardeljevega poročila Titu treba brati počasi in poskušati razumeti vsako misel posebej. Šele podrobna analiza nam pokaže vse grozljive razsežnosti komunistične miselnosti in politike revolucionarnega terorja. Med drugim lahko vidimo, s kakšno hladnokrvnostjo se je Kardelj izražal o vosovskih atentatih, kako oholo je dajal pogoje begunski vladi v Londonu in kako "odločno" sprenevedavo je za državljansko vojno krivil druge, potem ko jo je sam povzročil in razplamteval.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Tone Kralj, *Kmečka svatba*, 1932, Moderna galerija, Ljubljana

Goriški muzej iz Nove Gorice je pred časom izvedel obširen projekt z naslovom *Prehrana na Goriškem*. Na koncu so izdali štiri knjige, v prvi, *Prehrana na Goriškem*, so objavljeni etnološki prispevki, v treh knjigah z naslovom *Jedi na Goriškem* pa so objavljeni mnogi recepti jedi, ki so jih pripravljali na Goriškem.

mo domače jedilnike in turistično ponudbo. V uvodu v prvo knjigo *Jedi na Goriškem* je Slavica Plahuta zapisala, da izrazita obmejnost Goriške odseva tudi v kulturi prehranjevanja. Goriška kuhinja je zelo raznolika, v njej pa se prepletajo vplivi beneške in italijanske kuhinje, kuhinja kulturno in narodno zelo raznolikoga Trsta, kranjska kuhinja ter z njo tudi avstrijska. Zaradi prepletanja vplivov bi težko govorili o posebni značilni kuhinji slovenskega dela Goriške. Sestavine in postopki za pripravo jedi se skoraj ne razlikujejo od tržaških, furlanskih ali gorskih karnijskih načinov priprave in vrst jedi. Tolminske in zgornjesoške jedi so podobne in velikokrat enake kot jedi v Karniji, velika podobnost je značilna tudi za

Prehrana na Goriškem

Štiri knjige prinašajo izsledke zgodovinske in etnološke raziskave prehranjevalnih navad na Goriškem v zgodovinskih mejah te dežele od najstarejših časov do danes. Raziskava je potekala v okviru projekta *Pustovanja na stičišču evropskih narodov in kultur nekoč in danes*, ki ga je v letu 2002 izvajal Goriški muzej, financirale pa so ga Evropska skupnost v okviru programa čezmejnega sodelovanja Phare, Mestna občina Nova Gorica in Občina Šempeter-Vrtojba. Raziskava se je naslanjala na značilno pustno prvino, ki jo označujeta obilna hrana in uživanje pred začetkom posta. Z njo so raziskovalci želeli preučiti temeljne značilnosti prehranjevanja prebivalcev v geografsko, narodno in kulturno zelo raznoliki pokrajini, velike spremembe, ki jih je prinašal družbeni in gospodarski razvoj, zbrati in zapisati stare jedi, ki so se ohranile, ter poiskati iste jedi, ki so danes že pozabljene. Raziskava je temeljila na podatkih iz zelo obsežne slovenske in italijanske literature, na preučevanju arheoloških ostalin, ki jih hrani Goriški muzej, časopisnih in arhivskih virov ter spominskih zapisov, nastalih med terensko raziskavo, ki so jo uspešno

izvedli etnologinja Vesna Ličer, Linda Kogoj, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, in Pavle Medvešček.

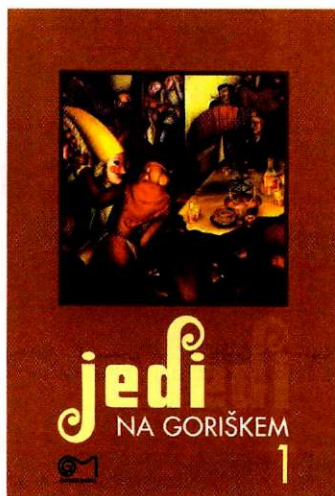
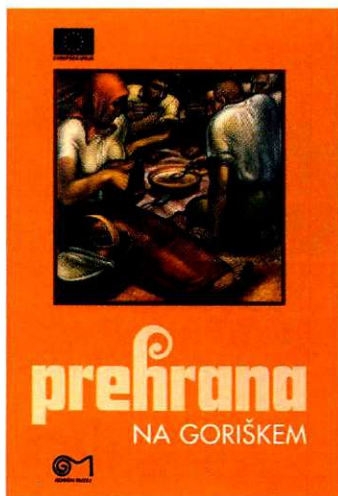
Prispevki Slavice Plahuta (*Prehrana na Goriškem*), Beatriče Žbونا-Trkman (*Pri obedu z dobrovolno gospodo*), Vesne Ličer (*Pust in post na Goriškem med obema vojnama*), Pavla Medveščka (*Kmečka kuhinja*), Ivane Leskovec (*Prehrana na Cerkljanskem*), Mojce Černe (*Tradicionalna kulinarika Vipavske doline v prvi polovici XX. stoletja*) in Linde Kogoj (*Zapis svetovalka za kmečko družino*) nas seznanjajo z zgodovi-

no prehrane, s prehranjevalnimi navadami na Goriškem in s tujimi vplivi, za katere je bila prehrana med Jadranom in Alpami zelo dovzetna.

Članki govorijo o vsakdanji prehrani in jedeh bogatih in nižjih slojev ter o jedeh, ki so jih kuhali ob posebnih priložnostih, predstavljajo obilje na goriških dvorih in uživanje goriških meščanov ter stiske ljudi v vojnih letih. Prispevki opozarjajo tudi na spremembe, ki jih prinaša sodobna globalizacija, in svetujejo, naj v sodobnih prehranjevalnih navadah vendar obvarujemo tradicionalno kulinarico izročilo in z njim bolj osveži-

furlanske, briške in vipavske ter tržaške in kraške jedi. Prepletanje vplivov je vidno tudi v imenih, ki so za nekatere jedi enaka ne glede na jezikovno pripadnost prebivalcev (polenta, jota, njoki, mineštra, žganci, mešta, repa, višča, cement, toč, šnite, žvarcet, frika, pinca, piškoti, potica, gubanca, fulje, mulce, pistun, markandele itd.). Večje razlike je opaziti le pri prehrani in jedeh različnih slojev prebivalstva. Aristokratska in meščanska kuhinja sta bili svetovljanski in zelo dovzetni za tuje vplive zlasti italijanske, francoske in nemške kuhinje.

Z raziskavo, evidentiranjem in s predstavitvijo prehrane in jedi so v Goriškem muzeju želeli raziskati in ovrednotiti pomembno področje kulturne dediščine, t. j. prehranjevalne navade in kulinarico tradicijo, kot se je oblikovala na prehodu iz 19. v 20. stoletje in v prvi polovici 20. stoletja, ter zapisati načilna imena jedi in postopke za njihovo pripravo. Večina opisov jedi ima še danes uporabno vrednost. V vseh treh knjigah *Jedi na Goriškem* je na skupno na več kot šeststo straneh objavljena neprecenljiva močica kulinaricne kulturne dediščine našega zahodnega obmejnega ozemlja. V. M.

V Demokraciji je bilo iz spomin-skega pričevanju Alberta Svetine-Erna, ki je zdaj izšlo v knjigi *Od osvobodilnega boja do banditizma*, objavljenih nekaj odlomkov, vendar le iz prvega dela knjige.

Toda to je ena tistih knjig, kjer je drugi del veliko zanimivejši in je tudi razlog za njen nastanek. Bralec ob branju objavljenih odlomkov ni mogel dobiti pravega vtisa, za kakšno knjigo gre. Takoj na začetku tega zapisa je treba poudariti, da je to zelo pomembna knjiga, saj je Svetina eden redkih oznovcev, ki je spregovoril. Za-

Knjiga o Zločinu

to najprej nekaj besed o tej organizaciji. Ozna, kot je znano, je bila politična vojska Komunistične partije Slovenije, ki se je v času okupacije oziroma druge svetovne vojne na Slovenskem zakrivala za oznako Osvobodilna fronta. Ta oziroma komunisti so avgusta 1941 ustanovili Varnostnoobveščevalno službo, ki je od poletja 1941 kot udarna pest partije "skrbela" za notranjega političnega (nekateri raje uporabljajo izraz ideološkega) nasprotnika, ga zasledovala, zbirala o njem podatke in ga pobijala, hkrati pa tudi klevetala s propagandno napisanimi in na različne načine objavljenimi besedili, v najbolj "vročih" primerih pa tudi s komunikeji.

Spomladi 1944 se je VOS formalno preimenovala v Ozno (kratica OZN pomeni Organi za zaščito naroda, kar je tipični partijski besednjak za prikrivanje realnega stanja, v katerem je bila npr. KPS sinonim za narod). Takoj na začetku njenega organiziranja so Ozni dodeli tudi avtorja knjige Alberta Svetino-Erna. Kot je bralec že znano, se je Svetina zaradi fašizma na Primorskem umaknil v Ljubljano. Na začetku okupacije se je pridružil komunističnemu odporu. Deloval je v odborih OF, hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval je partijsko šolo, od tam pa je "odšel" v Ozno. Najprej je bil celo namestnik načelnika Ozne

Ivana Mačka-Matije, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik, kar je bil do konca vojne oziroma do prihoda v "osvobojeno" Ljubljano. Dobil je visok podpolkovniški čin.

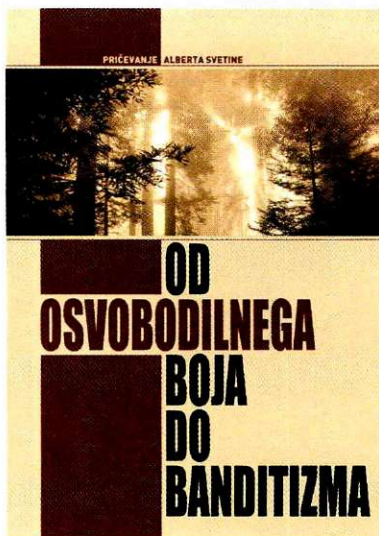
Podatki iz "prve roke"

Svetinova knjiga je najmočnejša tam, kjer pričuje iz lastnih izkušenj. Kot vidimo, je bila njegova revolucionarna kariera strma in Svetina je tipičen primer vojaka revolucije, ki je omogočil, da je Komunistična partija Slovenije z velikim medvojnimi nasiljem prišla na oblast in jo s povojnimi poboji in terorjem utrdila. Skozi pripoved lahko dokaj nazorno vidimo, kaj se je med vojno v Sloveniji v resnici dogajalo in na kakšen način je partija prišla na oblast oziroma kako je sistematično uničevala in na koncu tudi uničila vse svoje politične nasprotnike. Svetinova knjiga nam na najboljši način – s pripovedjo udeleženca – ponuja vpogled v mehanizme in zakulisje delovanja komunistične revolucije. Kot takšna je tudi prvovrsten zgodovinski vir in posej noben zgodovinar, ki ga resnica zanima – zanimati bi morala seveda vse! – in obravnava naše medvojno obdobje, ne bo mogel mimo nje. Če je doslej nekaj o povojnih

pobojih iz "prve roke" povedal že Zdenko Zavadlav (za območje Maribora) in še kdo, predvsem pa nekateri, ki so preživeli pekel taborišč in pobojev leta 1945, Svetina zdaj temu pomembnemu delu naše zgodovine dodaja nov pričevanski delež. Čeprav je Svetinova knjiga nadvse pretresljiva in pomembna pri opisovanju "čiščenja" množičnega grobišča v Brezarjevem breznu pri Podutiku, ki je bilo tik zraven Ljubljane, je morda še pomembnejša pri nekaterih drugih delih. Vsaj v dveh je njegovo pričevanje nekaj posebnega in dragocenega, saj se ju doslej nihče ni dotaknil s svojim pričevanjem oziroma je Svetina prvi, ki je spregovoril.

Zgodovinarjem v poduk

Najprej je tu njegovo pričevanje o dogajanju na sedežu Ozne na Stražnjem Vrhu nad Črnomljem. Nihče doslej o tej temi ni govoril. Takoj za tem sledijo opisi povojnega oznovskega ropanja po Ljubljani in puljenja velikašev revolucije, ki so naokrog hodili okrvavljeni s krvjo svojih žrtev, za vile, v katerih so živeli njihovi "sovražniki ljudstva", kot so jih diskreditirali, zdaj pa so se, potem ko so "obračunali" s temi "sovražniki ljudstva", vanje sami vseljevali. Skoraj topli so se zanje. Prizori Sodome in Gomore. Zločin za zločinom. Svetinova knjiga je dobesedno nabita z opisovanjem komunističnih zločinov. Čeprav tvegamo, da bo kdo rekel, da trgamo iz konteksta, naj v nadaljevanju objavimo nekaj odlomkov iz knjige. Za odlomke gre pač zato, ker vsega besedila na tem mestu ni mogoče objaviti. To je v knjigi in je zdaj tam vsakomur na razpolago. Predvsem pa našim zgodovinarjem. Njim je prazapprav lahko ta knjiga v poduk, saj opozarja na strašen prepad, ki zeva med resničnostjo medvojne in povojne dogajanja v Sloveniji in tem, kako so doslej naši zgodovinarji to resnico prikazovali. V *Enciklopediji Slovenije* je npr. Ozna prikazana kot razmeroma minorna in nepomembna organizacija, iz geselnega besedila pa bralec nikakor ne

more razbrati, kaj je Ozna v resnici bila oziroma kaj je počela. Počela pa je velike stvari. Zdaj Albert Svetina-Erno tej *Enciklopediji* in tem našim zgodovinarjem drži ogledalo – s knjigo, z lastnim pričevanjem, ki kar kriči o resnici in o njenem zamolčevanju ter neizmernem sprenevedanju.

Odprimo Svetinovo knjigo!

Kjer koli odpremo knjigo, še posebej od strani 117 naprej (od skupno 367 strani), se srečujemo z opisi življenja komunistične partije, Ozne, revolucije, partizanstva, ki so en sam zločin. Od strani 117 zato, ker v prvem delu knjige opisuje svojo življenjsko pot, predvsem pa strmo kariero vojaka revolucije v obdobju od leta 1941 do 1944. Pred poletjem 1944 se je kot inštruktor CK KPS znašel na Stražnjem Vrh, na sedežu Ozne oziroma ob njenem načelniku Ivanu Mačku-Matiji.

Med drugim piše naslednje: »Po Mačkovi vrnitvi iz Drvarja je prišlo do prave organizacije Ozne v Sloveniji. Maček je prišel s Titovim naročilom, da jo je treba razširiti in z njo prevzeti nadzor nad armado in nad političnim terenom. Po Mačkovi vrnitvi je bila zato v Ozni ena prvih nalog izpopolnitev oznovskega aparata. Treba je bilo pridobiti predvsem nove kadre. Tito je Mačku v Drvarju maja 1944 dejal, da se bliža konec vojne in da bo imela Ozna zelo pomembno nalogo pri prevzemu oblasti. Maček se je s Titom o teh stvareh pogovarjal neposredno in je Titove ukaze in ozračje iz Titovega štaba osebo prenesel k nam. Tito mu je prav tako posredoval mnenje in nasvet sovjetske misije, da je treba ob koncu vojne čim več političnih nasprotnikov pobiti, da z njimi niti tožilstva niti sodišča ne bodo imela nobenega opravka več. Tito je s pomočjo sovjetske misije odločil, da za politične nasprotnike ni milosti, da zanje ne bodo uporabljali sodišč, da ne bo sodb, ampak da bodo samo likvidirali. In tako se je potem dejansko dogajalo. Titov ukaz je šel z Ozno po vsej Jugoslaviji, do množičnega uresničevanja tega naročila pa je prišlo v Sloveniji ...»

Odgovorni izključno "Slovenci"!

Tu se srečamo s Titom in sovjetsko misijo, od katerih je Maček pre-

Ivan Maček-Matija in Franc Rozman Stane

jel smernice, kako ravnati ob koncu vojne. Toda pri tem je treba poudariti, da za medvojnne in povojne množične poboje v Sloveniji nista kriva ne Tito ne "sovjetski inštruktorji", ampak izključno voditelji revolucije v Sloveniji, to pa so bili takratni vodilni komunisti. Če nemreč ti revolucije ne bi hoteli izvesti oziroma če ne bi hoteli izvesti tako neskončno obsežnega nasilja nad političnimi nasprotniki, ne bi ne Tito in ne "sovjeti" ne imeli nikakršnega pomena. Ti so lahko "Slovencem" dajali le napotke in kazali "linijo", ne bi pa jim mogli nič ukazati, če ti tega ne bi hoteli. To je vsa "zgodba" o tem, kdo nosi krivdo za neskončno nasilje komunistične revolucije v Sloveniji. Izključno "Slovenci"!

Slovenski partizani so namreč od leta 1942 naprej sistematično pobijali svoje politične nasprotnike, velikokrat tudi v množičnih pobojih. Novembra 1942 so pri Suhorju in pri Ajdovcu izvršili prva dva množična pokola vojnih ujetnikov. Po

kapitulaciji Italije jeseni 1943 oziroma po Turjaku in Grčaricah so uprizorili serijo množičnih pobojev, v katerih so pobili skupno kar čez 600 vojnih ujetnikov. Napotki, ki jih je Maček dobil pri Titu, so lahko bili torej samo potrditev za nadaljevanje dotedanje prakse množičnega pobijanja političnih nasprotnikov.

"To se je živelo!"

Opisi "zanimivega" življenja na Stražnjem Vrh oziroma v Mačkovem orlovskem (oznovskem) gnezdu si sledijo drug za drugim: "Zaščitna četa je imela svojo kuhinjo, mi v oddelkih svojo in Maček, ki se je izgovarjal na to, da ima čir na želodcu, svojo. Hrane smo imeli, kolikor smo želeli. Na izbiro je bilo tudi meso. Pilo se je na veliko. Zjutraj je bilo na mizi po tri litre žganja, pet litrov vina, ocvrta jajca in meso. Intendant, ki je bil pogosto pod vplivom alkohola, je z dvema velikima italijanskima mulama stalno dostavljal sode vina in vreče suhih klobas. To se je ži-

Zdenka in Boris Kidrič

velo! Odlično je bilo. Vode nam ni bilo treba nikoli piti. Ne vem, od kod je intendant vse to prinašal. In tudi denar je bil, kadar je bilo treba."

Povezavo Ozne in vrha partije oziroma CK KPS je Svetina podrobno prikazal. Samo odlomek: "Zvezo med Ozno in CK je vzdrževal Maček. Maček je bil član CK in v CK so Ozno zaupali Mačku. Kot član CK je bil vezan na CK in tudi odgovoren CK, ki je vodil in odobral njegovo delo v Ozni.

V CK so pri nastajanju Ozne ugotovili, da je Maček po svojem značaju in naravi ustrežnejši za načelnika Ozne kot Kidričeva, ki je v strogi ilegali vodila Vos. CK je ugotovil, da je Maček najsposobnejši za posebne naloge Ozne. Strinjali so se, da Mačka imenujejo za načelnika Ozne, medtem ko je bila Kidričeva inštruktorica. Maček si je znal v preteklosti vodilno vlogo že večkrat izbojevati. To so mu v CK priznali za veliko zaslug. /.../ Maček je bil tudi ostrejši in bolj surov, kot je bila Kidričeva, ki je v Ljubljani v ilegali vodila posamične likvidacije.

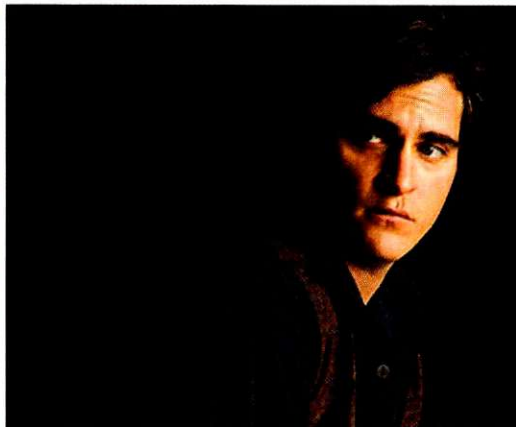
CK je za vodenje Ozne potrebovala človeka, ki bi bil brez ugovora pripravljen na množične likvidacije."

Zdenkin spremljevalec

In nekaj naprej: "Za metode, ki jih je Ozna uporabljala v CK, sploh niso izbrali napačnega človeka. Maček je bil za Ozno najprimernejši. Za stvari, ki jih je počel Maček, je zato odgovoren tudi CK, ki je Mačka imenoval za načelnika Ozne, mu zaupal in ga podpiral pri vseh njegovih zločinih. Zdenka Kidrič je imela z Mačkom stalne stike. Vsak teden je bila vsaj enkrat na Stražnjem Vrh. Imela je več znanja in je zaradi tega prihajala k Mačku na posvetovanje. Na Stražnji Vrh je prihajala z baze CK v Rogu. Na konju jo je spremljal mlad in postaven osemnajstletni fant. In medtem ko je Marjeta razpravljala z Mačkom, jo je njen spremljevalec moral čakati na naši bazi. Ker v oddelke ni mogel, se je zadrževal v zaščitni četi in se tam ponavadi tudi razgovoril. V četi je bilo potem slišati, da pripoveduje, kako mora zadovoljevati njene spolne potrebe. Celu pritoževal se je, da mu je dovolj njenega stalnega nadlegovanja."

Nadaljevanje prihodnjic

Prekoračena meja

Majhno idilično mestece obdaja velika skrivnost v obliki neznanih bitij, ki živijo v okoliškem gozdu. Ko mlada in nemirna meščana prekoračita navidezno mejo in zaideta v gozd, je premirja konec in pošasti začnejo napadati meščane.

Prvi bežen pogled na idilični zaselek iz devetnajstega stoletja se zdi kot popolna slika vrhunskega slikarja. Še bolj osupne navidez brezčasna harmonija prebivalcev in njihovo tesno sožitje. Toda nedolžnost vasi nenehno ogrožajo bitja, ki žive onstran

gozdne meje. Vaščani jih imenujejo "Tisti, o katerih ne govorimo". Tako kot skladnost harmoničnega in mirnega bivanja v skupnosti si vsi vaščani delijo strah pred zlom in strašno slutnjo, ki preži na njih v hosti. Tako strahotna je ta sila, da si nihče ne drzne stopiti iz vasi in v gozd. Res nihče?

V Vasi ob gozdu so se vaščani odločili živeti znotraj tesno zaprte in od drugega sveta izolirane skupnosti. S tem ko so se odrezali od sveta, jim strah pred bitji in vsem drugim zlom, ki morda biva onkraj meja njihove vasi, daje vzpodbudo za tesno in varno sobivanje s svojimi ljubljeneži.

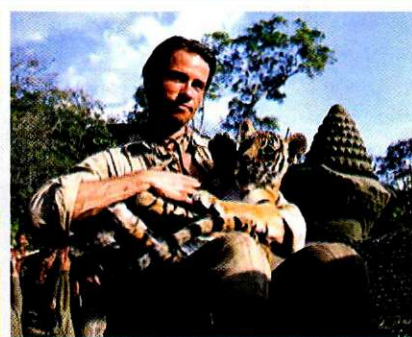
Toda strahu ne moremo prezreti. Vsak dan živimo z njim, bodisi s

THE VILLAGE

Režija:	M. Night Shyamalan
Scenarist:	M. Night Shyamalan
Producenta:	Scott Rudin, Sam Mercer
Igrajo:	Bryce Dallas Howard, Joaquin Phoenix, Adrien Brody, William Hurt, Sigourney Weaver
Premiera:	7. 10. 2004
Distribucija:	Cenex

tistim, ki ga vzbuja gozd, bodisi s tistim, ki nas prežema v moderni družbi, ko trepetamo za varnost svojih otrok od trenutka, ko odidejo od doma v šolo. Strah nas prežema vsak dan, ko spremljamo novice in slišimo o ugrabitvah otrok, vojni, terorizmu. Ali je res, kar je dejal Franklin D. Roosevelt, da je "edina stvar, ki se je moramo bati, strah sam", ali nam

naša sodobna družba govori drugače? In kaj počnemo, kaj vse bi storili, da bi ohranili skupnost v tem času strahu? "Ni vedno strah tisti, česar se bojimo. Včasih strah sprosti domisljivo, ki podivja, in ta nas še bolj prežema s strahom. Iskreno upam, da bodo gledalci v Vasi ob gozdu pripravljeni raziskovati svet strahu in način, kako celo v vrtincu kaosa

Mlada tigrčka, brata, usoda zaradi pohlepnih iskalcev zakladov loči že v mladosti. Kot ujetnika se kasneje srečata v areni, se prepoznata in uideta. Brata je prelepa družinska pripoved o moči ljubezni in veri v povezanost.

Brata

Šestnajst let po uspehu filma Medved se Jean-Jacques Annaud (uveljavil se je s filmi La guerre du feu in Ime rože, v zadnjih letih pa nas je očaral z odličnima Sedem let

v Tibetu in Sovražnik pred vrati) v kraljestvo živali z novim in prav tako sugestivnim projektom. Tokrat je za zgodbo o dveh tigrjih namenoma izbral nekoliko bolj pravično ozadje, za katerega je črpal navdih v eksotičnih džunglah jugovzhodne Azije zgodnjega 20. stoletja, ko so divji tigri vzgajali svoje mladiče med ruševinami starih templjev,

nedaleč od kraljevskih palač in kolonialnih naselbin. Film Brata je epska pustolovščina, ki pripoveduje o novih spoznanjih, o boju za preživetje in o neverjetnih doživetjih.

V osrčju jugovzhodne Azije se v začetku 20. stoletja v džungli, med ruševinami pozabljenega svetišča, rodita dva tigrja. Odraščata med kipi, razžrtimi od mahu, v varstvu matere in

najdemo pot, kako ga obvladati," razmislija M. Night Shyamalan.

Vrnitev v 19. stoletje

Film so posneli v odmaknjeni dolini v jugovzhodnem poljedelskem predelu Pensilvanije. Igralci so teden dni pred začetkom snemanja pod vodstvom režiserja in scenarista Shyamalana opravili ogled "njihove vasi", ki jo je v celoti zgradila scenografska ekipa po zgledu avtentičnega zaselka s konca 19. stoletja, kakršnega so si lahko le delno zamisljali, ko so pre-

očeta Velikega tигра. Kot njegova potomca bosta Kumal in Sangha nekega dne vladala temu kraljestvu.

Več tisoč milj stran je zahodni svet preplavila strast po starodavnih zakladih, zaradi katere se je razvilo nenasitno trgovanje s kipi, ki krasijo stare templje, in ki je pripeljala lovce na zaklad vse do oddaljene džungle, da bi zaplenili dragocene umetnine. Med temi možmi je tudi Aidan McRory, strasten pustolovec, ki slovi po

birali scenarij in se pripravljali vsak na svojo vlogo. Raziskovali in spoznavali so vsak svojo koč, osrednjo dvorano v vaški hiši, namenjeno skupnim sestankom, šolo, stražni stolp ...

Poleg fizičnih nalog je ekipo pripravljati tudi psihološko. Želel jim je čim bolj nazorno predstaviti življenje v tesno povezani, medsebojno odvisni izolirani skupnosti. "Ni pomembno, kako neodvisni smo, kako močan je naš individualizem. Ljudje potrebujejo ljudi in smisel skupnosti. Hrepenijo po njem, hrepenimo po tem, da smo del nečesa večjega, pomembnejšega od nas samih," je prepričan Shyamalan. K predavanjem je povabil več strokovnjakov, med njimi psihologa, ki je igralcem pojasnil postravmatski stres, ki se lahko pojavi, kadar v skupnosti pride do nasilnega dejanja, in strokovnjaka za "utopično družbo" z Univerze Princeton. **Monika Maljevič**

svojih knjigah o pogumnih lovskih podvigih. Med lovsko odpravo Aidan in njegovi sodelavci nehoti oskrunijo svetišče Velikega tигра in ta nezaželene goste takoj napade. V boju za preživetje Aidan Velikega tигра ubije. Medtem ko Sanghi uspe zbežati z njegovo mamo, Aidan Kumala ulovi in se nanj kmalu naveže. Njuno prijateljstvo ne traja dolgo, saj Aidana zaprejo zaradi kraje kipov in Kumala odkupi cirkus ...

TWO BROTHERS

Režija:	Jean-Jacques Annaud
Scenarista:	Jean-Jacques Annaud, Alain Godard
Producent:	Jake Eberts
Igrajo:	Guy Pearce, Christian Clavier, Philippine Leroy-Beaulieu
Premiera:	7. 10. 2004
Distribucija:	Karantanija Cinemas

na kratko

Premiera novega animiranega filma **Shark Tale**, ustvarjenega v tovarni sanj DreamWorks, je eden pomembnejših dogodkov preteklih dni v New Yorku. Tako kot je bil Nemo predviden, da osvoji svet, se tudi ta film odvija v svetu prebivalcev morij. Začne se z nenadnim umorom sina ene pomembnejših rib. Ko se šefov sin znajde v težavah, policija navadno ubere najlažjo pot in ujame tistega, ki ga je najlaže ujeti. Tokrat malo ribico Oskarja, katere mu je glas posodil Will Smith. Poleg Smitha sta glasova posodili Angelina Jolie in Renee Zellweger. Simpatična zgodba z glasbo Christine Aguilera in mnogimi drugimi marketinškimi čarovnjami bo film spremenila v svetovno uspešnico.

Igralska zvezda **Jennifer Lopez** bo tokrat zagotovo ugasnila, saj so jo iz njenega najnovejšega filma *An Unfinished Life* preprosto "izrezali". Jennifer je navajena, da se okoli nje vrti svet in milijoni, nato zadnje čase dela težave tudi svojemu sponzorju, kozmetični hiši Coty. Na stoletnici omenjene kozmetične hiše je bolj kot svojega sponzorja predstavljala lastno modno linijo. Prav tako so njene prve poročne fotografije z modne revije Tommyja Hilfigerja namesto s Cotyjeve gala zabave. Vrednost sponzorskega aranžmaja je velika skrivnost, o njegovi višini lahko sklepamo le po tem, da Forbes uvršča Jennifer med 40 najbogatejših Američank. Analitiki so si enotni: če se iz vsega tega ne bo naučila nič, je njena bleščeča kariera pri koncu!

Ameriški filmski režiser **Steven Spielberg** verjame, da mu snemanje filmov pomaga pri soočenju z družinsko preteklostjo in pri premagovanju "lastnih demonov". V pogovoru za nemški časnik TV movie, je 57-letni Spielberg dejal, da je bilo v holokavstu ubitih 17 članov njegove družine, in pri tem dodal, da njegova družina izvira iz Rusije in Avstrije. Njegovi filmi, kot je Schindlerjev seznam, so mu pri tem v veliko pomoč, saj pravi, da nočne more spremeni v filme, katerih junaki so pogumnejši kot on sam. "Na ta način se bojujem proti svojim demonom," je dejal Spielberg, ki priznava, da rad obravnava težke in resne teme. Ne zanima ga, koliko bo film stal. Zanj je pomembnejša ideja.

Igralec **Arnold Schwarzenegger**, guverner Kalifornije, se po zapisih ameriških časopisov pogaja za vlogo Terminatorja v četrtem delu istoimenskega filma. Pogovori so začasno na mrtvi točki, saj mora Arnie razmisliti, kako bi snemanje filma vplivalo na njegove guvernerske obveznosti. Scenarij četrtega dela je že pripravljen, snemanje pod taktirko Jonathana Mostowa pa naj bi se začelo še letos.

Ob prejemu nagrade za življenjsko delo na filmskem festivalu v San Sebastianu je režiser in igralec **Woody Allen** kritiziral ameriškega predsednika Georgea Busha. Allen, ki ta čas snema film v Londonu, meni, da je tragično, če bo Bush znova izvoljen za predsednika. "Dokaj zabavno je poslušati in spremljati predsednika Busha. Če poslušate, kaj govori, se boste veliko nasmejali. Vendar je to popoln primer komičnih trenutkov z zelo tragičnim ozadjem," je dejal Allen.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

8.10.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	VESELA HIŠICA: O POVODNEM MOŽU, LUTKOVNA NANIZANKA, 15/23
9.25	RISANKA
9.35	JURIJ DROBIŽEK, RISANA NANIZANKA, 7/26
10.00	SKIP IN SKIT, RISANA NANIZANKA, 14/26
10.10	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE
10.45	JASNO IN GLASNO: POP STAR, KONTAKTNA ODDAJA
11.25	MLADI VIRTUOZI
11.55	HUMANISTIKA
12.25	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 24., ZADNJA EPIZODA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.25	TEDENSKI IZBOR
13.25	OSMI DAN
13.55	DOMINIK SMOLE: LJUBEZNI, RETROSPEKTIVA IZVIRNE TV IGRE
14.55	VSADKANJIK IN PRAZNIK, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	SLOVENSKI VODNI KROG: KAMNIŠKA BISTRICA, IZOBRAŽEVALNO-DOKUMENTARNA NANIZANKA, 1/10
17.10	IZ POPOTNE TORBE: OGENJ (VPS 17.15)
17.35	AFRIKA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 3/9 (VPS 17.40)
18.30	ZREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
20.55	24, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 2/24 (VPS 20.55)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	POLNOČNI KLUB
0.05	NOČNI IZBOR
0.05	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.00	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.00)
1.20	AFRIKA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 3/9
2.15	IZGON IZ RAJA, ČEŠKI FILM (VPS 02.10)
4.15	POLNOČNI KLUB
5.25	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.35	MOSTOVI - HIDAK: BREZ MEJA - HATJRTALAN
10.05	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
15.30	TV PRODAJA
16.10	SVETOVNO PRVENSTVO V PLOVANJU V KRATKIH BAZENIH, POSNETEK IZ INDIANAPOLISA (VPS 16.15)
17.10	VIDEOSPOTNICE: VROČE, PONOVITEV
17.45	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA (VPS 17.45)
18.15	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.30	MEGLICE AVALONA, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 2., ZADNJI DEL, PONOVITEV (VPS 18.30)
20.00	HIŠA IZ 40. LET PREJŠNEGA STOLETJA, ANGL. DOKUMENTARNA SERIJA, 2/4 (VPS 20.05)
20.55	CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST (VPS 21.00)
21.25	SOUTH PARK, AMERIŠKA RISANA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 5/15
21.50	OKO, ŠVEDSKI FILM (VPS 22.05)
23.40	2. FESTIVAL VOKALNE ZABAVNE GLASBE "SREDI ZVEZD" - PERPETUUM JAZZILE IN NEW SWING QUARTET, POSNETEK KONCERTA IZ ZALCA (VPS 23.55)
0.30	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tih zločin, 1. sezona, ponovitev 19. dela ameriške nanizanke
9.40	Obalna straža na kolesih, ponovitev 7. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tih zločin, 1. sezona, 20. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 249. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 144. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, 8. del ameriške nanizanke
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 1. sezona, 3. del ameriške humoristične nanizanke
17.30	Jimova družina, 2. sezona, 3. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Midve z mamo, 2. sezona, 20. del ameriške nanizanke
20.55	Romantični film: Ljubimca z Manhattan, ameriški film
22.35	Moške zadeve, 3. sezona, 6. del ameriške nanizanke
23.30	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.25	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.15	Rubi, ponovitev 22. dela mehiške nadaljevanke
9.10	Klon, ponovitev 128. dela brazilске nadaljevanke
10.00	TV prodaja
10.30	Moja Sofija, ponovitev 123. dela španske nadaljevanke
11.20	Vrtnarjeva hči, ponovitev 56. dela mehiške nadaljevanke
12.15	Trenja, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 57. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 124. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 129. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 23. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Sanjski moški, slovenska erealitny serija
20.55	Akcija: Twister, ameriški film
23.00	Vroč mesto, 1. sezona, 4. del am. naniz.
23.55	XXL premiere
0.00	Nevarni kult, ameriški film
2.10	24UR, ponovitev
3.10	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, pon
10.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
10.30	Martin Krpan, najmocnejši Slovenec, pon
11.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, založba Epta, pon
11.30	Razgledovanja, potpisna reportaža, pon
12.00	Klepet z jasnovidko Maručo, pon
12.30	Predstavitel Luke Koper, pon
12.40	Glasbeni mozaik
16.00	Pod židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, prvič
17.30	A TO JE TO!? poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
18.00	Ko zbolji reka, dokumentarec o Savi dolinki, pon
19.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
19.30	Socius, osebnosti slovenskega gospodarstva, pon
20.00	predah v gibanju, gostja: Liković Angelca, vodi: Jana Debeljak, prvič
21.00	Kulturnedrobnotine, Cvetje v jeseni, Studenec, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Štiri tačke, oddaja o hisnih ljubljencih, pon
23.00	Trenja POP TV
0.20	Predstavitel Luke Koper, pon
0.30	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
07.55	TV prodaja
08.25	Automobile
08.50	TV prodaja
09.10	Policač s petelinjega vrha, 9. del jugoslovanske nanizanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
15.00	Koncert
17.00	Sijaj, ponovitev
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 291. del italijanske telenovele
18.00	Yu-Gi-Oh, risana serija
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Film
21.50	Film
23.30	Popotovanja z Janinom, ponovitev
00.00	Dokumentarna oddaja
00.20	TV prodaja

SOBOTA,

9.10.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.30	POD KLOBUKOM
8.15	HIŠA EKSPERIMENTOV: TLAKOLOGIJA, POUČNO-ZABAVNA NANIZANKA, 2/8
8.40	KINO KEKEC: BERTRAM IN NJEGOVI, DANSKI FILM (VPS 08.40)
9.55	TEDENSKI IZBOR
9.55	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ
10.45	POLNOČNI KLUB
12.00	TEDNIK, PONOVITEV
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10	HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA: AMFITEATER, TV NANIZANKA, 2/15, PONOVITEV
13.45	PISMA LJUBEZNI, NEMŠKI FILM (VPS 13.45)
15.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.30)
15.55	SLOVENC IZ ITALIJI (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15	OZARE (VPS 17.15)
17.20	ZAKLADI SVETA, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 14/21 (VPS 17.20)
17.50	SLOVENSKI MAGAZIN (VPS 17.55)
18.20	GRIMMOVE PRAVLJICE, RISANA NANIZANKA, 5/13 (VPS 18.20)
18.45	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	UTRIP
19.40	VREME
19.45	ŠPORT
20.00	HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA: PODNAJEMNIKI, TV NANIZANKA, 3/15 (VPS 20.00)
20.35	ČEZ PLANKE: ISLANDIJA (VPS 20.35)
21.35	PRVI IN DRUGI (VPS 21.35)
22.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.30	SOPRANOVI, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 1/13 (VPS 22.30)
23.25	NOČNI IZBOR
23.25	IZDANE SKRIVNOSTI, ANGLEŠKI FILM, 1. DEL (VPS 23.25)
0.50	SLOVENSKI MAGAZIN
1.15	DNEVNIK, VREME, ŠPORT
1.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.05)
2.15	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
2.40	ZAKLADI SVETA, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 14/21
3.10	JULIJANA RESNICA, FINSKA DRAMA
5.25	PRVI IN DRUGI
5.45	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	GLASBENO JUTRO: ZGODBA Z ZAHODNE STRANI S ŠTUDENTI AGRFT (VPS 09.05)
9.35	MOSTOVI - HIDAK, PONOVITEV
10.05	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	INFOKANAL
12.30	TV PRODAJA
13.00	POLNI (VPS 13.00)
13.45	SKOZI ČAS (VPS 18.20)
13.55	NOGOMET - MLADI: SLOVENIJA - ITALIJA, POSNETEK IZ NOVE GORICE (VPS 13.55)
15.55	SP V PLOVANJU V KRATKIH BAZENIH, POSNETEK IZ INDIANAPOLISA (VPS 15.55)
16.55	MAGAZIN LIGE PRVAKOV V NOGOMETU (VPS 16.55)
17.25	ŠPORTNI FILM
17.55	BEOGRAD: LIGA PRVAKOV V ROKOMETU (M), CRVENA ZVEZDA - CPL, PRENOS (VPS 17.25)
19.30	POLNI (VPS 18.30)
20.00	BELI ZOBJE, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 4., ZADNJI DEL (VPS 20.00)
20.50	CELJE: KVALIFIKACIJE ZA SP V NOGOMETU 2006, SLOVENIJA - ITALIJA, PRENOS (VPS 20.50)
23.20	ZBOGOM, DRAGA MOJA, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 23.20)
0.50	SOBOTNA NOČ (VPS 01.10)
2.50	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Vsi moji otroci, ponovitev 140. dela am. nad.
10.40	Vsi moji otroci, ponovitev 141. dela am. nad.
11.30	Vsi moji otroci, ponovitev 142. dela am. nad.
12.20	Vsi moji otroci, ponovitev 143. dela am. nad.
13.10	Vsi moji otroci, ponovitev 144. dela am. nad.
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55	Pozor - nevarno!, dokumentarna oddaja, 1/3
17.00	Goodyear liga, Cibona : Pivovarna Laško, prenos kosarke
18.50	E+
20.00	Kriminalna: Zaščitnica, angleško-kanadsko-mehiški film
21.45	Najhujši viharji sveta, dokumentarna oddaja
22.40	Obsedenost, ameriški film
0.15	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

6.30	TV prodaja
7.00	Formula 1, prenos treninga
8.10	Ringa-Raja:
8.10	Harold in vijolična voščenska, sinhronizirana risana serija
8.35	Najlepše pravljice bratov Grimm: Bratec in sestrica, sinh. ris. film
9.00	Moj prijatelj Roki, sinhronizirana risana serija
9.10	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
9.20	Rudjevo moštvo, sinhronizirana risana serija
9.45	Palčica, sinhronizirana risana serija
10.10	Trije medvedki, sinhronizirani risani film
11.10	Dogodivščine Jackieja Chana, risana serija
11.35	Jekleni Max, risana serija
12.00	Šolska kosarkarska liga
13.05	Zgodilo se je Jane, ameriški film
14.55	Lov na morske pse, dokumentarna oddaja
16.05	Napad sršenov, dokumentarna oddaja
17.15	24UR - vreme
17.20	Vitez v Camelotu, ameriški film
19.00	24UR
20.00	Filmski hit: Z roko v roki, ameriški film
22.15	Popolni preobrat, ameriški film
0.30	24UR, ponovitev
1.30	Nočna panorama

TevePika

10.00	Klepet z jasnovidko Maručo, pon
10.30	Zdravljenje z uravnotežanjem telesne temperature, pon
11.30	Martin Krpan, najmocnejši Slovenec, pon
12.00	V harmoniji z naravo, pon
12.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
13.00	Razgledovanja, potpisna reportaža, pon

13.30	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, pon
14.00	Glasbeni mozaik
18:15	Z glavo na zabavo
18.30	Predah v gibanju, gostja: Liković Angelca, vodi: Jana Debeljak, pon
19.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
20.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
21.00	Sejem sodobna vojske, reportaža iz Gornje Radgone
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
23.00	Ekstra magazin, pon
00.00	Z glavo na zabavo, pon
00.15	Glasbeni mozaik

Kanal III

08.00	TV prodaja
09.00	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 282. dela
09.25	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 283. dela
09.50	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 284. dela
10.10	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 285. dela
10.35	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 286. dela
11.00	Risanke
11.30	Za vas in mesto, ponovitev
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.30	Supernova Multi Talents - avdicija v Mariboru
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
15.30	Leteči štart, ponovitev
16.30	Policaš s petelinjega vrha, 11. del jugoslovanske nanizanke
17.30	Štiri tačke, ponovitev
18.00	Janja, razvedrilna oddaja
18.30	Automobile
18.45	Risanke
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Krog smrti, am. kriminalna drama, 2001
21.40	Agencija, 5. del ameriške nanizanke
22.40	Agencija, 6. del ameriške nanizanke
23.40	Dokumentarna oddaja
00.10	TV prodaja

NEDELJA,

10.10.2004

Slovenija 1

7.30	ŽIV ŽAV: BINE, LUTKOVA NANIZANKA, 2/15; METKA IN ZVERINKO ZVER, RISANA NANIZANKA, 25/26; MEDVEDEK, RISANA NANIZANKA, 4/14 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVITEV
9.55	IZVIR(NJ), ODDAJA O LJUBITELSKI KULTURI (VPS 09.55)
10.25	POMAGAJMO SI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 10.25)
10.55	AFRIKA - POGLED S TAL, ANGLEŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 10/13 (VPS 11.00)
11.20	OZARE, PONOVITEV
11.30	OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10	VSAKDANJIK IN PRAZNIK (VPS 13.10)
14.15	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 14.15)
14.20	MALI DEMONI
14.25	POLDNEVNIK
14.30	ČLOVEŠKI FAKTOR
14.35	GLAS LJUDSTVA
14.40	NEDELJSKO OKO
14.50	PREDMET POŽELENA
15.05	PLANET TV
15.40	ŠPORT & PREMIERE LEAGUE
15.50	ŠPORT NA DANŠNJI DAN
15.55	PET MINUT SLAVE
16.00	WHOOPI, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 3. DEL
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.50)
16.50	LORELLA
17.15	ŽIVE LEGENDE
17.20	GLASBENI DVOBOJ
17.40	NOČNA MORA
17.50	ARENA
18.10	VROČE

18.15	DRUŽABNA KRONIKA
18.30	ZREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ZRCALO TEDNA
19.40	VREME
19.45	ŠPORT
20.00	SPET DOMA (VPS 20.00)
21.50	SLIKAR OSKAR VON PISTOR - LEGENDA DRAVSKE DOLINE, DOKUMENTARNI PORTRET (VPS 21.50)
22.40	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.45)
23.15	MAMA RIM, ITALIJANSKI ČB FILM (VPS 23.20)
1.00	NOČNI IZBOR
1.00	DNEVNIK, VREME, ŠPORT
1.40	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.45)
2.05	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	INFOKANAL
12.05	TV PRODAJA
12.35	DRŽAVNO SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN, POSNETEK IZ BELTINCEV, 3/4 (VPS 12.30)
13.00	POLETJE V ŠKOLJKI, SLOVENSKI FILM, 2. DEL (VPS 12.55)
14.30	SKOZI ČAS (VPS 16.10)
14.40	RAJSKI VRTOVI FIDŽIJA, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVITEV
15.50	SVETOVNI POKAL V GORSKEM KOLESARSTVU, POSNETEK Z MONT SAINTE ANNE (VPS 15.50)
16.25	SP V PLOVANJU V KRATKIH BAZENIH, POSNETEK IZ INDIANAPOLISA (VPS 16.25)
17.25	VELENJE: LIGA PRVAKOV V ROKMETU (M), GORENJE - CEHOVSKI MEDVEDI, PRENOS (VPS 17.25)
19.00	TONE PARTLIČ: ŠČUKE PA NI, ŠČUKE PA NE - MLADI NOVINAR, TOLMUN, NAGRADA, TV NADALJEVANKA, 1/7, PONOVITEV (VPS 19.00)
20.00	ZIBELKE SVETOVNIH KULTUR, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 1/12 (VPS 20.05)
21.00	UČITELJI, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 6/8 (VPS 21.05)
21.55	PLEŠI, BALERINA, PLEŠI, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA O BALETU (VPS 22.00)
22.35	D. LANG - E. LOCK: AMELIA, PLESNA PREDSTAVA LA LA LA HUMAN STEPS (VPS 22.45)
23.30	SOUTH PARK, AMERIŠKA RISANA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 5/15, PONOVITEV
23.55	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 245. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 246. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 247. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 248. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 249. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55	Mladi Indiana Jones: Oganga, gospodar življenja, ameriški film
17.30	Živalim na pomoč, dokumentarna nanizanka
18.00	E+
20.00	Družinski film: Casper, ameriški film
21.50	Odvetnik z ulice, 3. sezona, 7. del ameriške nanizanke
22.45	Goodyear liga, Union Olimpija: Budućnost, posnetek košarke
0.35	Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

6.30	TV prodaja
7.00	Formula 1, prenos dirke za VN Japonske
9.30	Ringa-Raja:

9.30	Moj prijatelj Roki, sinhronizirana risana serija
9.40	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
9.50	Časovni stroj, sinhronizirani risani film
11.05	Dogodivščine Jackieja Chana, risana serija
11.30	Jekljina Max, risana serija
12.00	Šolska košarkarska liga
13.05	Mestece za vedno, 1. sezona, 15. del ameriške nanizanke
13.55	Sanjski moški, ponovitev
14.50	Divja hči, ameriški film
16.35	Ken Follett: Rdeči orel, angleški film, 2/2
18.15	24UR - vreme
18.20	Ainsleyjeva kuharja - vse o žaru, angleška dokumentarna oddaja
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar
21.45	Športna scena
22.45	Ječe in zmaji, ameriški film
0.45	24UR, ponovitev
1.45	Nočna panorama

TevePika

9.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
10.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
10.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
11.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
11.30	Martin Krpan, najmočnejši Slovenec, pon
12.00	Drom Pot, romska oddaja, pon
12.30	V harmoniji z naravo, pon
13.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, duhovna univerza, pon
13.30	Pod židano marelo, glasbena oddaja z narodno zabavnimi ansambli
15.00	Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
16.30	To morate vedeti!, kontaktna oddaja o davkih, vodi: Ivan Simič, pon
17.30	A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
18.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, EPTA, center za izobraževanje in usposabljanje, pon
18.30	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, pon
19.00	Ko zbolji reka, dokumentarec o Savi dolinki, pon
20.00	IDOL 2004, v živo
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
23.00	Tv dražba umetnin z Mariom, prvič
00.00	Z glavo na zabavo, pon
00.15	Predstavitve Luke Koper, prvič
00.30	Glasbeni mozaik

Kanal III

08.00	TV prodaja
09.00	Yu-Gi-Oh, sinhronizirana risana serija
11.00	Popotovanja z Janinom
11.30	Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.15	Automobile
13.30	TV prodaja
14.00	Koncert
15.00	Supernova Multi Talents - avdicija v Mariboru
16.00	Janja, ponovitev
16.30	Hočeš, nočeš, ponovitev
17.00	Sijaj, ponovitev
17.30	TV prodaja
18.00	Navigator
18.30	Naš vrt
19.00	Risanke
19.30	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	3000 milj do Gracelanda, ameriški akcijski triler, 2001
22.10	Å n JUS za vsak okus, razvedrilna oddaja
22.40	Reporter X
23.10	Agencija, 7. del ameriške nanizanke
00.00	Agencija, 8. del ameriške nanizanke
00.45	TV prodaja

PONEDELJEK,

11.10.2004

Slovenija 1

6.30	TEDENSKI IZBOR
6.30	UTRIP
6.45	ZRCALO TEDNA

7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IZ POPOTNE TORBE: OGENJ
9.25	GULIMIŠEK, ODDAJA ZA OTROKE, 5/10
9.50	ODDAJA ZA OTROKE
10.15	SLOVENSKI VODNI KROG:
	KAMNIŠKA BISTRICA, IZOBRAŽEVALNO-DOKUMENTARNA NANIZANKA, 1/10
10.45	SPET DOMA
12.30	PRVI IN DRUGI
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	OBZORJA DUHA
13.45	NEKAJ MINUT ZA DOMAČO GLASBO
14.05	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
15.00	VSAKDANJIK IN PRAZNIK, PONOVITEV
15.55	DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	RADOVEDNI TAČEK: PLAŠČ (VPS 16.50)
17.05	HIŠA EKSPERIMENTOV: PLINOLOGIJA, POUČNO-ZABAVNA NANIZANKA, 3/8 (VPS 17.05)
17.35	ŽIVLJENJE SESALCEV, ANGLEŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 7/10 (VPS 17.35)
18.25	ZREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
18.35	ZREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	ŠEF KLINIKE, FRANCOŠKA NADALJEVANKA, 1/12 (VPS 20.00)
20.55	IZZIVI (VPS 20.55)
21.25	UMETNOST IGRE (VPS 21.25)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	SALVO D'AQUISTO, ITALIJANSKA NADALJEVANKA, 1/2 (VPS 22.50)
0.25	NOČNI IZBOR
0.25	HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA: PONEJAJEMNIKI, TV NANIZANKA, 3/15
0.55	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.50	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.50)
2.15	ŽIVLJENJE SESALCEV, ANGLEŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 7/10
3.05	IZZIVI
3.35	UMETNOST IGRE
4.00	ZBOGOM, DRAGA MOJA, AMERIŠKI FILM (VPS 04.00)
5.30	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
9.35	SLOVENCJI V ITALIJI, PONOVITEV
10.05	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
12.15	TV PRODAJA
12.45	JADRANJE BARCOLANA, REPORTAŽA (VPS 12.45)
13.15	SP V PLOVANJU V KRATKIH BAZENIH, POSNETEK IZ INDIANAPOLISA (VPS 13.15)
14.15	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVITEV
18.05	SKOZI ČAS (VPS 18.05)
18.20	MARS NAPADA, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 18.20)
20.05	KONČNICA (VPS 20.05)
21.00	STUDIO CITY (VPS 21.00)
22.00	CIRCUM REGIONAL - POJEDINA, 3/3 (VPS 22.00)
22.30	VIDEOSPOTNICE (VPS 22.30)
23.00	BRANE RONČEL IZZA ODRA (VPS 23.00)
0.25	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev 20. dela ameriške nanizanke
9.40	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, ponovitev 8. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihi zločin, 1. sezona, 21. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 250. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 145. del am. nadaljevanke

15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, 9. del ameriške nanizanke
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 1. sezona, 4. del ameriške humoristične nanizanke
17.30	Jimova družina, 2. sezona, 4. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Rocky 2, ameriški film
22.10	Vsi zupanovi moške, 5. sezona, 1. del ameriške humoristične nanizanke
22.40	Raymonda imajo vsi radi, 7. sezona, 9. del ameriške humoristične nanizanke
23.10	Radijska postaja, 4. sezona, 9. del ameriške humoristične nanizanke
23.40	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

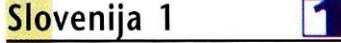
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
15.00	Kraljevski vlak, jugoslovanska vojna akcija, 1981
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 287. del italijanske tenolevele
18.00	Yu-Gi-Oh, risana serija
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Konec poletne sezone na Studencu in skok v Mini teater, reportaža
20.00	Moderna orožja, dokumentarna oddaja
21.00	Red bull - Rekord
21.15	Navigator
21.45	Mož iz hrastovega gozda, jugoslovanski vojni film, 1964
23.20	K1, športni program
00.20	TV prodaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 23. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 129. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 124. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 57. dela mehiške nadaljevanke
12.40	Športna scena, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 58. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 125. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 130. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 24. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Naša mala klinika, 1. sezona, 5. del slovenske nanizanke
20.55	Sedma nebesa, 8. sezona, 5. del ameriške nanizanke
21.50	Urgenca, 10. sezona, 5. del ameriške nanizanke
22.45	XXL premiere
22.50	Zakon in red: Enota za posebne primere, 18. del ameriške nanizanke
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TOREK,
12.10.2004

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	RADOVEDNI TAČEK: PLAŠČ
9.15	RISANKA
9.25	ŽELVJI OTOK, RISANA NANIZANKA, 11/26
9.50	HIŠA EKSPERIMENTOV: PLINOLOGIJA, POUČNO-ZABAVNA NANIZANKA, 3/8
10.10	ZLATKO ZAKLADKO: KOSTANJEVA TORTA
10.35	ZIVLJENJE SESALCEV, ANGLEŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 7/10
11.25	ČEZ PLANKE: ISLANDIJA
12.25	SLOVENSKI MAGAZIN
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	UMETNOSTI IGRE
13.40	IZZIVI
14.10	SLIKAR OSKAR VON PISTOR - LEGENDA DRAVSKE DOLINE, DOKUMENTARNI PORTRET
15.05	ŠEF KLINIKE, FRANCOŠKA NADALJEVANKA, 1/12, PONOVIŠTEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLJ;SOK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	SPREHODI V NARAVO: CIPRESOVKE I., PONOVIŠTEV (VPS 16.50)
17.05	KNJIGA MENE BRIGA - PLUTARH: ŽIVLJENJA VELIKIH GRKOV, PONOVIŠTEV (VPS 17.05)
17.25	ODPETI PESNIKI (VPS 17.25)
17.40	MATURA, DOKUMENTARNA ODDAJA, 2/2 (VPS 17.40)
18.10	PRISLUHNIŠTI TIŠINI (VPS 18.10)
18.45	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	DOSJE (VPS 20.00)
21.00	POD ŽAROMETOM (VPS 21.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	SKRIVNOSTI VOJNE, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/13 (VPS 22.50)
23.40	MACBETH, ANGLEŠKA DRAMA (VPS 23.40)
1.25	NOČNI IZBOR
1.25	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
2.20	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.20)
3.40	MATURA, DOKUMENTARNA ODDAJA, 2/2
3.10	PRISLUHNIŠTI TIŠINI
3.40	DOSJE
4.30	POD ŽAROMETOM
5.20	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	GLASNIK, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	DOBER DAN, KOROŠKA, PONOVIŠTEV

10.05	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
15.15	TV PRODAJA
15.50	SP V PAVANJU V KRATKIH BAZENIH, POSNETEK IZ INDIANAPOLISA (VPS 15.50)
16.50	TEDENSKI IZBOR
16.50	CIRCUM REGIONAL - POJEDINA, 3/3
17.20	STUDIO CITY
18.15	VIDEOSPOTNICE, PONOVIŠTEV
18.45	SKOZI ČAS (VPS 18.45)
19.00	BELI ZOBJE, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 4., ZADNJI DEL, PONOVIŠTEV (VPS 19.00)
20.05	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 1/24 (VPS 20.05)
20.30	FIDEL, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 2., ZADNJI DEL, PONOVIŠTEV (VPS 20.30)
22.10	PASJA LJUBEZEN, MEHIŠKI FILM (VPS 22.10)
0.35	VIDEOSPOTNICE: MONO (VPS 00.35)
1.05	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev 21. dela ameriške nanizanke
9.40	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, ponovitev 9. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihi zločin, 1. sezona, zadnji del am. naniz.
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 251. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 146. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, 10. del ameriške nanizanke
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 1. sezona, 5. del ameriške humoristične nanizanke
17.30	Jimova družina, 2. sezona, 5. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Akcija: Velik zadetek, ameriški film
21.40	Vsi zupanovi moške, 5. sezona, 2. del ameriške humoristične nanizanke
22.10	Raymonda imajo vsi radi, 10. del ameriške humoristične nanizanke
22.40	Radijska postaja, 4. sezona, 10. del ameriške humoristične nanizanke
23.10	Ruby Wax, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 24. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 130. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 125. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 58. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Sedma nebesa, 8. sezona, ponovitev 5. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 59. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 126. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 131. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 25. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Preverjeno
21.00	Življenjska zgodba: Pohlepna zavarovalnica, ameriški film
23.05	XXL premiere
23.10	Zakon in red: Enota za posebne primere, 19. del ameriške nanizanke
0.05	24UR, ponovitev
1.05	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Kulturne drobtinice, Cvetje v jeseni, Studenc, pon
10.00	Recept za zdravo življenje, Rudija Klariča, prvič
10.30	Martin Krpan, najmočnejši Slovenec, pon

11.00	Predah v gibanju, gostja: Liković Angelca, vodi: Jana Debeljak, pon
12.00	A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
12.30	Glasbeni mozaik
17.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, pon
17.30	V harmoniji z naravo, prvič
18.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, družinska optika Lah, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00	Zvezde za otroke, glasbena humanitarna prireditve v Velenju, VTV Velenje, prvič
21.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, gostja: Suzana Landipet, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
23.00	Naša mala klinika, slovenska nanizanka
00.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.30	Risanke
10.00	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
11.00	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
15.00	Burduš, jugoslovanska vojna akcija, 1970
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 288. del italijanske tenolevele
18.00	Yu-Gi-Oh, risana serija
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Naš vrt, ponovitev
20.00	Leteci štart, razvedrilna oddaja
21.00	Nor na Iris Blond, italijanska romantična komedija, 1996
23.00	Å n JUS za vsak okus, ponovitev
23.30	Automobile
23.45	Red bull - Rekord
00.30	TV prodaja

SREDA,

13.10.2004

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	TELEBAJSKI, OTROŠKA NANIZANKA, 7/45
9.30	RISANKA
9.35	MARCELINO KRUIH IN VINO, RISANA NANIZANKA, 17/26
9.55	SPREHODI V NARAVO: CIPRESOVKE I.
10.15	KNJIGA MENE BRIGA - PLUTARH: ŽIVLJENJA VELIKIH GRKOV
10.30	ODPETI PESNIKI
10.45	MATURA, DOKUMENTARNA ODDAJA, 2/2
11.15	PRISLUHNIŠTI TIŠINI
11.45	IZVIR(N)I, ODDAJA O LJUBITELJSKI KULTURI
12.15	POMAGAJMO SI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
13.40	ZAKLADI SVETA, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 14/21
14.10	DOSJE
15.05	POD ŽAROMETOM, PONOVIŠTEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	MALE SIVE CELICE, KVIZ (VPS 16.50)
17.45	RECEPT ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE (VPS 17.45)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)

19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	SEDMI PEČAT-NIKOGARŠNJE ŽIVLJENJE, ŠPANSKI FILM (VPS 20.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.55	SVETO IN SVET (VPS 22.55)
0.00	NOČNI IZBOR
0.00	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
0.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.55)
1.15	RECEPT ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE
2.10	EKSKALIBUR - MEČ KRALJA ARTURJA, AMERIŠKI FILM (VPS 02.10)
4.25	SVETO IN SVET
5.25	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST
9.35	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLŠOK
10.05	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
16.30	TV PRODAJA
17.05	HIŠA IZ 40. LET PREJŠNEGA STOLETJA, ANGLEŠKA DOKUMENT. SERIJA, 2/4, PON.
18.00	VIDEOSPOTNICE: MONO, PONOVIŠTE
18.30	OSLO: KVALIFIKACIJE ZA SP V NOGOMETU 2006, NORVEŠKA - SLOVENIJA, PRENOS
21.05	KULTURNO DOKUMENTARNA ODDAJA
22.00	V SEDLU S HUDIČEM, AMERIŠKI FILM
0.10	VIDEOSPOTNICE: TOP (VPS 00.00)
0.40	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev zadnjega dela ameriške nizananke
9.40	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, ponovitev 10. dela ameriške nizananke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Čarovnice, 3. sezona, 1. del ameriške naniz.
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 252. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 147. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
15.35	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, 11. del ameriške nizananke
17.00	Goodyear liga, Crvena zvezda : Union Olimpija, prenos košarke
18.50	E+
20.00	Ekstra magazin
20.50	Lepotni čarovniki, ameriška dokumentarna oddaja
21.45	Vsi županovi moške, 5. sezona, 3. del ameriške humoristične nizananke
22.15	Raymonda imajo vsi radi, 11. del ameriške humoristične nizananke
22.45	Radijska postaja, 4. sezona, 11. del ameriške humoristične nizananke
23.15	Ruby Wax, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 25. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 131. dela brazilске nad.
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 126. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, pon. 59. dela mehiške nad.
12.45	Preverjeno, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 60. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 127. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 132. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 26. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	TV kriminalka: Pogrešani sin, ameriški film
21.40	Monk, 1. sezona, 6. del ameriške nizananke
22.35	XXL premiere
22.40	Zakon in red: Enota za posebne primere, 20. del ameriške nizananke
23.35	24UR, ponovitev
0.35	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
9.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, družinska optika Lah, pon
10.00	To morate vedeti!, kontaktna oddaja o davkih, vodi: Ivan Simić, pon
11.00	Zvezde za otroke, dokumentarni zapis o dvodnevni humanitarnem projektu v Velenju, pon
12.00	Naša mala klinika, slovenska nanizanka, pon
13.00	IDOL 2004, pon
14.30	Predstavitve Luke Koper, pon
14.40	Glasbeni mozaik
16.30	Nasa krajina in ljudje, skrb za odpadke v občini Trebnje, prvič
17.00	V družbi z Bazilico in Nutrilabom, prvič
17.15	Z glavo na zabavo, pon
17.30	A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
18.00	Do zdravja tudi tako, gost: Josip Pernar, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Razgledovanja, potopisna reportaža, prvič
19.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, gostja: Suzana Landipet, pon
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
20.30	Ko to tamo svira, reportaža iz Guče, 1. del TV IDEA, prvič
21.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.00	Preverjeno POP TV
00.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Risanke
09.40	Videalisti, glasbene lestvice
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
11.15	Navigator
11.45	Automobile
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
15.00	Žužki v glavi, jugoslovanska socialna drama, 1970
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 289. del italijanske telenovele
18.00	Yu-Gi-Oh, risana serija
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Supernova Multi Talents - avdicija v Ljubljani
21.00	Janja, ponovitev
21.30	Sijaj
22.00	Reporter X
22.30	Berlin kaputt, jugoslovanska vojna drama, 1981
00.00	TV prodaja

ČETREK,

14.10.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	OROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	MALE SIVE CELICE, KVIZ
9.55	RISANKA
10.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.35	RECEPT ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE
11.30	AFRIKA - POGLED S TAL, ANGLEŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 10/13
12.00	POTOVANJE PREDALEČ
	DOKUMENTARNA SERIJA, 3/7

13.00	OROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	SPET DOMA, PONOVIŠTE
15.05	SKRIVNOSTI VOJNE, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/13, PONOVIŠTE
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POD DROBNOGLEDOM - NAGYÖT" ALATT (VPS 15.55)
16.30	OROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA LINIJI, ODDAJA ZA MLADE (VPS 16.50)
17.25	ŠTAFETA MLADOSTI (VPS 17.25)
18.10	RESNIČNA RESNIČNOST (VPS 18.10)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	TEDNIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.00)
21.30	KNJIGA MENE BRIGA - JOHANN W. GOETHE: PRAFAUST (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	GLASBENI VEČER SKLADATELJ OLIVIER MESSIAEN, LITURGIJA KRISTALOV, FRANCOŠKI PORTRetni FILM (VPS 22.50)
23.40	SIMFONIČNI ORKESTER AKADEMIJE ZA GLASBO, ANJA GERMAN IN RENE GULIKERS (VPS 23.40)
0.40	NOČNI IZBOR
0.40	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.35	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.35)
1.55	ŠTAFETA MLADOSTI
2.35	RESNIČNA RESNIČNOST
3.05	TEDNIK
4.00	OSMI DAN
4.30	SPET DOMA
6.15	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	MOSTOVI - HIDAK, PONOVIŠTE
10.05	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
16.25	TV PRODAJA
17.00	ZIBELKE SVETOVNIH KULTUR, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 1/12, PONOVIŠTE (VPS 17.00)
17.55	VIDEOSPOTNICE: TOP, PONOVIŠTE
18.25	SKOZI ČAS (VPS 18.25)
18.40	TARZAN NAJDE SINA, AMERIŠKI ČB FILM, PONOVIŠTE (VPS 18.40)
20.05	RESNA GLASBA (VPS 20.05)
22.10	POSEBEN POGLED: TIČEK, AMERIŠKI FILM (VPS 22.10)
23.30	VIDEOSPOTNICE: VROČE (VPS 23.30)
0.00	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Čarovnice, 3. sezona, ponovitev 1. dela ameriške nizananke
9.40	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, ponovitev 11. dela ameriške nizananke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Čarovnice, 3. sezona, 2. del ameriške naniz.
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 253. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 148. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, 1. sezona, 12. del ameriške nizananke
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 1. sezona, 6. del ameriške humoristične nizananke
17.30	Jimova družina, 2. sezona, 6. del ameriške humoristične nizananke
18.00	E+
20.00	Krimi: Umori na podeželju: Senca smrti, angleški film
21.55	Mrtve priče, 2. sezona, 8. del angleške naniz.
22.55	Samo bedaki in konji, 6. sezona, 2. del angleške humoristične nizananke
23.55	Ruby Wax, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 26. dela mehiške nad.

9.40	Klon, ponovitev 132. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, pon. 127. dela španske nad.
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 60. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Monk, 1. sezona, ponovitev 6. dela ameriške nizananke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 61. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 128. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 133. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 27. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Trenja
21.30	Popolni četrtak: Seks v mestu, 6. sezona, 7. del ameriške nizananke
22.10	Alias, 2. sezona, 7. del ameriške nizananke
23.05	XXL premiere
23.10	Zahodno krilo, 5. sezona, 6. del ameriške nizananke
0.05	24UR, ponovitev
1.05	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Naša krajina in ljudje, skrb za odpadke v občini Trebnje, pon
10.00	V harmoniji z naravo, pon
10.30	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
11.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, gostja: Suzana Landipet, pon
12.00	ŠKL, šolska košarska liga, prvič
13.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, pon
13.30	Preverjeno, POP TV, pon
14.30	Glasbeni mozaik
15.30	IDOL 2004, pon
17.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Kopal, prvič
17.30	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtnikarje, prvič
18.00	Zrela leta z Melanijo Šter, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	V harmoniji z naravo, pon
19.30	Martin Krpan, najmojnejši Slovenec, prvič
20.00	To morate vedeti!, kontaktna oddaja o
21.00	A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Ekstra magazin
0.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Videalisti, glasbene lestvice
09.50	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Konec poletne sezone na Studencu in skok v Mini teater, reportaža
11.25	Red bull - Rekord
12.00	TV prodaja
12.25	À n JUS za vsak okus, ponovitev
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
15.00	Koncert
17.00	Automobile
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 290. del italijanske telenovele
18.00	Yu-Gi-Oh, risana serija
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Popotovanja z Janinom
20.00	Intervju z Michael Jacksonom - 1. del, dokumentarna oddaja
21.00	Hočeš nočeš, razvedrila oddaja
21.30	Modri obraz, ameriška komedija, 1995
23.00	Supernova Multi Talents - avdicija v Ljubljani
00.00	Dokumentarni film
00.20	TV prodaja

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Ob petkih pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitev:
23.00	Doživetja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitev:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitev:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	1. Zdravstvena 2. O šolstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitev:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luc v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
	Ponovitev:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znakmo
	Ponovitev:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživetja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevceem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaska oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitev:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Oblakov test

Letošnja Olimpija bo očitno nekaj posebnega. To, da igramo brez pravega centra, ni nič novega, zato se nismo preveč vznemirjali, ko smo spoznali, da ga tudi letos ne bomo videli v Tivoliju. Zato pa so trgovci pripeljali še dva izjemno hitra košarkarja, ki naj bi nadomestila primanjkljaj pod obroči.

Nekaj posebnega bo torej hitrost našega najmočnejšega košarkarskega kolektiva, ki se še vedno ni otresel grehov iz preteklosti. Težava je edino v tem, da brez skoka ni hitrih nasprotnih napadov, tako da novi nakupi niso naleteli na odobravanje širše javnosti. Za nameček je vsaj eden od obeh bekov precej sumljive kakovosti. Nekaterim se zdi skrivnostni Johnson celo tako slab, da ga ne bi vabili niti na svojo rekreacijo. Verjame, da si sedanja uprava ne more privoščiti kakšnih posebnih investicij, vseeno pa se mi zdi takšno razmetavanje ugleda povsem nepotrebno. Morda bi bilo bolje tvegati z enim zvenečim imenom in poskusiti napolniti prenovljeno dvorano pod Rožnikom. S takšnim polovičarstvom ne moremo pričakovati skorajšnje vrnitve zlatih časov, kvečjemu še večje nazadovanje tega košarkarskega kolektiva. Ledena dvorana bi zato letos znala biti še kako hladna.

Povsem drugače pa bo očitno pod Mežakljo, ki že več kot deset let čaka na novo zvezdico. Na Jesenice se je vrnilo nekaj izgubljenih sinov, ki so nekaj zadnjih let pomagali najhujšemu sovražniku. Očitno so se v obeh najmočnejših hokejskih kolektivih že tako navadili na majhna izdajstva svojih najboljših igralcev, da skorajda nihče več ne loči, kdo je od kod. Da pa kri ni voda, je pokazal Rožič, ki se je

bojda že zblizal s svojo matično publiko na Jesenicah. Gorenjska je torej vendarle dočakala spremembe. Zdaj je le še vprašanje, kaj bodo na to porekli fantje iz Zaloga, ki so še vedno prvaki.

No, pa pustimo to za zimo, ki jo bodo odprli naši mladi "oblakovci". Saj jih že lahko imenujem tako, mar ne? Navsezadnje so tako mladi in neboljani v tako prekaljeni in nevarni družbi, da jim malce pokroviteljstva ne bo škodilo. Veliki test za Oblaka in njegovo mladino je pred vrati in iz ust največjih optimistov je že slišati, da bi bil remi proti Italiji nekaj izjemnega. Nihče se torej ne slepi, da bi naši v Celju lahko premagali "azzure" in dejansko pomešali račune največjim. Četudi so nekateri glavni italijan-

prav gneča na selektorjevem seznamu majhna priložnost za naše, saj je sestavljanje tako močne selekcije poseben zalogaj. Tudi takšen diktator, kot je Trap, ni mogel do živega nekaterim zvezdnikom calcia. Vedno je veliko takih, ki so prepričani, da bi morali dobiti priložnost pred drugimi, in ko so enkrat vpoklicani, želijo to tudi dokazati. Po drugi strani čutijo pritisk tudi tisti, ki imajo prostor v reprezentanci zagotovljen. Nihče namreč ni varen pred ofenzivo mlajših zvezdnikov, ki se zelo hitro kalijo v svojih klubih. V nasprotju z njimi morajo naši junckerji čakati na priložnost iz druge vrste, največkrat kot rezerve v klubih. Sla po igranju je lahko zato še večja, a to gotovo ne more pre-

Veliki test za Oblaka in njegovo mladino je pred vrati in iz ust največjih optimistov je že slišati, da bi bil remi proti Italiji nekaj izjemnega. Nihče se torej ne slepi, da bi naši v Celju lahko premagali "azzure" in dejansko pomešali račune največjim.

ski zvezdniki v krizi, česa več od poštenega boja ne moremo pričakovati. Dobro je, da ne bo Del Piera, ki pa je vendarle zamenljiv. Na našo žalost se počasi dviguje Totti, ki lahko z enim samim strelom odloči sleherno srečanje. O tem smo se lahko prepričali prejšnjo nedeljo, ko je kapetan Rome zadel s tridesetih metrov in svoje moštvo rešil pred zanesljivim porazom proti Interju. Italija je resnično prepolna vrhunskih igralcev, ki lahko enakovredno kandidirajo. Morda je

tehtati v prid naših. Vse skupaj je podobno neenakopravnemu boju, ki pa vendarle ni izgubljen, dokler se ne konča. Naši imajo dobre izkušnje z Italijani, a ti so zdaj že v igralnem ritmu, zato je težko pričakovati, da bodo na igrišču tako okorni, kot so bili na prijateljski tekmi v Trstu. Vseeno pa se bodo morali soočiti z agresivnostjo, ki jo naši kažejo že od začetka teh kvalifikacij. Branetu je uspelo ustvariti bojovniško ozračje, ki ga je treba le še oplemenititi z idejami v napadu.

Slovenska košarkarska reprezentanca se je z zanesljivo zmago proti Češki pretekli teden uvrstila na evropsko košarkarsko prvenstvo, ki bo naslednje leto v Srbiji in Črni gori. Naši asi so v kvalifikacijah prikazali dobro igro, zlasti na domačem parketu, kjer so delovali vsaj za razred bolje od nasprotnikov.

Preskočili prvo oviro

Uvrstitev varovancev Aleša Pipana na evropsko prvenstvo je bila nekako pričakovana, posebej zato, ker je bilo tokrat v ekipi tudi nekaj igralcev iz ameriške lige NBA. Čeprav Primož Brezec v Indiani ne igra veliko in čeprav Boštjan Nachbar pri Houston Rockets in Beno Udrih pri San Antoniu nimata minutaze, ki bi si jo želela, je že dejstvo, da igrajo v NBA, dalo občutek, da ekipi skoraj ne bi smelo spodleteti. Slednje se je na koncu tudi uresničilo, pri čemer je najbolj razveseljivo dejstvo, da so naši reprezentanti praktično skozi vse kvalifikacije igrali razmeroma dobro. Nekoliko slabšo

igro smo gledali le na gostovanju proti Poljski in Češki, vendar je na koncu tako kot vedno pomemben le rezultat. No, slednji je kar v petih od šestih tekem pokazal nam v prid (izgubili smo le tekmo proti Franciji v gosteh), kar je na koncu pomenilo, da smo si delili prvo mesto s Francozi.

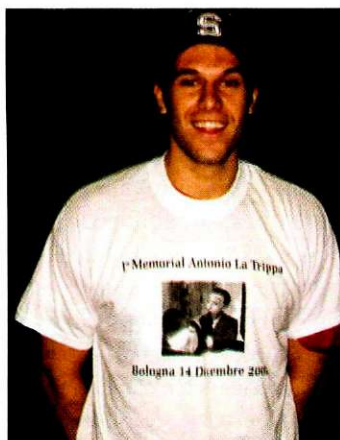
Konkurenca je zdrava

Poleg igre je v teh kvalifikacijah najbolj razveseljivo dejstvo, da naši reprezentanti niso popustili niti po odhodu slovenskih enbeajevcev v njihove ameriške klube. Povratne tekme proti Poljakom in Čehom so

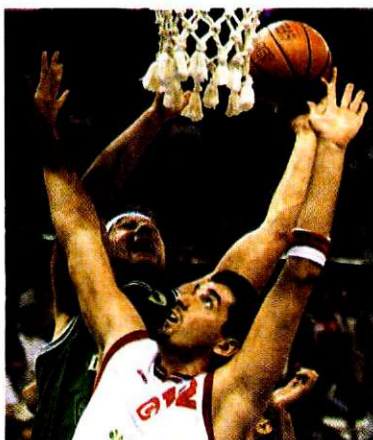
bile čista simfonija. Izkazali so se zlasti Sani Bećirovič, Marko Tušek in Jaka Lakovič. Lakovič se je izkazal kot natančen strelec in dober organizator igre, Bećirovič je dobro zadeval in prodiral (s tem je tudi pokazal, da je huda poškodba skoraj povsem pozdravljena), Tušek pa je navduševal s svojimi znanimi prodori in skoki pod obročem – zlasti ko drugim soigralcem ni šlo. Sicer pa so reprezentanti še dodaten motiv za igranje našli v dejstvu, da so bili zraven enbeajevcev, zaradi česar so hoteli dokazati, da čeprav ne igrajo v NBA, niso nič slabši igralci. Tokrat jim je to dodobra uspe-

lo, saj razen Nesteroviča nihče izmed igralcev NBA ni posebej izstopal.

Sicer pa je najpomembnejše, da so igralci tokrat igrali kot ekipa, čeprav so, kot je dejal Bećirovič, nekateri hoteli ustvariti nekakšen umeten spor med evropskimi in igralci iz NBA. Tako razen manjšega spora, ki pa dejansko sploh ni bil spor, ampak bolj trenutki slabe volje, med Bećirovičem in Nesterovičem ni bilo večjih nesoglasij, ekipa pa je bolj ali manj ves čas dihala z enimi pljuči. Slednje je bilo še posebej opazno in razveseljivo zato, ker tega na kvalifikacijah za prejšnja večja tekmovanja nis-

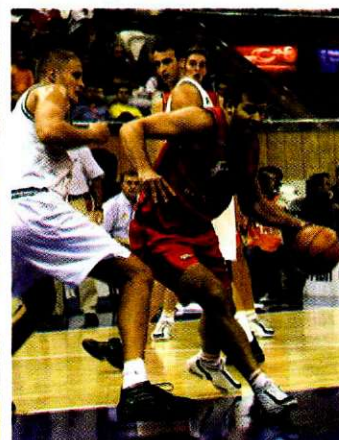
Sodeč po igri je poškodba Sanija Bećiroviča že zgodovina.

Tušek je blestel s svojimi prodori pod koš, in to predvsem v trenutkih, ko drugim ni šlo.

Jaka Lakovič je znova dokazal, da je eden boljših strelcev v ekipi.

Raša Nesterovič je pokazal nekaj svojih enbeajevskih kvalitiet.

Izidi vseh tekem naše reprezentance v kvalifikacijah za EP:

Celje	SLOVENIJA : FRANCIJA	77:61
Wroclaw	POLJSKA : SLOVENIJA	71:80
Prostejov	ČESKA : SLOVENIJA	70:71
Chalon sur Saone	FRANCIJA : SLOVENIJA	85:69
Maribor	SLOVENIJA : POLJSKA	82:62
Škofja Loka	SLOVENIJA : ČESKA	95:66

mo opazili, kar se je pozneje pokazalo tudi na samem tekmovanju, kjer našim vedno znova ni in ni slo.

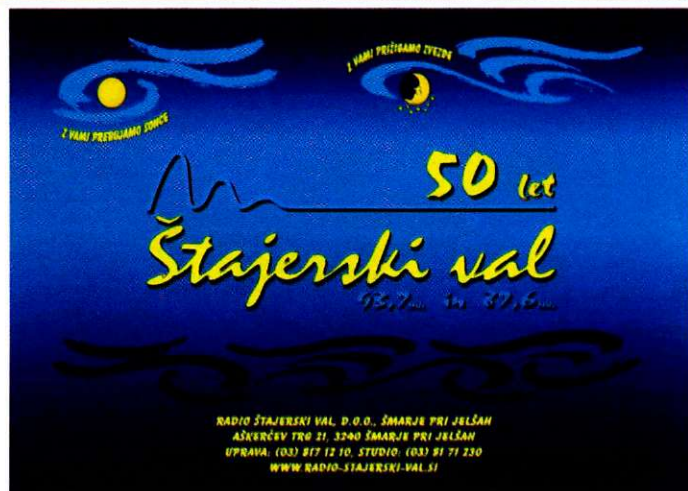
Naloga ne bo lahka

Upamo, da bo tokrat drugače, saj je ozračje v reprezentanci veliko boljše pa tudi ekipa je tokrat (čeprav prejšnje niso bile veliko slabše) takšna, da bi ji na evropskem prvenstvu v sedmem poskusu lahko uspel kakšen odmevnejši rezultat. Je pa seveda treba že vnaprej vedeti, da naloga nikakor ne bo lahka. Če so bile namreč reprezentance v kvalifikacijah, razen Francije, za kakšen razred slabše od naše, potem bodo reprezentance na evropskem prvenstvu enako, če ne že bolj kakovostne. Za domačo reprezentanco, ki bo imela na domačem parketu in pred domačim občinstvom zagotovo še dodaten

motiv, je splošno znano, da je ena najboljših reprezentanc na svetu, ki je na zadnjih evropskih prvenstvih (na zadnjih dveh sicer ni nastopila) redno pobirala prva mesta. Za Hrvaško, Latvijo in Rusijo velja enako. Nemčija, Ukrajina in Francija so prav tako zelo dobre reprezentance in po kakovosti mogoče še najbliže naši. Večje neznanke so Turčija, BiH in Bolgarija, ki pa, sodeč po igrarh v kvalifikacijah, prav tako lahko posežejo po zelo visokih mestih. Konkurenca

Trener Aleš Pipan je tokrat znal motivirati svoje igralce. Bo tako tudi v Beogradu?

na evropskem prvenstvu bo torej huda, kar pomeni, da bodo morali naši reprezentanti, če bodo hoteli osvojiti kakšen odmevnejši izid, pokazati vse svoje znanje, predvsem pa borbenege in športnega duha, ki ga na preteklih šestih evropskih prvenstvih ni bilo. Slednje je seveda predvsem naloga trenerja Aleša Pipana, ki bo moral igralce motivirati in spodbujati. Kakšnih večjih težav z udeležbo glede na to, da bo prvenstvo potekalo v približno istem času kot kvalifikacije, torej v začetku septembra, ne bi smel imeti, lahko pa bi šlo kaj narobe pri njihovi formi. Čez poletje klubi in repre-

zentance namreč skoraj ne igrajo, zaradi česar so igralci septembra še dokaj neuigrani. Pipan pa si za zdaj s tem še ne beli glave, saj je do evropskega prvenstva še veliko časa, kljub temu pa je verjetno počasi že začel sestavljati načrte priprav na nastop v Beogradu. Za naše je pri tem verjetno pomembno, da zaradi dejstva, da prihajajo iz zelo različnih klubov in lig, pred samim evropskim prvenstvom čim več igrajo skupaj, da se uigrarajo in navadijo na drug drugega. Nato pa bo, kar bo. Slabše kot na zadnjih evropskih prvenstvih skoraj ne more več biti.

Aleš Kocjan

na kratko

SLOVENSKO KOLESARSTVO
IMA NOVEGA ASA

Slovensko kolesarstvo je pretekli teden dobilo novega šampiona, to je mladi Belokranjec Janez Brajkovič

Janez Brajkovič

vič, ki je na svetovnem kolesarskem prvenstvu v Veroni postal svetovni prvak v kronometru članov do 23 let. Brajkovič, ki nastopa za Krko, je 36,75 kilometra dolgo progo prevozil v 46

minutah in 56 sekundah in s tem za 18 sekund prehitel prvega favorita Nizozemca Thomasa Dekkerja.

Še ne 21-letni Brajkovič, ki je svoj pohod na vrh napovedal že s srebrno medaljo na evropskem prvenstvu v estonskem Otaepaeju, je bil v prvih izjavah po tekmi zelo skromen. "S kronometrom se resneje ukvarjam šele od sredine letošnje sezone. Če bi tu nastopila poškodovani lanski podprvak in peti na SP Jure Zrimšek in Nizozemec Thomas Dekker, ne bi osvojil medalje."

ARMSTRONGU NOČEJO
IZPLAČATI NAGRADE

Nekoliko slabše kot Brajkoviču gre ameriskemu asu Lanceu Armstrongu, saj mu ameriško podjetje SCA Promotions Inc., ki mu je pred njegovo zgodovinsko šesto zaporedno zmago na Dirki po Franciji obljubilo denarno nagrado v višini pet milijonov dolarjev, noče izplačati obljubljenega denarja. Pri podjetju

nekoliko sprenevedavo pojasnjujejo, da so izplačilo samo odložili, dokler se ne razčistijo obtožbe v nedavno objavljeni knjigi L.A Confidential, ki Armstronga bremenijo zlorabe prepovedanih poživil.

AGASSI VSAJ ŠE DO LETA 2005

Žena ameriškega teniskega zvezdnika Andreja Agassija Steffi Graf je pretekli teden za nemške časnike napovedala, da bodo lahko navijači njenega moža v teniških arenah vsaj še do leta 2005, s čimer je zavrnila namige, ki se pojavljajo že dlje časa, da se namerava Agassi športno upokojiti.

VÖLLER ODPSTOPI
KOT TRENER ROME

Nekdanji nemški nogometni zvezdnik, danes pa trener Rudi Völler je po vsega 25 dneh in štirih odigranih tekmah italijanskega prvenstva pre-

tekli teden odstopil z mesta trenerja tamkajšnjega prvoligaša AS Roma. Völler se je za umik odločil takoj po ligaškem porazu svojega moštva z 1:3 proti Bologni. Direktor kluba Franco Baldini pravi, da bo Völlerja skušal prepričati, naj prekličie svojo odločitev, Nemeč pa pri svoji odločitvi vztraja. "Res sem napovedal svoj odstop in menim, da bom pri tem ostal. Nabralo se je preveč

težav. Ne gre le za zadnji poraz. Imel sem svoje predstave, kako bi stvari morale delovati, žal pa tega ni mogoče uresničiti," je dejal Völler.

Glasbeniki se politično opredeljujejo

Prihodek od koncertov bo šel za Kerryjevo volilno kampanjo.

Znani glasbeniki, med njimi ameriška rokovska ikona Bruce Springsteen, so prejšnji teden nastopili na koncertu v Philadelphii, na katerem so pozivali proti izvolitvi ameriškega predsednika Georgea Busha. Predsedniške volitve v ZDA 2. novembra so "odločilen trenutek" za vsakega Američana in celotno državo, je ob tej priložnosti dejal pevec skupine R.E.M. Michael Stipe. Na koncertu se je po poročanju nemške tiskovne agencije dpa zbralo več tisoč ljudi. Vzporedno s tem koncertom so pod geslom "Vote for change" (volite za spremembo) priredili koncerte še v petih drugih krajih v ameriški zvezni državi Pensilvaniji. Te prireditve so sicer bile uvod v desetdnevno vrsto koncertov, ki bodo potekali v skupaj 12 ameriških zveznih državah in ameriški prestolnici Washington.

Med zvezdniki, ki si z nastopanjem na koncertih prizadevajo za izvolitev Kerryja, so tudi Dixie Chicks, James Taylor, Jackson Brown, Bonnie Raitt, John Mellencamp, John Fogerty, Dave Matthews in skupina Pearl Jam. Akcija glasbenikov se je osredinila na t. i. vrtljive države, t. j. zvezne države, kjer so dosedanje raziskave pokazale tesno volilno tekmo in skoraj enako porazdelitev volilnih glasov med obema tekmečema. Glasbeniki želijo v teh državah Kerryjeve privrženca vzpodbuditi, da bi ti 2. novembra zares oddali svoj glas. Koncertna turneja naj bi demokratskemu predsedniškemu kandidatu pomagala tudi v finančnem vidiku, saj bo prihodek od koncertov šel za Kerryjevo volilno kampanjo.

Po novinarskih anketah številni glasbeni navdušenci podpirajo koncertno akcijo ameriških zvezdnikov in zagotavljajo, da bodo zares oddali glas za Kerryja. Mnogi glasbeniki pa so izjavili, da so se koncertov udeležili samo zaradi glasbe, politično sporočilo pa zavračajo.

6pack Čukur kot televizijski voditelj

Velenjski raper je te dni neprestano pred publiko in pred kamerami, saj s svojo spremljevalno zasedbo The Pimp Panthers (DJ Nika, kitara Sašo Lušič, boben Robi Miličević) nastopa kot poseben gost skupine Tabu na njihovi koncertni turneji, prav tako pa te dni snema zadnje kadre za svoj novi videospot. Čukur

se bo v najnovšem spotu za pesem No.1 žena pojavljal v vlogi televizijskega voditelja popularnih oddaj, zato je v zadnjih dneh snemal na najprepoznavnejših scenah domačih televizij. Tudi tokrat se bo pod spot podpisal ZEDS, premiero pa bo na televizijskih zaslonih doživel v začetku naslednjega meseca.

Vrni se

Ta čas najbolj vroči najstniški skupini B.B.T. in Game over sta se nam na finalnem izboru za najlepšo Slovenko predstavili s skupno skladbo Vrni se, nam postregli s spektakularno koreografijo in nas na koncu šokirali s poljubom Dennisa in Brine. Na ta način sta razkrila ljubezensko razmerje, ki se je začelo med poletnimi počitnicami. Skupna pesem Vrni se bo kmalu izšla kot dodatek na albumu skupine B.B.T., saj je zanjo veliko zanimanje. Pred kratkim sta skupini pod taktirko režiserja Vena Jemersiča posneli videospot. Del je bil posnet v vojašnici Franca Rozmana Staneta v Ljubljani, kjer so se Barbara, Brina in Tamara zelo utrudile na vojaškem poligonu, medtem ko so jim Game over pomagali s koristnimi nasveti. V popoldanskih urah so snemanje

nadaljevali pred Kolosejem, kjer se je hitro nabrala množica oboževalcev in radovednežev, kar je sicer otežilo snemanje, vendar so ga uspešno končali v poznih večernih urah.

Animirana Siddharta

Siddhartin najnovejši videospot bo s ponedeljkom že četrti teden uvrščen v redni program evropske MTV, s čimer si je spot znova zagotovil vsaj petnajst tedenskih predvajanj. Spot My Dice, pod katerega se je tudi tokrat podpisala produkcijska skupina Testube, ste si lahko premierno ogledali v oddaji MTV New, prav tako pa je bil predvajan v oddajah Superrock, World Chart Express in Top10 at Ten. Prav slednja je pred časom Siddhartin video za My Dice že uvrstila na lestvico desetih najboljših računalniških animacij in ga tako predstavila v izboru najboljših in tudi najdražjih videospotov svetovne produk-

cije. Spot se je tudi danes uvrstil na njihovo lestvico animiranih spotov, ki jo najdete na naslovu www.mtv.tv.

Omama z Alyo

Omama – stanje čutnega in duševnega ugodja, v katerem se zmanjša zavedanje sebe, resničnosti ... Tako po bukvah. Po Alyo pa občutek, ki ga doživlja znova in znova takrat, ko pred množico stoji na odru! Vsekakor pa tretji singel z albuma

www.radiodur.si

Uismo največji, nismo najboljši, nismo najlepši
in nismo najbolj trapasti.

01 / 520 5000

Alya. Znova divja skladba, ki pokaže punco v pravi luči, pod njo pa sta se podpisala Bor Zuljan in Gregor Arbitr. Na številnih koncertih je Alya z bandom doživela odlične odzive publike na to skladbo. Zanj že pripravljajo tudi nov videospot. Kljub delu, ki ga bo imela z novim družinskim članom (gre za mlado višavsko terierko z imenom Aura), Alya z nezmanjšanim tempom nadaljuje s predstavitev svojega albuma.

Aventura osvaja tudi Evropo!

Potem ko so s svojo mešanico bachate, R'n'B in hip-hopa sprva očarali ljubitelje vročega latina v New Yorku in domači Dominikanski republiki, so postavnini in glasbeno nadarjeni mla-

deniči Henry, Anthony, Lenny in Max s hitom Obsesion podrli marsikateri rekord v poslušanju na Nizozemskem, v Nemčiji, Belgiji, Švici, Italiji in Franciji. Končno pa se njihovi ce-deji dobijo tudi v Sloveniji v redni distribuciji Menart Records. Na voljo

so vam trije izdelki: We Broke The Rules iz leta 2002, na katerem je tudi veliki hit Obsession, akustični CD, ki je bil zaradi izrednega zanimanja izdan istega leta in s katerim dokazuje svojo glasbeni talent tudi v živo, ter najnovejši Love & Hate iz lanskega leta, na katerem boste med 16 pesmimi našli tudi aktualni hit Hermanita.

DEMOKRACIJA

K sodelovanju vabimo inovativne zunanje sodelavce za samostojno

TRŽENJE OGLASNEGA PROSTORA

in
PRIDOBIVANJE
NOVIH
NAROČNIKOV

za revijo **Demokracija**.

Ponujamo stimulatívno nagrajevanje.

Podrobnejše informacije na tel.: 01/43 45 463 ali na elektronskem naslovu obzorja.direktor@siol.net.

horoskop

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Verjetno vas bo kmalu doletelo kaj podobnega, kar ste storili nekaterim. Morda bo bolje, vendar samo če boste boljši tudi vi. Dobro bi bilo, da začnete čim prej popravljati svojo osebnost in se iz svojih napak česa naučite.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Delo, ki ga opravljate, nikakor ni lahko, vendar ne obupajte! Tudi za vas se bodo začeli lepši časi in veliko več uspehov pri delu vas čaka, kakor si sploh morete predstavljati. Sicer pa si privoščite nekaj dni izključno zase in za svoje potrebe.

Strelec (22. november – 20. december)

Zaplet, ki je na prvi pogled videti neznansko zoprno, se utegne zelo ugodno razplesti, celo prav presenečeni boste, kaj vse je mogoče na tem svetu. Resno pomislite na zmanjšanje teže. V finančnem smislu bo vse potekalo normalno.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Kar nenadoma ne boste vedeli, pri čem ste, saj bodo informacije prihajale vedno znova in znova, in to takšne, da vas bo kar strah. Najbolje bo, da se ne obremenjujete preveč in se potrudite delati svoje delo, kakor se vam zdi najbolje.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Te dni vas bo nadvse skrbel vaša poklicna kariera. Iz tega boste naredili celo reč. Ne bodo vam preveč zaupali, predvsem po krivdi nekega neprijetneža, ki jim je natrosil kup neumnosti o vas. Vse se bo dobro izteklo.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Zakaj bi držali razočaranja v sebi? Ničesar s tem ne pridobite, le zamorili se boste. Bolje bo, če se boste zaupali najboljšim prijateljem in skupaj boste lahko rešili nastale zaplete. Lep večer v dvojici vam ne uide, če se boste potrudili za nekoga, ki ga imate radi.

Oven (21. marec – 20. april)

Spet se obeta eden tistih dni, za katere ne veste, ali naj si jih želite ali ne. Vaša energija pa je dovolj velika, da boste vse dvome uspešno premagali in se pognali na mesto, ki vam pripada. Če boste uredili vse potrebno, bodo tudi odnosi v družini dobri in lepi.

Bik (21. april – 21. maj)

Dolgoročne naložbe se vedno izplačajo – saj veste. Ljubezen bo zaplula v mirne vode, odločali se boste celo o datumu poroke. Veselje ob sprejetju tako pomembne odločitve v življenju bo neizmerno. Povabila vam bodo povzročala prijetne skrbi.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaši partnerski odnosi so precej na psu, zato jim posvetite več pozornosti kot ponavadi. Potrudite se in lepše boste živeli. Zavist zaradi uspehov drugih pustite ob strani in bodite pozorni na pozitivno. Finančno ne boste imeli skrbi.

Rak (22. junij – 21. julij)

Težave na vidiku se bodo razblinile, potem ko boste resno prijeli za delo. Prijetne urice boste preživeli s svojimi dragimi prijatelji ob kavi in koščku peciva. Lepo boste končali še z lepšim in si boste našli še nove prijatelje.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Imeli boste srečo in dosegli tisto, kar želite. Pomoč, ki jo pričakujete, bo prišla pravočasno. Kakor vam bo znano, bodo ljudje zelo zadovoljni z rezultati vašega dela in vam bodo hvaležni. Zelo veliko pa lahko pričakujete tudi zavisti, vendar vam ne bo škodila.

Devica (22. avgust – 21. september)

Verjetno si boste premislili. Vaši načrti namreč niso najboljši. Z njimi boste škodili sebi in drugim. Skrajni čas je že, da se umirite in se lotite poštenega dela. Veliko lepše življenje boste imeli, če boste upoštevali kakšen dober nasvet prijateljev.

3. festival krščanske duhovne ritmične glasbe

RITEM DUHA

Univerzitetni
športni center
Leona Štuklja
Maribor

16. oktober 2004
ob 20. uri

Prodaja vstopnic:
FRANČIŠKANI, Prešernov trg 4, Lj
SMC, Dragonjeva 6, Maribor
SLOMŠKOVA KNJIGARNA,
Sloščkov trg 3, Maribor

SPLETNA STRAN
NA TELEFONU 041/503 461
www.ritemduha.net

Anima Anistanai Dominik
Don Camillo band, Janez Ferlež
Maja in Boštjan Dermol
Nova zapoved, Odkloplen Grega
in Dr. Primož, Silvano Blizjak
Svetnik, Tvoj glas, Živa voda

Spremljevalni program:
Rok Kosmač
in **Peter Januš**

Staro na nov način

Zdi se, da nam moda ne more ponuditi nič več novega, zato se modni oblikovalci poigravajo s kroji, izbiro tkanin in barv ter vsako leto iz že videnega pripravijo nove, sveže modne kombinacije.

Ali: veliko "starega" na nov način. Dovolj je le, da vemo, kaj je modno in kaj ne, pobrskamo po omari in k temu, kar imamo, kupimo nekaj novega. V ožji izbor modnih ob-

še niže. Sekspilnost pri tem ne trpi, saj so modni tako ozki kot malo širši kroji ne glede na to, ali je krilo iz nežnih materialov ali iz bolj grobega tvída in celo usnja. Prva modna zapoved letošnje jesensko-zimske sezone je vsekakor tvíd. Privoščiti si ga morate, četudi bo prvi in zadnji nakup te jeseni! Sposojen iz moške omare je prevzel žensko eleganco in rodil se je urbani šik. Klasični kostim in jakna iz tvída ostajata modna le ob pogoju, če se jima pridružujejo usnjen pas (letos je obvezen modni dodatek), krzneni ovratniki in manšete, bluze ter topi

nejše, skoraj črne tone. Ob večernih priložnostih pa bomo zapeljevale v satenastih oblekah. Iz lanske hladne sezone so ostali tudi karirastii vzorci, a so se preselili na oblačila prefinjenih krojev z več šika. Modne so srajce, šali in vzorci divjih mačk, še posebej leopardovega usnja. Raznolika je tudi paleta modnih hlač, nezazelene so samo tiste, ki so krojene na korenček. Novost so tako imenovane jahale hlače, ki pa pristajajo le najvitkejšim. Mesto pod jesenskim soncem si je izbojeval tudi tako imenovani opart, kombinacija bele in čr-

ne barve v obliki hieroglifov, vijug, pik in kvadratov. Etno se spogleduje z divjo romantiko mongolskih step, strogo eleganco Daljnega vzhoda in staro Rusijo, ki odseva v dvignjenih ruskih ovratnikih, grobih pleteninah, kučmah in oprijetih plaščih.

Vsaka ženska bi morala imeti v vsaki modni sezoni vsaj eno novo torbico. Modni oblikovalci so nam ponudili torbice vseh velikosti, raznolikih materialov in barv. Najmodnejše so torbice iz usnja s krokodiljim vzorcem in torbice, narejene iz tvída. **Monika Maljevič**

likovalcev so se uvrstili tvíd, džins, glamurozna dvajseta leta in etno.

Iz pretekle sezone je največji poraz doživelo minikrilo, ki je zdaj skorajda prepovedano. Novi modni trendi narekujejo krila do kolen ali

v najmodnejših tonih vijolične in (ali) zelene barve. Pristaja tako dnevnim kot elegantnim oblačilom.

Za popoln dnevni videz so nepogrešljive kratke, ozke jaknice iz tvída ali džinsa, ki se je letos odel v tem-

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV

- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	RUSKI BIOKEMIK (ALEK- SANDER)	DEL VOJVODINE	ITALIJANSKA NAFTNA DRUŽBA	PRIPADNIK LJUDSTVA NENCEV	DESNI PRITOK VOLGE
KRAJ V OBČINI DOMŽALE						
VRSTA OBUVALA						
LANENINA						
DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE				VRSTA OBLIČA	ITALIJANSKI PEVEC	TUJE ŽENSKO IME
SOL ALI ESTER SOLITRNE KISLINE						

DEMOKRACIJA	ODPADKI PO SEKANJU NA TNALI	GORA NAD SELŠKO DOLINO	KRATICA ZA EVR. VESOLJSKO ORGANIZ.	PECIVO, POTRESENO S SOLJO	DOLINA V JULIJCIH	IME VEČ REK V ANGLIJI	NICK NOLTE	JAN NERUDA MESTO NA ČESKEM	RELI VOZNIK VÄTANEN AONEC
POJAV PRI NĒVIHTI								DANSKA IGRALKA NIELSNOVA	
PREJEMNIK POŠILJKE								SLADKO- VODNA ROPARSKA RIBA	
REKA V KOLUMBIJI						HENRI RABAUD RUS. HOK. (VJÄCESLAV)		JAPONSKO MESTO LIB. POLITIK (MOAMER)	
NEMŠKO- FRANCOŠKI PISATELJ (FERDINAND)					UKAZ ZA IZVRŠITEV IGRA S KARTAMI			GRŠKA CRKA KONRAD ADENAUER	OGLJIKOV VODIK IZ NAFTE
OLIVER TWIST		IGOR TORKÄR NOGOMETAŠ PRŠO			TVOREC SIKHIZMA (GURU)			TERBIJ ITALIJANSKI TELOVADEC (ROMEO)	
RUSKA ŽGANA PIJAČA IZ ŽITA					NEKD. SL. KOŠARKAR KNJIŽEVNICA PEROCIJEVA				
VRSTA VRBE				DESNI PRITOK MORAVE				ESTONEC ZNAK ZA ERBIJ	
AMERIŠKI IGRALEC BEATTY				VZDEVEK OLIVERJA MLAKARJA			PISNA PONUDBA		
ILUSTRATOR MAVEC				GLIVIČNA BOLEZEN NA VINU			DEMOKRACIJA INDONEZ. IME ZA NOVO GVINEJO		

rešitev prejšnje križanke

DAMASK, ONAGER,
LANIKA, ENOTA, NANA, JS,
CAL, PLESKANJE, KIVI,
LISTOVNIK, AJTA, EKK, LE,
MAT, AON, SOARES, AMIS,
MA, VLK, TA, EMONA, INA,
ANAN, TETA, CITAT,
DAJALNIK, ECONOMO,
ELANKA, KAMEL, BRIAN

nagrajenci 39. številke

- 1. nagrada: IVAN STREL,**
Za gradom 7, 5280 Idrija
- 2. nagrada: MATEJA MATKOVIČ,**
Kajuhova 4,
8340 Črnomelj
- 3. nagrada: MAŠA PERMANŠEK,**
Smrečnikovo 8, 2392 Mežica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do
14. 10. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **4. 10. 1582** so na ukaz papeža Gregorja XIII. pri štetju izpustili 10 dni, ki jih je nanese razlika zaradi nepravilnega obračunavanja sončnega leta, in naslednji dan prešli na 15. oktober.
- **4. 10. 1700** se je v Mengšu rodil slovenski baročni slikar Franc Jelovšek, ki sodi med štiri utemeljitelje slovenskega baročnega slikarstva. Je najpomembnejši slovenski freskant.
- **4. 10. 1930** so člani organizacije TIGR v Vrhpolju pri Vipavi ustrelili učitelja Francesca Sottosantija, ki je brutalno kaznoval slovenske učence, ker so govorili slovensko.
- **5. 10. 1713** se je rodil francoski pisatelj, filozof in urednik ter glavni pisec velike francoske Enciklopedije Denis Diderot. Rekel je: "Zakoni naj bodo strogi, ljudje pa prizanesljivi."
- **5. 10. 1891** se je rodil v Ljubljani eden vodilnih predstavnikov industrijskega podjetništva na Slovenskem, bančnik in podjetnik Avgust Praprotnik. Na Tavčarjevi ulici v Ljubljani so ga 20. februarja 1941 ubili pripadniki Vosa.
- **6. 10. 1918** so v Zagrebu ustanovili Narodni svet Slovencev, Hrvatov in (bosanskih) Srbov, ki je ustanovil Državo SHS.
- **7. 10. 1950** so kitajske čete zasedle Tibet.
- **7. 10. 1990** je na najvišji vrh sveta, 8848 m visoki Mount Everest, stopila slovenska alpinistka Kranjčanka Marija Štremfelj. Točno čez deset let je slovenski alpinist Davo Karničar kot prvi človek na svetu nepretrgano, to je brez snemanja smuč, presmučal najvišjo goro sveta.
- **8. 10. 1826** se je v Kamniku rodil politik, pisatelj in praktični jezikoslovec Luka Svetec. Po njegovih predlogih smo Slovenci dosegli enotnost knjižnega jezika.
- **8. 10. 1991** je dobila Slovenija svoj denar – tolar.
- **9. 10. 1898** je ljubljanski nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič blagoslovil novi samostan frančiškanov na Brezjah.
- **9. 10. 1940** se je rodil John Lennon, angleški popglasbenik in eden od ustanoviteljev Beatlov. Na nekem koncertu v Angliji, ki so se ga udeležili tudi člani kraljeve rodbine, je prosil občinstvo, naj ploska v ritmu popevke. Potem se je obrnil proti kraljevi loži in rekel: "Vi tam zgoraj pa samo rozljajte z nakitom."
- **10. 10. 1813** se je rodil italijanski skladatelj Giuseppe Verdi.
- **10. 10. 1854** se je v Cerknem rodil slovenski goriski nadškof in ilirski metropolit Francišek Borja Sedej. Po večletnem pritisku italijanskega fašističnega režima je odstopil s položaja.
- **10. 10. 1920** so na Koroškem izvedli plebiscit. Za Avstrijo se je izreklo 59, za Kraljevino SHS pa 41 odstotkov volilcev.

Jeruzalem

Sultan Egipta in Sirije Aladin je **6. oktobra 1187** premagal križarje in zavzel Jeruzalem. S tem je bilo konec latinskega cesarstva, ki so ga ustanovili križarji, potem ko so leta 1099 mesto zavzeli in izvršili pravi pokol.

Jeruzalem je sveto mesto Judov, kristjanov in muslimanov. Prvotno je bilo to nasele, ki ga je okoli leta 1000 pred Kr. osvojil David. David je združil različna izraelska plemena, premagal Filistejce in se dal okronati za kralja v gradu Cion. Davida je nasledil Salomon, ki je zgradil prvi tempelj in utrdil mesto z obzidjem. Njegovo kraljestvo je razpadlo zaradi napadov Asircev in Babiloncev. Babilonski voditelj Nabukadnezar je povzročil pri Judih prvo zgodovinsko travmo – babilonsko ujetništvo. Začelo se je leta 587 pred Kr., ko so novi gospodarji zažgali tempelj, podrli zidove in odnesli iz templja zlato.

Herod Veliki je leta 516 pred Kr. obnovil Jeruzalem v še večjem sijaju. Leta 70 našega štetja so ga razdejali Rimljani in tempelj uničili. Cesar Hadrijan je ukazal mesto požgati do tal. Leta 135 so na istem mestu zgradili mesto Aelia Capitolina. Sveti Pavel ga je imel za dom prvotne krščanske skupnosti, ki jo je do smrti leta 62 vodil Jezusov apostol Jakob. Bizantinski cesar Konstantin je zaznamoval Jeruzalem s tem, da je nad domnevnim Kristusovim grobom zgradil cerkev Božjega groba, medtem ko muslimansko oblast simbolizira od leta 637 svetišče na skali, ki je najsvetejši muslimanski kraj v mestu.

Prvi politični emigrant

Radovljčan Anton Fister je bil eden prvih Slovencev, ki so postali politični emigranti. Zaradi sodelovanja v dunajski okto-brski revoluciji 1848 je bil zaprt. Julija 1849 je našel zatočišče v Londonu, **6. oktobra 1849** pa je odplul z ladjo v Združene države. Zaradi svojih nazorov je bil v odsotnosti leta 1856 na Dunaju obsojen na smrt. Izobčili pa so ga tudi iz Cerkve.

V Ameriki se je Fister preživljal kot pridigar v svobodni verski občini in kot predavatelj šole za nemške emigrante. O Američanih je trdil, da poleg Angležev najresneje jemljejo religijo uma. Razmišljanje z lastno glavo in omika sta bili po njegovem mnenju pomembni lastnosti ameriškega človeka. Tako je ameriški poljedelec (farmer) bral časopise in ni zamudil nobenih volitev. Politika je bila sestavni del njegovega življenja. Tako naj

bi ameriški kmetje sami vladali svojim občinam in okrajem, mestom in celo zvezi.

Franc Berneker

Slovenski kipar Franc Berneker je bil tragična osebnost 1. svetovne vojne. Rodil se je **4. oktobra 1874** v Gradišču pri Slovenj Gradcu. Po študiju na dunajski akademiji je živel na Dunaju, konec vojne dočkal kot mobiliziranec v Zagrebu, potem pa je šel v Ljubljano. Bolan in brez sredstev je pred smrtjo prebival v Narodni galeriji.

Bernekerja so impersionisti na Dunaju sprejeli v klub Sava. Kot edini kipar je razstavljal z njimi v salonu Miethke. Na natečaju za Prešernov spomenik v Ljubljani je prejel častno priznanje, za natečajni osnutek spomenika Francu Jožefu I. in za osnutek nagrobnega spomenika Janezu Evangelistu Kreku je dobil drugi nagradi. Največje

priznanje kritike je dobil za Trubarjev spomenik v Ljubljani. Med Bernekerjeva cerkvena dela sodi nadvratni relief s sv. Marzynom za župno cerkev na Bledu. Po njegovih načrtih sta bila narejena vratna reliefa na Regalljevi hiši na Miklošičevi cesti v Ljubljani. V Kranju je postavil vodnjak sv. Janeza Nepomuka, za Narodno banko v Ljubljani pa po vojni štiri atlante. Višek Bernekerjevega dela predstavljajo portreti in redke figuralne kompozicije iz marmorja in bronu.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruzuje pravico do krajsanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

oviral odprtje beograjskih arhivov, ki so za nekatere slovenske politike neprijetni, v nadaljevanju pa mora biti vodilni politični opciji čim bolj predan in uslužen.

Ive A. Stanič,
Kočevska Reka

Obraz, postrgan s traku

Končno v teh dneh Edvard Kocbek dobiva svoje zaslužen priznanje. Tudi s celovečernim dokumentarcem Helene Koder in Mirana Zupaniča. Ženja Leiler v svoji kritiki v Delu ugotavlja, da gre za prvi ambiciozen dokumentarec o Kocbeku, kar naj torej po analogiji ne velja za moj polurni film o njem, ki je nastal že daljnega leta 1984. To so bila še svinčena leta in scenarij je bil s strani ustrezne komisije na ministrstvu za kulturo dvakrat zavržen. Šele Kocbekova smrt in odločna pripravljenost Bojana Štiha, da stoji za projektom, sta kljub pritiskom tistih, ki so se bali tudi mrtvega pesnika, omogočili realizacijo filma.

Ure in ure sem predsedel za montažno mizo v Jugoslovanski kinoteki v Beogradu, da sem našel "obraz, postrgan s traku", kot je v svoji kritiki zapisala Ženja Leiler. Z britvico zbrisan lik Kocbeka, od slikice do slikice skrbno postrgan, sem našel v nekem makedonskem filmu. Prikazuje legendarno zasedanje Avnoja v Jajcu. In ostanke Kocbekovega portreta v prvi vrsti, neposredno ob Titu.

Sloenci so storili vse in z vsemi sredstvi, da film ne bi bil predvajan na takratnem beograjskem festivalu jugoslovanskega filma. Tudi poskus sabotaže, ko je neznan oseba narezala perforacijo filma, zaradi katere bi med predvajanjem prišlo v projektorju do tako imenovane solate in posledično seveda tudi do neizbežnega pretrganja projekcije. Za neverne Tomaže hranim poročilo dežurnega operaterja v beograjskem Domu sindikatov o nenavadnem dogodku. Iz medrepubliške žirije

se je izvedelo, da so bili pred težko dilemo, ali podeliti – po mnenju kritikov – najboljšemu filmu festivala grand prix in si nakopati neugodno politično hipoteko ali pa z nagrado najboljšemu dokumentarnemu filmu ohraniti svojo verodostojnost. Razumljivo, da so leta 1984 izbrali slednje.

Zelo mi je žal, da filma ni bilo mogoče dandanašnji uvrstiti v katero od številnih medijskih manifestacij ob Kocbekovi obletnici. Pred dvajsetimi leti je bilo treba marsikaj povedati med vrstami, z metaforo, a bilo je zapisano na filmski trak z nemalo ambicij. Poskus izraziti toliko razsežnosti osebnosti, kot jih je Edvard Kocbek nedvomno imel.

Jože Pogačnik, Ljubljana

Družino je izjavil: "Zakonodaja je bila v redu, ko sem prišel leta 2000 v Slovenijo. Zato nisem mogel razumeti, kako to, da je Mercatorjeva trgovina v Šiški odprta ob nedeljah. Ko smo s predstavniki sindikata napovedali tiskovno konferenco, da bi protestirali, se je kar na lepem – dva dni prej – vse zakonsko uredilo. Toda še vedno nasprotujem temu, da bi bile ob nedeljah velike trgovine odprte." Tako so torej prepričani evropsko vzgojeni poslovneži, ki spoštujejo delavce in njihove pravice do dela prostih nedelj.

Alojz Senekovič, Maribor

Primer Žumer

Današnje politične kadrovske čistke, ki jih izvaja vlada, izvirajo in se nadaljujejo še iz obdobja 1941–42, ko je slovenska partija v svojem boju za oblast slovenskemu narodu prepovedala upreti se okupatorju zunaj organizacije KPS in OF. (Tako je samovoljno izločila tisti večinski del naroda, ki je želel braniti domovino, a je bil, kar je bistveno, proti revoluciji.) Slovenska politična vrhuška se je takih metod naučila na politični akademiji Dzeržinski v Moskvi, študij pa je nadaljevala v hrvaškem Kumrovcu, kjer je svoje programe prilagodila domačim razmeram. Zamenjave je opravljala brez obrazložitve, nove kadre pa je nameščala brez pojasnila. Kontinuiteto takratnega partijskega dela je mogoče zaznati še danes. Primer Žumer govori prav o tem.

Po vojni je bilo odstranjeno mnogo za partijo neprimernih funkcionarjev (Edvard Kocbek), v samostojni Sloveniji se je začelo z odstranitvijo Janeza Janše, nazadnje pa smo bili priče onemogočanju in zamenjavi direktorja Arhiva Republike Slovenije Vladimirja Žumra. Posebna vladna komisija pod vodstvom Mirka Bandlja je dozdašnjega direktorja zamenjala z za vodečo stranko primernejšim in ubogljivim Draganom Matičem.

Da novi direktor ne izpolnjuje razpisnih pogojev, za LDS ni pomembno; pomembneje je, da je njihov človek, kar pomeni, da bo

Ustavno sodišče utišalo volilce

Pred enim letom je bil referendum o tem, ali naj bodo trgovine ob nedeljah zaprte ali odprte. Na referendumu se je večina udeležencev odločila, naj bodo trgovine ob nedeljah zaprte. Volja volilcev naj bi začela veljati 1. septembra 2004.

Na izid referendumu se je pritožil trgovski lobi, ki hrepeni po nenehnem dobičku, osebno življenje prodajalk pa ga ne zanima. Ustavno sodišče je odločilo, da se izvajanje referendumu začasno odloži, s čimer je volja volilcev utišana. To spominja na revolucionarno sodišče, ko ljudstvo ni imelo o čem odločati. Sumimo, da je k temu pripomogel Forum 21 (CK ZKS), ki želi ohraniti pridobitve propadlega režima. Ljudje naj živijo v pokorščini še vedno vladajočih, pri tem pa naj pozabijo na svoje državljanske pravice, da je nedelja dela prost dan.

Takim maniram se čudijo poslovneži iz evropskih držav, ki živijo v Sloveniji. Naj povzamem izjavo francoskega poslovneža gospoda Higoneta, ki ima v Ljubljani trgovino Leclerc. V intervjuju za

Kakšna bo Slovenija?

Vse pogosteje se sprašujem, kakšna bo Slovenija v prihodnje, kaj bomo zapustili svojim prihodnjim rodovom. Glede na dogajanje bi nas moralo že skrbeti.

Pred nedavnim je ustavno sodišče zavrnilo zahtevo Ljubljančanov za razpis referendumu glede graditve islamskega centra v Ljubljani. Zdi se, da so sodne institucije v rokah vodstva Foruma 21. Islam kot vera ne bi bil nič hudega za Evropo in Slovenijo, če bi šlo res samo za vero. Ker pa je vera močno povezana z islamsko politiko zavladati svetu, predstavlja veliko nevarnost za nas. Zadnje dni smo priče vrste napadov islamskih teroristov, ki izsiljujejo pravice in pogoje za uresničitev svojih ciljev – širitev islama. Žrtve so navadno nedolžni ljudje, pogosto otroci. Evropske države imajo velike težave z izsiljevanjem muslimanov, ker želijo uveljavljati svoje običaje in navade. O tem slovenski mediji ne poročajo. Najprej so prišli kot "begunci", ko so se usidrali in namnožili, začelnjajo z izsiljevanjem in terorizmom za uresničitev ciljev, ki jih skrivajo za svojo vero, sovražno razpoloženo do krščanstva. Normalno je, da tisti, ki se preseli v novo okolje, sprej- »

» me nove navade in kulturo okolja, kamor se je priselil. V nasprotnem primeru nastajajo vse večja trenja med domačini in priseljenci.

Islamski center v Ljubljani – kaj to pomeni? Kot južnoevropsko versko središče bi imelo za cilj omogočiti množično priseljevanje muslimanov v Slovenijo. Prišli bi iz arabskih držav in iz Evrope, kjer bi se jih marsikje radi rešili ali jih celo izselili zaradi težav, ki jih povzročajo. To je dokazano. Če bi jim uspelo zgraditi islamski center, bi Slovenija po njihovih pravilih avtomatsko zapadla med muslimanske države. Potem bi se morala slovenska politika podrežati njihovim pravilom, v nasprotnem primeru bi bil terorizem neizbežen, zato si ne zatiskati oči. Sedanja praksa v svetu to tezo potrjuje.

Slovenija je za to še bolj dovzetna, ker postkomunisti še vedno preganjajo krščanstvo z namenom, da zadržijo oblast, in celo podpirajo vsa druga verstva in sekte, ki slabijo enotnost Slovencev. Potem je tu še nizka rodnost Slovencev, ki se načelno financira s proračunskim denarjem za splave nerojenih otrok. V šolah ni domovinske vzgoje. V teh dveh postavkah smo edini v Evropi. Politika je naklonjena priseljevanju tujcev in ne vračanju Slovencev.

Še vedno se torej nadaljuje politika genocida nad Slovenci. Med vojno in takoj po njej so množično pobijali poštene, sposobne in drugače misleče Slovence, mnogo se jih je moralo izseliti – šlo je za oblast! V 60. in 70. letih smo množično naseljevali delavce z juga. Ko so vstopili v partijo, so jim bila odprta vsa vrata do uspeha, na primer vrsta na prednostni listi za solidanostna stanovanja, sindikalni popust, ozimnica, ugodna po-

sojila za avtomobil. Znanje slovensčine ni bilo potrebno. Zdaj vladajoča politika ugotavlja, da ima čedalje manj zaveznikov med Slovenci, in želi s politiko omogočiti razmere za priseljevanje ljudi od drugod; v tem primeru gre za džamijo in izbrisane! Gre seveda samo za oblast, vendar Slovenci ne smemo dopustiti, da bo človek, ki ni Slovenec, krojil našo prihodnost.

Slovenija ni muslimanska država in taka naj tudi ostane. Zato ne pride v poštev nikakršna džamija. Muslimani, ki so prišli živeti v Slovenijo, bi morali biti hvaležni, da so bili tu sprejeti, zato so se dolžni prilagoditi slovenski oziroma evropski kulturi. Da pa glede vere ne bi bili prikrajšani, naj si zgradijo molitnice v primernem obsegu (ne na 42.000 m²!), seveda pod pogojem, da bo država imela nadzor nad dogajanjem. Znano je namreč, da ima v nekaterih džamijah v Evropi svoje celice tudi Al Kaida, ki z izsiljevanjem za uresničitev svojih interesov jemlje za žrtve nedolžne ljudi. Zadnji dogodki nas torej silijo v razmišljanje.

Matjaž Krivc, Ljubljana

Kaj se dogaja na Obali? (1)

Odgovor Francu in Ani, roj. Golja, Kočevar iz Portoroža (Glej Demokracija št. 38). Spoštovana gospa in gospod; če se zahteva od

novinarke, naj pred objavo svojega članka preveri verodostojnost svojih navedb, velja to prav tako za tiste, ki jim novinarstvo ni poklic!

Na javno blatenje sebe nisem občutljiv; kdor to počne, kaže le svoj nivo! Najbrž ima problem sam s seboj in je poln sovraštva in predsodkov. Ne dovolim pa blatenja svojih staršev in navajanja neresnic! Svoje starše spoštujem, ker so mi poleg ljubezni na moji življenjski poti že v ranem otroštvu (česar žal niso deležni vsi otroci) dali poduk o morali in etiki ter o vseh desetih božjih zapovedih.

Moj oče ne prihaja iz Črne gore in tudi ni izbrisan. Oba moja roditelja sta slovenska državljana. Ponosen sem tudi na svoje prednike; moj stari oče je bil Maistrov borec. Moj oče je bil demobiliziran leta 1946 in je zatem delal kot komercialist pri Leku v Jaršah. Leta 1955 sem s starši in mlajšim bratom 5. decembra prišel stanovat v Piran. Tu se je moj oče zaposlil v tovarni mila, kasneje v ladjedelnici, Mehanotehniki, Istrametalu, vedno kot komercialist. Edini vpliv, ki ga je imel (v partiji ni bil, da bi bil lahko vplivna oseba), je bil ta, da je na svojem delovnem mestu pošteno delal in se trudil, da je tovarna imela naročila in delavci plače! Vsi, ki se ga na Obali spominjajo, vedo, da je bil spoštovan zaradi svoje poštenosti in nepodkupljivosti. Edino

družbeno funkcijo, ki jo je 12 let opravljal, je bilo mesto porotnika na gospodarskem sodišču v Kopru. Jaz sem po končani osnovni šoli in gimnaziji odšel na študij in se po študiju in nekajletnem bivanju na Štajerskem vrnil v Piran in od zasebnice kupil hišo in zemljišče (o tem obstajajo dokumenti), za kar mi ni bil potreben noben vpliv očeta! Kolikor pa nekemu moj priimek ni všeč, je to njegov problem, mene ne mojega sina in moje vnучke ne moti. Nekateri pač še vedno živijo v napačnem filmu. Kar pa se tiče omalovaževanja mojega odvetnika, se spomnim Franceta Prešerna: "Le čevlje sodi naj kopitar!"

In še nečesa so me naučili moji starši: Vedi se spoštljivo tudi do tistih, ki so drugačnega mnenja!

Saša Konstantinovič, Portorož

Naš TITO – SLO

Vedno bolj se sprašujem, zakaj se še trinajst let po najlepšem zgodovinskem dogodku za zavedne Slovence – rojstvu samostojne demokratične Republike Slovenije ukvarjamo s preteklo komunistično zgodovino.

Zadnje čase skoraj ni bilo tiskanega medija, ki ne bi opisoval in opeval famoznega napisa na pobojcu Sabotina, o katerem se na žalost še vedno preveč polemizira, ali naj se obnovi napis, ki resnici na ljubo povečuje za starejše generacije čudovitega človeka in vodjo Josipa Broza - Tita, za druge pa enega od diktatorjev 20. stoletja. Ko potujem po naši čudoviti Sloveniji, za katero je bilo prelito že toliko krvi od Majniške deklaracije ali pomladi narodov leta 1848 skozi krvave boje v 1. svetovni vojni, boje slovenske vojske za severno mejo prek upora organizacije TIGR proti fašističnemu okupatorju Pri-

morske, NOB in poveljnih pobojev do hvala bogu kratke, odločne in zmagovite osamosvojitvene vojne leta 1991, nikjer ne opazim tako brezčutnih posegov v okolje za povečevanje ene same osebnosti kot tu na Primorskem.

Če sem pogledal severno od Nove Gorice, me je sredi čudovitega branika soške doline in v I. svetovni vojni hudo krvavečega Sabotina vedno zbudel napis NAŠ TITO; ozrl sem se proti Krasu, še vedno se na pobočju Fajtega hriba z enakimi zgodovinskimi lastnostmi kot Sabotin bohota napis TITO; če pa se zapeljem proti Braniku, ob pogledu na pobočje za braniškim gradom, čudovitim pomnikom srednjega veka, spet zasledim napis –TITO!

Popolnoma razumem okoliščine, v katerih so nastali napisi, ne morem pa prebaviti tega, da posamezniki (nekateri sploh ne vedo nič o nekdanjem sistemu) še po trinajstih letih za 25. maj (nekoč dan mladosti) obnavljajo te spačke v čudoviti primorski naravi! To velja za napis na Fajtem hribu, v Braniku pa hvala Bogu počasi izginja. No, pa pogledimo naš ljubi Sabotin.

Nekateri skupine in posamezniki bi radi imeli razne napise na njem, s tem pa se ne zavedajo, da škodujejo naravi in življenju na tem pobočju, smešijo sami sebe in sramotijo slovenski narod oziroma tiste, ki smo se leta 1991 z odprto dušo in srcem odločili za samostojno državo zunaj balkanske jugofederacije, v kateri smo bili vedno samo krava molznica. Ko sem se 26. 6. vrátil iz službe in kot vedno pogledal proti Sabotinu, mi je srce po eni strani zaigralo od sreče, ko sem videl, da se na pobočju zrcali nov napis, kratica naše matere Slovenije –SLO, po drugi pa mi je navdušenje vseeno malo splahnelo, saj bi raje videl, da sploh ne bi bilo nobenega napisa, ki kvari lepoto narave.

No, vseeno bolje to kot pa prejšnji komunistični napis v demokratični Sloveniji, članici EU in Nata, kar ni najlepša reklama v tujini, da nekateri še vedno javno gojijo simpatijo do nekdanje federacije.

Kot idejo in rešitev spornega

Sabotina, ki zdaj deli ljudi na dva tabora, bi predlagal, da se odstrani tudi ta napis, celotno območje pa se vrne v naravno stanje s pogozditvijo listavcev, ki sodijo v ta kraj. Tisti, ki se jim kolca po raznih diktatorjih, pa naj si njihova imena in vzdevke pišejo po domačih stenah, da bodo lepše in srečnejše živeli!

Glede na to, da smo praznovali trinajstletnico samostojnosti, me res zanima, na kakšni podlagi se ukinjajo razna prireditvena območja Goriskih brd. Še pred kakšnim letom so bili v tem času zanimivi in družabni dogodki v počastitev dneva državnosti. V Cerovem je gorel kres, v Kojskem pa je bila osrednja prireditev v Goriskih brdih v počastitev omenjenega praznika.

Zdaj pa vse to izginja. Ali občina Brda res ne more tega popraviti?

Zahvaljeni naj bodo briški veterani vojne za Slovenijo in člani drugih sekcij, ki so dvignili zastavo na Sabotinu pri cerkvi sv. Valentina v počastitev dneva državnosti.

Zadnja leta je bilo to delo posameznikov, ki so se organizirali in ne glede na vremenske razmere za dan državnosti in za dan samostojnosti ob 8. uri zjutraj dvignili slovensko zastavo v počastitev prelomnih dogodkov iz leta 1991, upam pa, da bo to preraslo v večjo prireditev na višjem nivoju.

Za to pa morajo veteranom pomagati z vsemi močmi tudi druga sorodna društva in predvsem občina Brda in Nova Gorica.

Kaj ni nekaj čudovitega, da se človek zjutraj za praznik prebudi, in ko pogleda naš Sabotin, na njem v nedolžni naravi vihra zastava matere Slovenije, seveda brez raznih napisov v njeni okolici.

Namesto spreminjanja napisov naj se raje uredi okolica in prostor pri zastavnem drogu in sanira območje napisa, potem se bomo na dan državnosti in na dan samostojnosti z veseljem zbrali levi in desni, tisti, ki so proti napisu, in tisti, ki so za, skupaj ob zastavi in s ponosom zapeli Zdravljico v čast samostojni, demokratični Republiki Sloveniji, naši materi!

Mitja Močnik, Hum

Kocbekomanija

Odlomek iz Kocbekove Tovarišije, kjer je zapisal: "V Natlačeno-vi likvidaciji doživljam zakonito porajanje novega prava in občutka za novo pravico itd." V Dnevniku iz leta 1952, v času torej, ko ga je njegova "tovarišija" tako kot mnoge pred njim zalezovala, špijoni-rala in ga poskušala dokončno onemogočiti, pa je še zapisal: "Ne čudim se temu, da je treba socializem vzpostaviti in graditi s TERORJEM, čudim se le temu, da je ta teror tako NESVET, tako banalen, prostaški." Zakaj ga je njegova "tovarišija" zalezovala? Zato, ker je pod težo bremena objavil nekaj, kar bi moralo ostati večna skrivnost. Domneva, da Edvard Kocbek v času največje poveljne morije ni o tem nič vedel, je zmotna. Vedel je, tako kot je vedel za vse medvojnne usmrtitve nasprotnikov komunizma. Takrat ni prav nič ugovarjal, nasprotno, s tem se je strinjal. Umor Lamberta Ehrlicha je brez vsakega predsodka odobral, prav tako kot vse vosovske likvidacije. Že pred tem je podpiral špansko državljansko vojno, v kateri sta Sovjetska zveza in Stalin igrala zelo umazano vlogo. Bil je med prvimi podpisniki Društva prijateljev Sovjetske zveze leta 1937. Nikoli ni kritično govoril o znanih strahotah, ki so se dogajale v SZ. Hvalil je Stalina ne glede na vse njegove zločine. Svojo "krščanskost" je zatajil in prodal za obljubljeni visoke položaje v "osvobojeni" Jugoslaviji, vendar je prepozno dojel, da vseeno ni čisto pravi in da je svoje odslužil. Njegova "tovarišija" se ga je hotela znebiti, kakor je to storila že z drugimi tovariši. Zatekel se je k pisanju, vendar je pisal le o grehah, zmotah in zločinah drugih, ne pa tudi svojih. Vse njegove izpovedi so bile pogojene samo z zavestjo, da je za "tovarišijo" samo še lovski plen. Edvard Kocbek je začutil krivico šele takrat, ko se je dogajala njemu, ni pa je priznal – ker je pri tem tudi sodeloval – ko se je to dogajalo drugim. Koliko njegovih krščanskih privržencev je "padlo" v partizanih? Le kdaj je zvedel za množične poveljne poboje, saj so mnogi visoki partijski funkcionarji, vosovci, udbovci, knojevc, n. pr. Bojan Polak-Stjenka, Mitja Ribičič, Ivan Dolničar, Janez Stanovnik in vsa ZZB, prostodušno lagali, da so to zvedeli šele iz tuje literature nekje okrog 70. ali 80. let. Edvard Kocbek pa je svoj Dnevnik, v katerem je opisal to morijo, napisal v letih 1952–53 in "tovarišija" je to seveda brala. Vsi navedeni in tudi Kocbek pa so že od 2. zasedanja Avnoja novembra 1943 imeli najvišje partijske položaje s povsem določenimi zadolžitvami, s katerimi so se seveda strinjali. Zaradi vsega, kar je naredil in česar ni hotel narediti, Edvard Kocbek ni nedolžna žrtev, je le tragična oseba, ki je požela, kar je sejala. Danes, četrto stoletje po njegovi smrti, pa poteka proces njegove rehabilitacije. Kar se bo dalo, bodo zamolčali in spremenili, da le ne bo imenovan kdo, ki je vse to ukazal in vodil. Prav tako se je to dogajalo v vseh deželah komunizma, kjer so nekdanje na smrt obsojene in brez milosti postreljene po dvajsetih letih spoznali za nedolžne in jih rehabilitirali. Tega niso storili takrat in tudi danes ne zaradi žrtev, temveč zaradi svoje rehabilitacije. Kdaj bodo z odrov slovenskih gledališč recitali preroške pesmi Franceta Balantiča in Ivana Hribovska?

Marija Vodišek

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz
ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Dejaven "pojoči major"

Razvpiti Ladislav Troha, znan kot "pojoči major", je bil v tednih pred volitvami precej dejaven. Potem ko je obremenil Janeza Janšo in pripadnike brigade Moris zaradi "ogorka" pod Jelinčičevim avtomobilom, je za nekaj časa izginil, nato pa se spet pojavil. Po peripetijah s sodiščem, ko je moral razlagati okoliščine svoje (samo)ugrabitve, se je tokrat lotil pisanja prispevkov za spletni debatni forum Nove Slovenije www.nsi.si/forum, kjer je presenetil s svojo ostrino na račun Kučana, LDS in kontinuitete. Žal pa ostaja pesimist, saj je prepričan, da sedanja oblastna elita nima prave alternative, kar naj bi se bila tudi opozicija navzela partijskih manir. Zato se nekateri sprašujejo, komu bo "pojoči major" sploh dal svoj glas glede na svoj kritični, tako rekoč "mladoheglovski" odnos do politike. Če so seveda prispevki na spletni strani v resnici njegovi ...

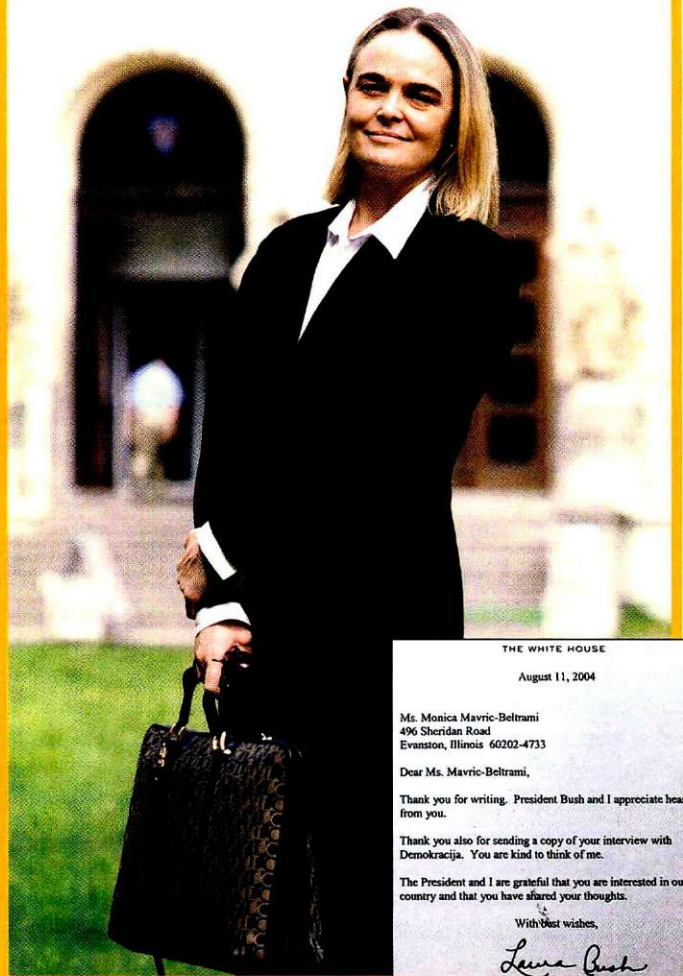
Nediplomatski prvi diplomat

Potem ko je nekdanji veleposlanik v Nemčiji Ivo Vajgl postal slovenski zunanji minister, so se začeli oglašati nekateri njegovi nekdanji sodelavci. Očitajo mu lenost, nesposobnost in nekulturnost. Pravijo, da je večino svoje diplomatske kariere naredil predvsem po zaslugi svojih političnih zvez. Tako naj bi napotke za svoje delo namesto pri zunanjem ministru (ne glede na to, kdo je to bil) redno iskal pri nekdanjem predsedniku Milanu Kučanu; redno naj bi se bila pogovarjala po telefonu in se pri tem tikala. Prva tako naj bi si bil pri svojem delu večkrat privoščil kakšen diplomatski škandal, ki pa naj bi ga bili na veleposlanstvu vselej pometli pod preprogo. Tako naj bi enkrat cele pol ure pustil čakati najvišjega predstavnika ene od pomembnih evropskih držav, kar je seveda v diplomaciji nesprejemljivo, nekemu češkemu diplomatu pa naj bi bil nekoč rekel, da vedno kadar reže ogrsko salamo, pomisli, kako lepo bi bilo, če bi bil namesto salame on (češki diplomat namreč). Ob vsem omenjenem se lahko upravičeno vprašamo, kdo pravzaprav vodi slovensko zunanjo politiko.

Milojkinih 37 milijonov tolarjev

Pretekli teden so koprski kriminalisti obiskali izolsko županjo Bredo Pečan in se z njo pogovorili o postopkih pri zamenjavi parcel pod izolsko bolnišnico. Hkrati so se pogovarjali tudi z Ano Jamnik, sorodnico Breda Pečan, ki je junija letos izdala potrdilo, da izolska občina nima predkupne pravice na parcelni številki 178/1 v izmeri nekaj več kot 3.000 kvadratnih metrov, ki leži tik pod izolsko bolnišnico, s prekrasnim pogledom na morje. Odmislimo izjave županjininega predstavnika za stike z javnostjo, da so bili obiska kriminalistov celo veseli, in spomnimo, da je Milojka Celarc Kolar, sošolka in prijateljica Breda Pečan, za dodatnih 787 kvadratnih metrov zemljišča, kolikor je bilo to večje od zamenjanega, plačala borih 784.000 tolarjev ali dobrih 996 tolarjev za kvadratni meter (oz. dobre 4 evre). V tem delu obale kvadratni meter zazidljivega zemljišča stane tudi do 48.000 tolarjev (oz. 200 evrov), zato je na dlani, da bi morala državna sekretarka na finančnem ministrstvu ob tej zamenjavi, četudi pri njej ne bi bilo nič spornega, doplačati vsaj 37,7 milijona tolarjev, za toliko pa je bil oškodovan tudi državni proračun oziroma občinski proračun Izole. Ali bodo kriminalisti po vsem tem obiskali tudi Milojko Kolar in vložili ovadbe, pa je odvisno od tega, s kakšnimi vatli bodo merili to dejanje. Če ga bodo merili s političnimi, potem z obiskom in ovadbami zoper Kolarjevo in Bredo Pečan ne bo nič!

THE WHITE HOUSE
August 11, 2004

Ms. Monica Mavric-Beltrami
496 Sheridan Road
Evanston, Illinois 60202-4733

Dear Ms. Mavric-Beltrami,

Thank you for writing. President Bush and I appreciate hearing from you.

Thank you also for sending a copy of your interview with Demokracija. You are kind to think of me.

The President and I are grateful that you are interested in our country and that you have shared your thoughts.

With best wishes,
Laura Bush

Demokracija, Monika Mavrič in zakonca Bush

Ob nedavnem obisku v Sloveniji se je dr. Monika Mavrič Beltrami, sodnica na metropolitanskem cerkvenem sodišču v Chicagu, oglasila tudi v našem uredništvu in nas presenetila z zanimivo pisno zahvalo.

Z Mavričevo smo v Demokraciji januarja letos naredili intervju, v katerem je govorila tudi o ameriskem predsedniku Bushu. Omenjeni intervju je, preveden v angleščino, pred meseci poslala v Belo hišo in prejela sta ga tudi ameriški predsednik George W. Bush in njegova žena Laura, ki se je nato gospe Mavrič-Beltramijevi avgusta pisno zahvalila. Laura Bush je zapisala, da je vesela, da gospa Mavričeva deli podobne misli kot zakonca Bush. Zgovorno pri vsem tem je, da je tednik Demokracija očitno postal zanimiv za ameriškega predsednika, zato je pravzaprav škoda, da ne izhaja tudi v angleščini.

A to ni edini primer, da je bila Demokracija opažena v tujini. Že predlanskim je na Komenskega 11 prišla naročilnica na knjigo Uroša Šušteriča Od Ljubljane do Rav-

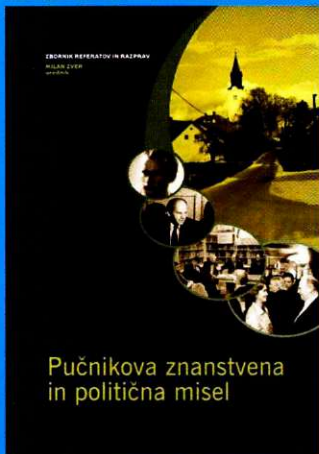
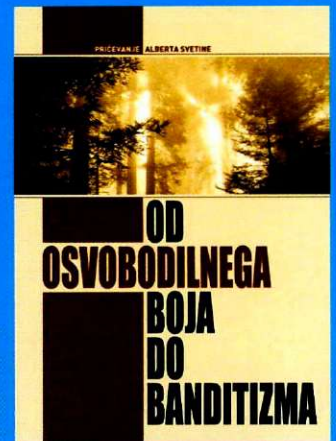
ne gore, naročnik pa ni bil nihče drug kot razvpiti haški zapornik Momčilo Krajišnik. Kakor koli že, Demokracija ne osvaja samo Slovenije, ampak tudi svet.

Novosti iz naše založbe

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekle zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja. Knjiga, v kateri nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo življenjsko pot, ima posebno izpovedno moč tudi zato, ker poleg opisa predvojnih in medvojnih dogodkov izredno slikovito opisuje tudi povojno dogajanje v vrstah Ozne, njeno vlogo v povojnih aretacijah in plenjenjih, predvsem pa način razmišljanja in dela povojnih oblasti. Knjiga, v kateri je veliko znanih imen, je nedvomno izjemen prispevek k spoznavanju naše polpretekle zgodovine, a se hkrati bere kot napeta kriminalka.

Zbornik Pučnikova znanstvena in politična misel je sad simpozija, ki ga je Društvo Ivana Cankarja organiziralo ob prvi obletnici Pučnikove smrti v Črešnjevcu. V zborniku, ki ga je uredil Milan Zver, so svoje referate in razprave objavili Frane Adam, Viktor Blažič, Barbara Brezigar, Janez Janša, Tone Jerovšek, Janko Kos, Janko Prunk, Dimitrij Rupel, Lovro Šturm, Ivan Urbančič in Jože Zagožen. V prispevkih so referenti iskali filozofska, sociološka in politološka izhodišča za Pučnikov politični angažma tako v njegovem zgodnjem kakor tudi v kasnejšem obdobju, ki se ujema z največjimi dosežki slovenske politične zgodovine.

Izpolnjeno naročilnico lahko pošljete na naslov:

Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana, knjige lahko naročite po tel.: 01/434 54 63 ali na e-naslov: obzorja.narocnine@siol.net. Lahko se tudi osebno oglasite v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Naročilo označite z x

- Albert Svetina:** OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA
- Milan Zver:** PUČNIKOVA ZNANSTVENA IN POLITIČNA MISEL
- OBE KNJIGI S POSEBNIM POPUSTOM**

Cena **6.700 SIT**

Cena **3.000 SIT**

Cena **9.000 SIT**

ime in priimek: _____

datum: _____

ulica: _____

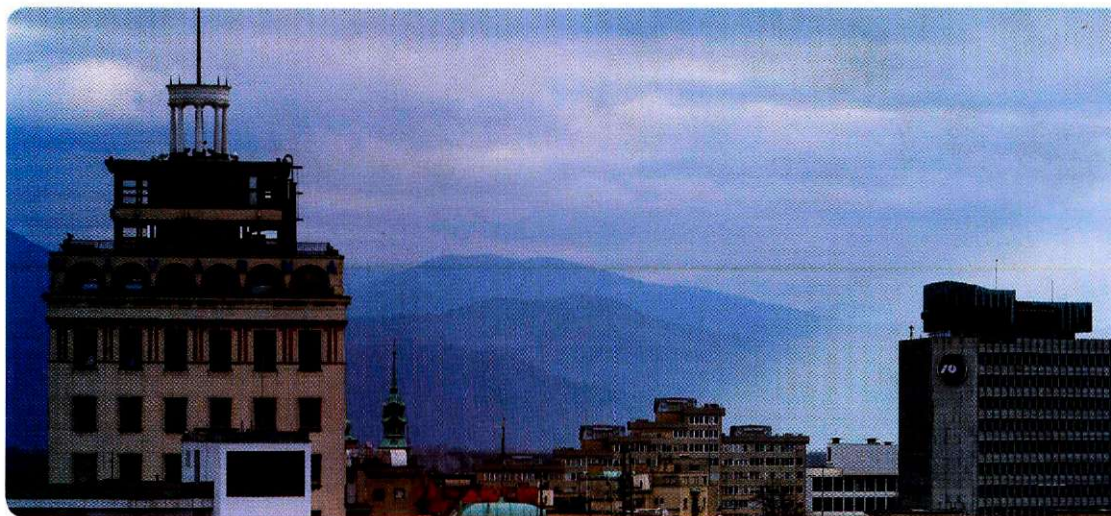
kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poštnina.

Kako hitro je življenje?

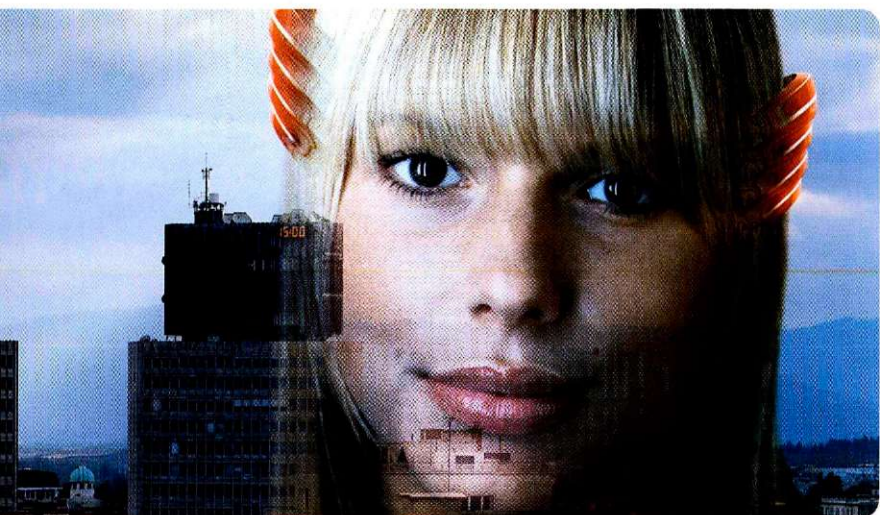

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Agencija 41. design: LUMS Studio, foto: T. Gregoric, J. Puklic Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

